

12 RÖPIRAT.

Budapest 1884. november 15.

V. évfolyam

II. füzet.

Beszédek a képviselőházi válaszfelirati vitából

Báró Andreánszky Gábor beszéde

a képviselőház október 15-iki ülésében.

Tisztelt képviselőház! Midőn mi antiszemiták most először mint egy nyílt antiszemita program alapján választott párt foglalunk helyet e házban, megbízóink iránti és saját hazafiúi kötelességünknek tartjuk egy külön válaszfelirati javaslatot benyújtani, melyben nyíltan feltárjuk Felséges uralkodónk előtt az ország keresztény lakóinak veszélyeztetett állapotát (s legjobb, legtisztább meggyőződésünk szerint jelezzük azon irányt, melyben haladva még most a 11-ik órában hazánkat és nemzetünket az anyagi enyészettől megmenthetőnek véljük.

A benyújtott többi válaszfeliratok egyikét sem fogadhatjuk el, mert ha maga a bizottság által beterjesztett javaslat, bár óvatosan körülírva, lényegben bevallja is hazánk nyomasztó anyagi helyzetét, a főokot, a fő-
okozóját a bajoknak, néven megnevezni vagy csak közelebbről rámutatni az, valamint rajtunk kívül a többi ellenzéki felirat is elmulasztotta és mesterségesen kerülve a baj főkétforrását, ezt más irányban keresik és ez által az orvoslás lehetőségének első alapfeltételét: a diagnosist eltévesztik. Azon SZÍVÓS összetartás és pénzügyi ösztönük lelketlen kielégítése, mely a világ zsidóságát a mozgó tőke hatalmának vezérévé, hazánkban pedig majdnem kizárólagos tulajdonosává tette, jelzi az irányt, hol kell keresnünk beteg állam és magánpénzügyeink bajainak főokozóit. És midőn a zsidóság és mozgó tőke legalább a mai időben egymástól el nem választható, lehetetlen, hogy mi a mozgó tőke túlkapásai ellen sikeresen harcoljunk a nélkül, hogy a zsidót és a zsidóságot meg ne támadjuk, úgy mint lehetetlen volna az ellenség által reánk lött golyók ellen védekeznünk a nélkül, hogy védelmi helyzetbe ne helyeznénk magunkat és meg ne támadnánk az ellenséget, mely gyilkos lövegeit szórja felénk.

A zsidóság hatalmi forrása öntudatában minden a mozgó tőke túlkapásai ellen intézett támadás ellen egy tömör phalanxban kel ki; mert ez reá nézve létkérdés. Minden valódi termelői képességet nélkülözve egyedül a kereskedés, uzsora és lelketlen pénzüzérséggel képes túlszaporá fáját föntartani. (Nagy derűtség.) A kereskedés már is nem eléggé táplálja őt, bármennyi kéz furakodjék a termelő és fogyasztó közé, ezt az ijesztő mérvben növekvő tömeget nem képes többé táplálni, és így ez fentartása végett vérében fekvő élődsi ösztöneire és talentumaira van utalva. (Úgy van! a bal- és a szélső baloldal egyes padjain.)

Ezért kel a zsidóság mindig a mostani gazdasági rendszer, az úgynevezett kereskedési szabadság védelmére, mely alatt ő a tőke ököljogát érti, hol nincs más menedéke a gyengének az erős előtt, mint a koldusbot és a szolgaság, az államnak pedig egyéb hivatása, mint a hatalmasnak végrehajtójává lenni.

Ezen kóros állapot elleni keresztény önvédelmet nevezünk mi antiszemitizmusnak, és ez értelemben elfogadjuk mi azt, hogy az antiszemitizmus egészséges visszahatás egy kóros állapot ellen, és hogy amint e kóros állapot, a zsidóság által társadalmunkra ejtett ezer meg ezer seb gyógyítva lesz, megszűnik jogosultságával együtt az antiszemitapárt. Akkor igen, de addig nem. (Helyeslés a bal- és a szélső baloldal egyes padjain.)

És hogy jogosan nevezünk mi e kórt szemitizmusnak, csak a zsidók több ezer évi történetére hivatkozom. Nem-e küzdött az isteni ihlettel megáldott első törvényhozójuk népe fajbéli eszményképe, az aranyborjú imádása ellen; nem-e tiltá el neki a kereskedést, vagy inkább lelketlen üzérkedéseit, nem-e állapítá meg az engesztelő évet és nem-e küzdöttek e nép legjobbjai saját antiszemitáik, a próféták, vérükben fekvő gonosz hajlamaik ellen? (Úgy van! a baloldalon.) Míg végtére csakis körükből emelkedett ki az isteni megváltó, ki reá hágott a kígyó fejére. És nem-e nemzeti politikából feszítették-e őt a keresztfára, csakhogy válásuk, fajuk hajlamaikhoz simulva létrejöhessen mostani törvénykönyvük, a Talmud.

És ezért ragaszkodnak még azon zsidók is, kik egész vallásuk szellemi részéből még a legfőbbet, az egy élő Istent sem hiszik, vallásuk titokteljes, anyagi jóllétüket biztosító tantételeihez. Mert ha lemondának a keresztény állam és társadalom ellenes tanaikról, előbb megszűnnének izraeliták, aztán szemiták lenni, egy része tán beolvadna a kereszténységbe, nagyobb részök pedig nyomtalanul eltűnne.

Ezt ők igen jól tudják, és azért nem fogadják hivatlan prókátorjaik tanácsát és nem lebbentik fel a fátyolt azon titkok felől, melyeket mint a német költő mondja: Sie gnädig bedecken mit Nacht und Grauen.

Mi csak látjuk pusztulni népünket, mely velők érintkezésbe jön, látjuk őket óriási mérvben gazdagodni, (Úgy van! a bal- és szélső baloldal különböző padjain) munkakerülő természetök daczára, látjuk mit ők genialitásuknak szeretnek nevezni: a szédelgést, hol a netán hiányzó észzt bőven lelkiismeretlenséggel pótolják; látjuk mikép talál öndicsőítésük visszhangot kormány- és más irányadó körökben; látjuk mily közönnyel nézik törvényhozásunk többsége és kormányférfiaink veszni saját fajukat és pótoltatni idegen származású más országok kiűzöttjei által; látjuk, hogy furakodnak mindenhová, hol vagyon vagy befolyást nyerhetnek és aligha csalódunk, ha a legmagasabb trónbeszédben első sorban emiített főrendiház újjászervezését annak köszönhetjük, hogy a mostani szervezet alapján még nem sikerült zsidónak oda bejutni. (Úgy van! a baloldal felől. Élénk derűtség a jobb oldalon.)

És ezért követelni fogjuk mindenekelőtt, hogy a főrendiház célba vett rendezésénél a veszélyes zsidó elem és zsidó befolyás zárossék ki, és ezért feliratunk a vagyonkülönbség, illetőleg egy census, tehát a pénz-hatalom tekintetbe vételét határozottan ellenzi. Ha, mint én is azt helyesnek tartom, a régi jogot tekintetbe akarjuk venni, bizzuk a küldendő családtag választását magára a családra, ez valószínűleg sem a legérdem-

telenebbet, sem a legszegényebbet fogja oda küldeni. Most pedig a t. ház engedelmével pénzügyi helyzetünkre fogok áttérni.

Míg óriási deficiteink léteznek, melyek ugyan a költségvetésben mint rendkívüli kiadásokból eredők vannak előtüntetve, de budgetünk legrendesebb részét képezik, addig a mozgó tőke diktálja drakonikus törvényeit törvényhozásunknak.

Pusztító hatalmának gátat vetni tehát egyedül az egyensúly helyreállítása által lehet; véderőnk szervezete még ha kultámadás ellen is kell védekeznünk, másodsorba szorul pénzügyi tehetségünk elől. Mert ha bezárja minden kölcsönadó. zsidó uzsorás üzletét az állam elől, a jólétben veszélyeztetett polgárnál találhat az állam pénzsegélyt. De ha egy elszegényedett nemzet létében veszélyeztetik, ily risico üzletre a legszükségesebb időben okvetlen megtagadja a tőzsde a kölcsönt. Semmi sem indokoltabb tehát mint az ország, a polgár vagyonának kímélése, azon vagyonnak, melyet a válságos időkben mindig megtalálhat az állam. Az általános elszegényedés jellemző arra, mennyit vétettek a kímélet, ellen eddigi törvényhozásaink; mindannak daczára, hogy e mellett még óriási adósságok és kamatok fizetésére kötelezték az országot. Már e kötelezettségek teljesítése okvetlen, követeli az egyensúly közvetlen helyreállítását. De akkor az állam a tőkék segítségét sem nélkülözheti, az állami terhekbeni részvételt ezektől is jogosan követeli a méltányosság és jogosság s egyzersmind a veszélyeztetett tőkekövetelések biztosítása; legyen az akár külföldön, akár belföldön elhelyezve. Hisz ha hazánk területén külföldi bír fekvő vagyont, erre is csakúgy kivetjük az adót, mintha államunk alattvalója bírná azt; a belföldi állampapír tulajdonostól pedig csak megkövetelheti ezt az állam. Figyelemre méltó ellenvetést nem látván, tehát az általunk benyújtott válaszfeliratban említett állampapír megadóztatás ellen, annak gyakorlati jövedelmezőségét bizonyítgatni, azt hiszem fölösleges.

Hogy ez csak a legszigorúbb takarékossgal egyetemben jogosult, az kétséget nem szenved. Mindezek miatt, de főleg azon elébb érintett okból, hogy a kölcsönző zsidók befolyása alul nincs az a deficitcs kormány, mely kibontakozhatna és mert e befolyás oly végzetlen károkkal és veszélylyel jár, az egyensúly helyreállítását tartom elkerülhetlenül egy czéltudatos, hazáját és nemzetét szerető kormány és törvényhozás első feladatának.

Egy másik, főleg a nemzet vagyonosodását előmozdító, de egyzersmind állami bevételeinket is Szaporító tényezőt is említ feliratunk, és ez az önálló vámterület és önálló bank létesítése, mely a jelenleg fenálló kereskedelmi és vámszövetség lejártával életbeléptethető volna. Daczára annak, hogy én az 1867-iki közjogi kiegyezésnek híve vagyok, mindamelllett az Ausztriával való kereskedelmi és vámszövetséget, nem lévén az e kiegyezéssel elválaszthatlan kapcsolatban, csak addig tartom fentartandónak, míg a belőle hazánkra háruló előnyök arányban állanak a hazánk által hozott anyagi áldozatokkal. (Helyeslés.)

Részint azonban a lajtántuli tartományok méltatlansága, mely még mindig Magyarországról mint egy Reichsprovinz-ról álmadozik, és mely akkép akarná azt kizsákmányolni, mint egykor a régi Roma piovincziáit vagy a jelenlegi Anglia Indiát vagy Egyiptomot, és mely méltatlanságát kormányaink túlengedékenysége csak még nagyobb, még merészebb követelésekre buzdítja, ez állapot a vámközösséget lehetetlenné teszi, hacsak

a paritás elvéről és hazánk anyagi gyarapodásáról le nem akarunk végkép mondani Részint pedig azon körülmény, hogy hazánk veszélyeztetett anyagi jólléte az agrár törvényhozást elkerülhetlen követeli, ennek keresztülvitelére pedig Ausztriában a legkisebb kilátás sincs, *okvetlen követeli gazdasági önállóságunkat*. Nálunk pedig az agrár törvényhozáshoz, azaz a földművelési érdekek minden más anyagi érdek fölé helyezéséhez csak az szükséges, hogy egy zsidó befolyástól ment józan perczre ébredjen többnyire földbirtokosokból álló törvényhozásunk. (Mozgás a jobboldalon, Úgy van! a baloldalon.)

Az önálló vámterület pedig, mely ezt biztosítaná, önálló bank nélkül alig képzelhető. Engedje meg a tisztelt ház, hogy itt az antiszemita pártnak a közjogi kérdésekkel szemben elfoglalt álláspontjáról szóljak. Igaz, hogy míg csekély személyemmel együtt egy része a pártnak nyílt hive az 1867-iki közjogi alapnak, úgy egy ép ily tetemes része ragaszkodik Magyarország függetlenségének elveihez; de ha a t. ház figyelemre méltatja azon közös concret elveket, melyek feliratunkban hangoztatva vannak, be fogja látni, hogy a többi pártok ennyiben sem értenek egyet és egy ily egyöntetű programmal sem bírnak, kivéve tán az egyik pártot, mely a vezére iránti feltétlen engedelmességet tűzte ki zászlajára és programm helyett *dogmaként vakon vallja* már előre azt, miről az még maga sincs tisztában. De Hannibál ante portas a rómaiak sem vitatkoztak ám közjogi kérdésekről, hogy vitatkoznánk mi saját pártunk körében magunk között közjogi kérdésekről akkor, midőn hazánk belsejében minden boldogulásról, minden gyarapodásról leszorítva látjuk népünket egy Hannibálnál sokkal veszélyesebb ellenség által.

T. ház! Az antiszemitismus első sorban közgazdasági kérdés, de oly elsőrendű, hogy egész osztályok, sőt a nemzet léte függ annak üdvös megoldásától. így azon kérdés áll előttünk, hogy az 1848-iki törvények legüdvösebb intézményét, a volt jobbágyok felszabadítását fen akarjuk-e tovább is tartani, vagy a földesúri jogokat sokkal rosszabb, sokkal kegyetlenebb alakban a mozgó tőke, a zsidók számára újra vissza akarjuk-e állítani?

Mi antiszemiták a mozgó tőke ezen ökoljogának, ezen anarchiának üzentünk hadat. Vagy nem-e anarchia az, melyet az uzsoratorvény és a váltóképeség megszorításának megszüntetése által dekretált a törvényhozás? Nem-e anarchia az, ha a tőke, mely természeténél fogva minden kötelezettség, minden közteher viselés alól kibúvik, deposszedálja lényegben a földművest, gúnyt űz a felszabadult jobbágy szabadságával és lerontva lévén minden fék, mert a régi hagyományok nem azt bizonyítják, amit az előadó úr állított, de ellenkezőleg azt, hogy már II. András idejében, ha zsidóról volt szó, annak eltiltatott a kereskedés és pénzüzéség, – mondom lerontva lévén minden fék, melylyel a mostaninál bölcsőbb törvényhozások őt fékezni jónak látták, ünnepli boszorkánysábeszét, dózsöli orgiáit, tönkretéven minden valódi értéket, rabszolgájává teszi a valódi munkát a renhe speculatiónak.

Nem-e földosztogatás az, bár elburkolt alakban, hogy a mostani tulajdonosnak elvétezzék birtoka és mások közt osztassék szét, amit törvényhozásunk a folytonos adóemelések által évek óta űz. Nem-e koboztatik el lassanként adóemelések által a birtok jövedelmének egy-egy része az állam hitelezői javára?

Akár a birtok jövedelme vétetik el évenként akár maga a birtok – egyre mén ki, a különbség legfeljebb csak az, hogy így megmarad a birtokosnak pusztá czíme és jellege. A mi pedig a lassú, fokozatos elkobzást illeti, az emlékeztet azon humánus gazdára, ki, hogy az egyszerre anynyira ne fájjon, darabonként vagdaltatta le kutyájának a farkát. (Mozgás jobbfelől.)

És minket, kik e bűnös játéknak véget akarunk vetni, vádolnak anarchiával, földosztogatással és communismussal, és kik? élükön azon kárt, mely 9 év óta üzi az előbb jelzett pusztító gazdaságot.

A ki szelet vet, az vihart fog aratni; ki koldusokat és proletárokat terem, annak az ebből szükségkép bekövetkező forradalomban legnagyobb érdeme lesz, és hiába igyekszik majd a felelősséget azokra hárítani, akik még idejekorán figyelmeztetik az országot e gazdaság veszélyeire.

Mindezeket kikerülni és legalább földműves népünket a végenyészettől megmenteni vette fel az antiszemita párt az agrár-törvényhozás és a kisbirtok védelmet fel programjába. Ennek megmentésével, a többi osztályok pusztulásának és romlásának is gátot vetnénk, és elérve e célt, nyugodt öntudattal nézhetnénk a nemzet e hazabani életének második évezrede elejébe.

T. ház! Meg vagyok győződve e ház tagjainak legnagyobb részéről, hogy egy hang, bármily halkan, de felszólal keblükben, mely törekvéseink pártolását ajánlja nekik. Kérem, ne némissák el e hangot elcsépelet frázisokkal, – úgy mint az előadó úr tette, – melyeknek már maguk sem hisznek; mert e benső hang nem egyéb, mint a haza-, a nemzet-szeretet sugallata,

Most még Apponyi Albert gr., t. képviselő úrnak csak annyit vagyok bátor felelni, hogy ha mi csak 17-en vagyunk is, odakinn az országban okvetlenül nagyobb a mi pártunk, mint az övé. (Élénk helyeslés a bal- és szélsőbal különböző padjain.)

Ajánlom a saját és elvtársaim nevében benyújtott válaszfelirati javaslatot elfogadás végett. (Zajos helyeslés a bal- és szélsőbal különböző padjain.)

Komlóssy Ferencz beszéde

a képviselőház október 17-iki ülésében.

Tisztelt ház! (Zaj. Halljuk! Halljuk!) A mily nehéz feladatra vállalkoztam akkor, mikor a t. ház által annyira odiozus antiszemita párt programjával léptem föl, ép úgy érzem, hogy nagy fába vágtam a fejszét, midőn a felirati javaslatához én is hozzá szólni akarok. Csak azon tudat bátorít és lelkesít, hogy meg vagyok győződve, miszerint e háznak többsége, ha nem is nyíltan nyilatkozik, de titokban velem érez. (Ellenmondások és derűtség) Igazolom ezt azzal, hogy a hány képviselő társammal eddig szerencsém volt értekezni, valamennyi úgy nyilatkozott, hogy velem együtt érez szívében, csakhogy mindenféle külső tekintetek nem engedik, hogy nyíltan csatlakozzék e párthoz. (Felkiáltások a jobb oldalon: Kik azok? Derűtség.) Ezen tudat, mint mondám, bátorít, ezen tudattal lépek fel a t. ház előtt, csak azt sajnálom, hogy alig hogy képviselővé lettem, már meg kellett győződnöm arról, hogy a politikai rábeszéléstől manap mit sem lehet várni; azért előre sajnálattal kell kiemelnem, hogy habár a Pázmányok, Simorok vagy Samassák éke? szóló

nyelvén beszélnek, tudom, hogy más útra nem fognám terelni az egyesek meggyőződését. Azért nem is készültem nagy diktióra, tudom, annak ma nap hatása úgy sincs a parlamentarismusban, hanem az igazság szavát veszem elő, melyet talán mégis meg fognak néhányan hallgatni és meg-szívlelni.

Az igazság szavát mondtam, és már is hallom előre az írástudók és farizeusok kiáltásait, (Zajos derűtség) a kik „feszítsd meg”-et kiáltanak, mert nem szeretik, ha a pap a politikába avatkozik, de különösen nem szeretik akkor, ha a pap saját lelkiismereti meggyőződését követve, nem alázza magát a kormány szolgájává, hanem saját meggyőződését kimondja. (Zaj. Ellenmondás jobbfelől.)

Hogy ez így áll, és hogy milyen sors vár azon papokra, kik nyíltan ki merik mondani politikai meggyőződésüket, mutatja a legközelebbi tapasztalat (Halljuk! Halljuk!), midőn néhány pap ki merete mondani, hogy nyíltan az antiszemita párthoz csatlakozik, s épen ezen oknál fogva megleckéztetett Aradon. (Nagy zaj. Felkiáltások: Rendre!) Ezen leczkét most is élénken érezzük, ezen leczke ma is fáj. (Zaj. Mozcás.)

Elnök (csenget): Parlamentáris gyakorlat szerint az uralkodó szavait bírálni nem szabad. (Helyeslés.)

K o m l ó s s y Ferencz: Nem is akarom bírálni, nem is fogom bírálni, hanem csak azt mondom, hogy a szavakat a kormány dictálta. (Zaj. Ellenmondás.)

T i s z a Kálmán min. elnök: Nem dictálta.

K o m l ó s s y Ferencz: Azonkívül a zsidó hatalmasok sugallták. (Nagy derűtség.) Ezen aradi eszme visszhangzik a feliratban is, a mely refrainszerűleg abból áll, hogy a katolikus pap tartózkodjék attól, a mi izgatásra vezetne. (Felkiáltások jobbfelől: Helyesen van!) Ehez hasonló példát én csak az angol parlamentarismusban, illetőleg az anglikanismusban találtam, a mely ravasz anglikanismus (Nagy mozgás. Élénk derűtség.) azon időben, a midőn O'Connell a katolikusok érdekében föllépett, a mely ravasz, kétszínű anglikanismus . . . (Zaj a jobb oldalon. Felkiáltások: Rendre! Rendre!)

Elnök: Kérem a képviselő urat, ne tessék itten vallásokról ily epithetonok alkalmazása mellett nyilatkozni. (Élénk helyeslés.)

K o m l ó s s y Ferencz: Ez csak idézet, történeti tény. (Zajos félkiáltások: Halljuk az elnököt!)

Elnök! T. ház! Én bármely elvnek és eszmének kifejtését a parlamentben helyén levőnek tartom; nem is szoktam eszmék s elvek ellen soha észrevételt tenni. De minthogy itt a képviselő úr egymásután a parlamentbe épen nem való dolgokkal foglalkozik, én kénytelen vagyok figyelmeztetni, hogy az ette e nyilatkozat itt nincs helyén. (Élénk helyeslés.) Angliával mi államilag úgy mint a múltban, jelenleg is barátságos lábon állunk; (Zajos felkiáltások a bal- és szélsőbaloldal egyes padjairól: Nem erről van szó! Halljuk! Halljuk!) és e házban az angol nemzet uralkodó vallását minden párt tiszteletben szokta tartani. (Nagy zaj és mozgás a bal- és szélsőbaloldal egyes padjain. Élénk felkiáltások: Halljuk! Rendre!) És ha Magyarországon vannak anglikánusok, azok a képviselő úr által az ő hitvallásukra alkalmazott epitheton miatt sértve érezhetik magukat. Azért kérem a képviselő urat, ne tessék itten vallásokról sértőleg nyilatkozni. (Élénk helyeslés.)

Komlóssy Ferencz: Ismétlem, csak idézés között mondtam ezt, és ez történeti tény, ezt elő lehet hozni, ez nem ellenkezik a házsza-bályokkal, (úgy van! Úgy van! a bal- és szélső baloldal egyes padjain.) Én csak azt mondom, hasonló volt az az eljárás a mai viszonyokhoz, mert akkor is, midőn a papság a maga érdekeit védte, azt mondták, hogy izgat. Ennyit, azt hiszem, lehet mondani, ez nem ellenkezik a házsza-bályokkal. (Helyeslés a bal- és szélső baloldal egyes padjairól.)

Tagadhatlan, t. ház, hogy valami sajátságos az a politikai tér, de a papságnak még sem szabad egészen visszavonulni a politikai tértől és pedig azért nem, mert a papság van arra hivatva, hogy figyelmeztesse a kormányokat, sőt a királyokat is, a kik néha-néha vétének, ki figyelmeztesse őket hibáikra. (Nagy derűtség a jobb oldalon. Igaz! Úgy van! a bal- és szélső baloldal egyes padjairól.) Ezért a papság fentartja magának azt a jogot, hogy oda mondja a kormánynak: „ablata justitia, quid sünt regna nisi magna latrocinia”.

Ennélfogva én felette csodálkozom, hogy a t. kormány annyira felzúdult ellenünk papok ellen, és bennünket, különösen antiszemitékat annyira üldözőbe vett. Mert kérdezem, váljon a pap nem mondhatja-e ki épúgy egyéni meggyőződését, mint akármelyik más ember? És hol van az megírva és hasznos-e a házára, hogy valamennyi pap csak olyan nézeteket valljon, mint a kormány? Kérdem, váljon okvetlenül szükséges-e, a házára áldást hozó-e, hogy valamennyi pap egyúttal mameluk is legyen? (Élénk derűtség.)

Azon parancsban, hogy a pap mint szintén a fejedelem alattvalója, tisztelje a király jogait, nincs kimondva az, hogy önjogáról lemondjon. (Úgy van! a bal- és szélső baloldal egyes padjairól.) Azért is az olyan papság, mely a trón lábainál hever, nem lehet a trónnak támasza. (Mozgás.)

Ennyit a magam ellenzéki álláspontom igazolására. Az antiszemitapárt által beterjesztett felirati javaslatot szívvel lélekkel aláírom, meg lévén győződve annak áldásthozó reformtörekvéséről; annak minden pontjáért küzdeni akarok, és pedig első sorban azért, mert meg vagyok győződve, hogy épen ezen felirati javaslat van hivatva arra, hogy a maga korlátai közé szorítsa vissza a zsidó praepotentiát és megakadályozza azt, hogy a zsidóság forradalmi térre vezesse a népet, amennyiben a történelem azt tanítja, hogy a zsidóság ott a hol nem tudott rábeszélő szóval hatni, forradalomhoz folyamodott. (Derűtség.) Világos tényeket hozok fel.

Paris városából indultak ki mindannyiszor a legnagyobb forradalmak, és íme a zsidó szövetség, mely Alliance Israélitenek címezi magát, épen Parisban üte te fel sátorát, illetőleg trónszékét; Parisban székel még mindig az a Júdás, még most is folyton rendezi a mindenféle zár-dák és templomok bezárását, azoknak kifosztogatását. (Derűtség.) Különösen pedig e század eleje óta épen Parisban a zsidó sanhedrin, és innen dirigálja az egész világot.

Szervezete oly nagyszerű, a mily nagyszerű csak a szabadkőműveseké. Azért is értem, hogy a szabadkőművesek kezét fognak a zsidókkal és mindenben egyetértenek velők. (Derűtség.)

És ezen zsidó szabadkőműves-szövetségnek egyik legújabb fattyú ki hajtása nem más, mint az anarchismus, a mely anarchismusnak úttörői

és legkiválóbb szereplői szintén a zsidók közt találhatók. Azért is ezen eseményekre kívánom felhívni a minister úr figyelmét, nem pedig az antiszemitákra, kiket folyton izgatással vádolnak.

Ha valami, az antiszemitizmus van hivatva arra, hogy összehozza a felekezeteket. (Igaz! Úgy van! felkiáltások.) Utalok a magam példájára. (Derűtség. Felkiáltások a szélső baloldalon: Halljuk!) Oly kerületben léptem fel, mint katolikus pap, hol a választók háromnegyed részét evangélikusok képezik, és nem jutott senkinek eszébe a mindenféle körte s-fogás mellett azzal élni: hogyan tudtok ti evangélikusok katolikus papra, ellenségekre szavazni? Másrészt oly kerületben lettem megválasztva, mely pánszláv hírből áll. Magyar vagyok testestől-lelkestől. (Eljenzés a szélső baloldalon.) Ezt bebizonyítottam eddigi, habár szerény irodalmi munkásságom által. Felléptem oly zsidófészekben, (Hosszan tartó zajos derűtség.) oly helyen, hol állítólag pánszlávok székelnének. Mondhatom, már csak csupa kíváncsiságból szerettem volna látni ily pánszlávot, de nem sikerült látnom egyet sem. Én meggyőződtem arról, hogy ha vannak izgatások a nemzetiségek közt, ezek rendszeresen a kormányközegek által idéztetnek elő. (Zajos ellenmondás a jobb oldalon. Hosszan tartó élénk derűtség.)

Uraim, Nyitramegyéről van szó. Valahányszor valamely tisztviselőnek nem áll rendben a szénája, azonnal pánszlávot kiált, hogy elfordítsa a figyelmet a fegyelmi eljárásra vonatkozólag, és ez által időt nyer, míg az illetőt, kit pánszlávnak kiáltott ki, meg nem csipik, a mi nem igen szokott sikerülni.

Innen látszik, hogy a nemzetiségi izgatás csak fixa ideája néhány uri embernek. A tót nép igen jó nép, csak az a kár, hogy a kormány nem törődik vele, illetőleg, hogy ezt a szegény, jóra való tót népet nem részesíti azon kedvezményben, melyben más nemzetiségeket részesít. Szeretném, ha a miniszterelnök úr azon vidékre is elmenne és tanulmányozná az ottani viszonyokat, tudom, hogy szíve megessen sorsán; tudom azt is, hogyha látná a nyomort, melybe a zsidóság hozta, három óv múlva önmaga fogna fellépni antiszemita programmal. (Hosszan tartó zajos derűtség Taps a bal- és szél ő baloldal különböző padjain.) A mi pedig a felekezetek közti izgatást illeti, ez is csak üres beszéd. Soha sem volt nagyobb összetartás a felekezetek között, mint most, mióta az antiszemitizmus létezik. (Igaz! Úgy van!) Ha vannak mégis súrlódások a felekezetek közt, ezt a zsidók csinálják, mert tudják jól, hogy ha mi keresztények egymással kezdet fogunk, akkor szövetkezve közös ellenségünk, a zsidók megdöntésére, csakugyan megdöntenek őket. Azért lármázik a zsidóság mindenfelé, azért használ fel kisebb dolgokat, mint botrányokat a sajtótéren. Nagyon szeretném, ha a t. miniszterelnök úr, vagy a háznak akármely tagja meggyőzne engem tényekkel, mely szerint mi antiszemiták csakugyan izgatunk. Én tudom állításon bizonyítani. Bebizonyítom pedig azzal, hogy utalok ismét Franciaországra, utalok az Alliance Israelite-re, utalok Crémieux-nek, ezen szövetkezet alapítójának mondására, a ki nyíltan felhívja a világ összes zsidait, miszerint lépjenek össze szövetségbe és azt mondja: az alkalom közel van, midőn a világ összes kincseit mi fogjuk birni. (Felkiáltások a jobboldalon: Nem úgy van!) Így van szórul-szóra megírva. (Felkiáltások a jobboldalon: Nincs!) Ime tehát egy zsidó rabbi (Nagy derűtség. Felkiáltások a jobb oldalon: Nem rabbi, hanem miniszter!) hadat izen a keresztények összes politikai, vallási intézményei ellen. És

ezen zsidó rabbi recept csakugyan talált követésre, mert látjuk, hogy ezen zsidó-rabbi recept nyomán megkezdődtek a mindenféle politikai mozgalmak, különösen pedig tény az, hogy az anarchizmus legtöbb tagja zsidó; tudjuk, hogy Lassalle volt, a ki megalapította a socialisticus demagógiát, tudjuk, hogy Marx Károly alapította meg az internationalót, mely nem áll egyébből, mint békétlen emberek szövetkezéséből, s tudjuk, hogy a legdühösebb irredentisták olasz zsidókból állanak. De íme nézzük csak a legközelebbi budapesti eseményeket és azon tárgyalásokat, melyek talán most is folynak, t. i. a melyekben socialdemokraták szerepelnek.

Ezek után áttérek az Andreánszky Gábor b. képviselő úr által benyújtott felirati javaslatra, és előre kijelentém, hogy annak minden egyes pontját elfogadom; de miután igen sokan azt mondják, hogy nincs eléggé körvonalozva, gamírozva a mi programmunk, (Derültség.) azért kívánok egy kis garnirunggal kedveskedni a t. háznak. (Derültség. Halljuk!)

Először is megmondom azt, hogy mit nem akarunk mi a zsidóktól, hogy lássa be minden ember — a t. előadó úr is — hogy mi sem valóságilag, sem fajilag nem üldözzük a zsidót. Mi nem akarjuk őket emberi jogaitól megfosztani, jóllehet ők bennünket gojimat barmoknak, tisztátlan állatnak neveznek; de ezen igazságtalanság nem jogosít fel bennünket arra, hogy mi is így gondolkozzunk felőlük. Azért én nem értek egyet Fichtevel, ki politikai jogaik- megvonását követelte, azt mondván, hogy csak akkor adjunk nekik politikai jogokat, ha sikerült fejeiket levágni és helyükbe újabb fejeket rakni, de olyanokat, melyekben egy zsidó gondolat sincs. (Derültség.) Én kívánom, hogy legyen fejük, öszüljenek meg bűneikben és várják be kiérdemelt büntetésüket.

Nem akarjuk őket Palaestinába kergetni, mint sokan mondják; maradjanak barátaik és pártfogóik örömére, a míg őket az örvény szélére nem hozzák.

S i m o n y i Iván: Igen ám, de minket is velük együtt! (Derültség.)

K o m l ó s s y Ferencz: Én nem féltém magamat.

Nem kívánjuk, hogy a kereszténységet felvegyék, mert ezáltal a keresztény egyház vajmi keveset nyerne. Nagyon jól tudom u. i. azt, hogy azon felekezet, a mely a katolikusoknak czikkeivel, pl. szent képekkel és szobrokkal kereskedik, nagyon is hajlandó volna Krisztust néhány ezüst fillérért eladni, a kit már egyszer felfeszített, (Mozgás jobbfelől.) de más tekintetben sem kívánom azt, mert tudom, hogy a zsidók körül azok, kik a papi pályára lépnének, a kanonokságig meg sem állnának. (Nagy derültség.) Ezt nem a magam érdekében hozom fel, mert én oly téren vagyok, oly párthoz szegődtem, a hol sem infulák, sem arany kereszték nem teremnek.

Nem kívánjuk továbbá, hogy visszavonassák a zsidóktól az emancipatio, hanem kívánjuk az emancipatio revisióját. Megmondom miért? (Halljuk!)

Midőn a magyar nemzet nagylelkűsége annyira ment, hogy 1849-ben megadta a zsidóknak az emancipációt, ez alkalommal a zsidósággal mintegy két oldalú szerződésre lépett, melynek alapján a zsidóság arra volt kötelezve, hogy teljesen beleolvadjon a magyar nemzetbe és vegye fel a magyar nemzet erkölcsseit és szokásait. A zsidóság ezt nem tette s ennél fogva a szerződés feloldatott.

A mi az 1867-iki emancipatiót illeti, azt megjegyeztük feliratunkban is, hogy ezt a magyar nemzet örömmámorában tette és így imputáció alá nem jöhet, (Nagy derűtség.) annyival kevésbé, mert igen nevetésesnek tartom, hogy egy felekezet, a mely nincs a törvényes vallásfelekezetek közé felvéve, emancipáltassék. Innen jön eszembe az, vajjon miért kellett a zsidó és keresztény közti házasság? Értem a taktikát. Mert ez úton akarták becsempészni őket, minthogy még nincsenek fölvéve a törvényesen bevett vallásfelekezetek közé. Így akartak egy csapással két legyet ütni (Élénk derűtség.)

Ami felirati javaslatunknak egyes pontjait illeti, úgy látszik nagyon sokan vannak, akik az antiszemita párt programját még nem ismerik. Abban igen sok szép pont van. A többi közt szó van az agrárkérdésről, az iparszabadság megszorításáról, a honosítási törvény, a büntető codex revisiójáról, az eskütszékek behozataláról oly alakban, hogy azok ne szolgáljanak a zsidók előnyére. Ezen pontokra majd reflektálni fogok az egyes törvényjavaslatok tárgyalása alkalmával. Most pedig még előadom azt, a mit még szeretnék törvényjavaslatba felvételni (Élénk derűtség.) Ugyanis ön óhajtom, hogy egy cselédtörvény alkottassák, a mely szerint keresztény ember zsidó szolgájává ne lehessen, illetőleg magát zsidórábigába ne görnyessze. (Helyeslések.) Kívánnám, hogy a zsidó sajtó megrendszabályoztassék, azon zsidósajtó, mely a kereszténység jelvényét: a keresztet már annyiszor sárba tapodta. Kívánnám, hogy a vasárnap szorosan megillessék, illetőleg az erre vonatkozó törvény szigorúan végrehajtottassék; kívánnám, hogy az italméresi regálé a községek részéről megváltassák és zsidó kezekbe többé ne adassék.

Ezek azok a pontok, a melyekre a t. ház tagjai figyelmét felhívom, hogy ezzel komolyabban foglalkozzanak; mert ha már a zsidó el is veszi a pénzünket, legalább ne engedtessek meg neki az, hogy fajilag is tönkre tegye népünket, mert hiszen tudjuk, hogy az iszákosság éppen az, a mi legjobban silányítja a mi jóra való magyar népünket.

Az államháztartás egyensúlyának helyreállítására ajánlom a t. pénzügyminister úrnak, hogy egy külön adó hozassák be, t. i. a zsidó-adó, türelmességi adó címén (Élénk derűtség.) Ez némileg kárpótlás volna azért, hogy nekik az emancipációt megadták. (Élénk derűtség.)

Tudom, hogy ezek mind oly dolgok, a melyek mai nap derűtséget keltenek, épúgy, mint a hogy derűtséget keltett egykoron az én pártfőnökömnek, Istóczy Győző képviselő úrnak első fellépése; de el fog jönni az idő, a mikor majd én is nevetni fogok. Az idő kérdése csak, hogy mindaz, a mit most mondunk, a mi most csak jámbor óhajnak tűnik fel, meg is valósodjék.

Mi antiszemiták az erőszakos rendszabályok ellenségei vagyunk. (Élénk derűtség.) Mi csak azt kívánjuk, hogy a zsidóság mindenhatósága némileg megszorítottassék, illetőleg a rendes korlátok közé tereltessek. És mégis miért van nekünk antiszemitáknak annyi ellenségünk? (Derűtség és felkiáltások: Nincsen ellenségük!) Mindenféle mellétekintetek játszanak itt közre. Többnyire elfogultság vagy pedig az, hogy nem törődnek ezen kérdéssel, nem olvassák az antiszemita irodalmi termékeket, (Élénk derűtség.) és nincsenek tisztában azzal, hogy mi antiszemiták mit akarunk, sőt tán igen sokan vannak, a kik még különbséget nem tudnak tenni a szemiták és antiszemiták közt. (Derűtség.)

Nem akarom a ház türelmét igen sokáig igénybe venni. (Helyeslés jobbfelől. Felkiáltások a „bal-és szélső baloldal különböző padjairól: Halljuk! Halljuk!) Ha tetszik, akkor beszélek akár két óráig is. (Derűtség. Felkiáltások jobbfelől: Elég.) Kérdem, miért félnek tőlünk annyira a zsidók? Attól félnek, hogy most fog beteljesedni a proféczia, mely azt mondja, hogy bekövetkezik az ő pusztulásuk, mert hogy egy pusztulás Tolt, azt tudom, t. i. a jeruzsálemi; de igen sokan és helyesen az antiszemitizmusban látják az erőt, mely meg fogja a zsidókat törni.

Ha természetünk azt sugallja, hogy minden hasznos állatot megvédjünk ellenségei ellen, hogy ne védenők meg a szegény népet, mely bennünket megválasztott, s melynek bizalmából minden kortesíogás és vesztegetés nélkül itt helyet foglalunk. Azért is a feliratot, melyet az antiszemitapárt benyújtott, elfogadom; a többi felíratra nem reüectálok, miután azokban a zsidókérdésről, a minden törvényhozási intézkedésnek .alphája és alapjáról említés nincs, – hanem ismétlem, az Andieánszky b. képviselő által benyújtott feliratot pártolom.

További felszólalástól felment az, hogy egyik képviselőtársam, Zichy Antal, szíves volt behatóan foglalkozni a zsidókérdéssel s elismerni, hogy zsidó nélkül nem is existálhatnánk; tehát, hogy Magyarország zsidóország, quod erat demonstrandum. (Derűtség.)

A mi a gentryt *illeti*, a magyar gentry nem olyan, mint ő festette, vagy legalább mint a lapok az ő beszéde nyomán közölték. A magyar gentry nem gögös, mert régen meghajtotta nyakát a zsidó iga hogy fiatalságunk pazarló, annak a zsidó az oka, mert a zsidó ad pénzt az ifjúságnak, még az indexre is; hogyha pedig nem tanul az ifjúság, ennek isme', oka az, hogy a zsidót úgy sem lehet nélkülözni, minek tanulna, tanuljon a zsidó és mi eljárunk az ő tanácsa szerint.

A mi illeti Busbach képviselő úrnak mai kifakadásait, azokat én teljesen értem, ő olyan kerületet képvisel, a hol nagyobb részben zsidók szavaznak, ezeknek köszönheti megválasztását és így erkölcsi kötelességének tartja őket védeni.

A mi illeti az iparkérdésre vonatkozó egyes megjegyzéseit, arra nézve azt mondom, hogyha a képviselő úr magyar iparról akar behatóan szólni, akkor építtessen magának villákat nem Aussében, hanem a Balaton mentén. Ha pedig jobban szeret ott építtetni, akkor választassa meg magát jövőre képviselőnek a Reichsrathba.

A többire nézve behatóan majd az egyes tönvényjavaslatok tárgyalása alkalmával fogom elmondani nézeteimet. (Helyeslés a bal és szélsőbal különböző padjain.)

Zimándy Ignác beszéde

a képviselőház október 18-iki ülésében.

T. képviselőház! (Halljuk!) Mielőtt előadásom és érvelésem érdeklő terére lépnék, a t. ház kegyes engedelmével mindenekelőtt csak röviden, néhány szóval reflektálok azokra, amiket nemrég Berzeviczy Albert és Busbach Péter képviselőtársaim elmondottak.

Az elsőre azt jegyzem meg, hogy Berzeviczy Albert fiatal úri ember és ügylátszik, sokat tanult, (Derűtség.) de hogy van valami, amit még nem tanult meg, bebizonyította azzal, hogy előadásában egy országosan elismert pártot csakúgy über die Achsel megvetett, és arról megvetőleg

nyilatkozott. Tanulja meg a t. képviselőtársam (Óhó! jobbfelől. Halljuk! balfelől.), hogy az ellent sohasem szabad kicsinyleni és ignorálni, mert hogy az ignorálás hova vezet, azt láttuk 1866-ban az osztrák sereg megveretésekor. (Derütség.) De méltóztassék azt is megszívlelni, hogy csak oly tárgyról illenek nyilatkozni, amelyet bőven és alaposan méltóztatott tanulmányozni. Hogy pedig a mélyre vágó antiszemitizmus kérdését nem tetszett tanulmányozni, az kitetszett becses nyilatkozatából, amely ignotus-ugyan fallit, de notis est derisui: amely nyilatkozatra azok, kik több éven keresztül ezen kérdés tanulmányozásával foglalkoztak, nyugodtan azt mondhatják, hogy: „non habet ars osorem, nisi ignorantem.” Busbach Péter képviselő úr megjegyzéseire, melyekkel bennünket antiszemitákat elhalmozni méltóztatott, azt mondom, hogy volt benne petitio principii, s ezáltal bebizonyította, hogy sokat olvasott ugyan, de a világszerte elismert tudósok iratait, műveit nem. Onnan van, hogy az általában becsmértelt, setétnek nevezett középkorról oly megvetőleg nyilatkozott. Olvassa el Steckl német tudósak „Die Geschichte der Philosophie des Mittelalters”, Erdmannak „Die Geschichte der Philosophie des Mittelalters und seine Somi- und Schattenseitei” kiváló jeles műveit, s fogja látni, hogy e művek a sötétnek nevezett középkorról egészen mást hirdetnek.

Ami pedig Busbach képviselő úrnak szenvedélyes kifakadásait illeti, amelyekkel bennünket elhalmozott, azokra nézve azt mondom, hogy hiszen azok csakis szenvedélyes kifakadások, és az ilyenek bármit mondjanak is, magukban semmi jelentőséggel nem bírnak. Busbach képviselő úr nem veheti rósz néven, ha azt mondom, hogy az ő szenvedélyes kifakadásaira mi bizony nem hajtunk. (Helyeslés a bal és szélső bal különböző padjain.) Ezeket előre bocsátván, ezennel bátorkodom tiszteletteljesen nyilvánítani, hogy midőn az országos antiszemita-párt részéről megválasztott bizottság által szerkesztett és benyújtott felirati javaslatot, mint éze-teimnek, érzelmeimnek és benső pditikai meggyőződésemnek egyedül megfelelőt, egész terjedelmében elfogadom, egyszerűs mind örvendő konstatálom, hogy én azt látom, miszerint a most csak serdülő ifjúságában levő országos antiszemita párt a maga politikai, társadalmi nyilvános pályáját igen kedvező auspiciumok közt kezdte meg; mert alig hogy született e párt, és már is komoly támadások intézettek ellene minden oldalról; alig hogy napvilágot látott, és ime már két magyar miniszter, egyik Pozsonyban, másik Nagyváradon, emeli harag borította arczullattal miniszteri karjait ez ifjú pártocskára ellen. Míg a kormány félhivatalos közlönyei és nem mondom országos, mert szerintem az nincs, hanem csak parlamenti nagy többsége egyhangúlag országszerte visszhangzó riadót fűjnek a még csak kis párt együttes támadására: le a sisakkal! Bontsd ki a zászlót! hangzik mindenünnen, s amint ez mindenkor történni szokott ott, ahol a kellő meggyőző érvelés és a sújtó igazság hatalmas fegyvere hiányzik, de est argumentatio incipit calumniatio, mindenféle bűnös honaruló, nemzetellenes velleitásokról vádoltatik ezen derekasán megtermett nagyreményű kis párt. (Derütség.) Minek következtében aztán azon parlamenti párt is, melynek rokonszenvét vélte feltalálhatni egykoron, nagysietve eltaszította magától e kis daliát. (Derütség.)

T. ház! Szerintem mindezen lármás fenyegetések, nagymérvű harckészülődések, gyanúsítások, lenézések, mellőzések, ezek szerintem kétségkívül azt bizonyítják, hogy a magyar nemzeti kormány első sorban, azután

annak félhivatalos közlöneyei, s ismét hangsúlyozom, nem mondhatom országos, mert meggyőződésem szerint az nincs, hanem csak parlamenti többsége már nem tartják kedélyes mosolyra gerjesztőnek, ártatlan mulattató tréfa tárgyának az antiszemitizmust, hanem igenis oly tekintélyes tényezőnek, melyet mindenesetre számba venni, oly imponáló erőnek és hatalomnak, melynek leküzdésére minden lehető erőt gondosan összpontosítani, minden gondolható módot és taktikát erélyesen felhasználni immár szükségessé vált. (Ellenmondás jobbfelől.)

Igen, a dolgok, tények, események logikája odafejlődött itftmár, hogy a modern szabadkőműves és zsidó liberalismus minden eddigi tréfáit, derűtségét leküzdeni, minden lehető erőt összpontosítani kén” telén, hogy az ifjú erővel előtörő antiszemita párttál csak némi kilátással a kedvező sikerre megkezdhessen, annál inkább, minthogy ezen ifjú párt, érezvén és tudván, hogy mögötte áll erős és megtörhetlen phalanxként a magyar nemzet keresztény polgárságának túlnyomó többsége, ellenállhatlan kitarással tör előre, és ezen előrehaladásában az ellentábor által nyilvánosan ismételt eme felszólításra, le a sisakkal! Bontsd ki a zászlót! – szent ügyének világos tudata kölcsönözte nyugodtsággal ekként válaszol: Ám legyen, le a sisakkal, nyílt homlokkal lépünk a küzdelem nyilvános terére, kibontjuk és fennen lobogtatjuk dicső zászlónkat, melyre szent talizmánként arany betűkkel írvák megdicsőült báró Eötvös József (Derűtség és felkiáltások jobbfelől: Szegény Eötvös, ezt sem álmodta volna!) eme örökké igaz szavai:

„Egész polgárisodásunk keresztény; bármily sokszor támadtatott légyen is meg a haladás és felvilágosodás nevében a kereszténység; – bármit beszéltek és tettek légyen a kereszténység ellenei, (t. i. a szabadkőművesek és a zsidók) (Nagy derűtség), mégsem fogja egy higadtan gondolkozó sem tagadni a fennebb említettényt. Amiben Európa keresztény népei nem keresztény polgártársaikat, sőt az őskor összes népeit felülhaladták, mind a kereszténységre vihető vissza. A kereszténység magasztos, elévülhetetlen elvei – úgymond továbbá Eötvös – polgárisodásunk alapjaivá váltanak, s ez elvek épen azért, mert összes társadalmi rendünk alapjául szolgáltak, lettek oly ellenállhatatlannak, hogy még azok is helyeseknek ismerték azokat, kik a kereszténység körén kívül vannak. A családtól kezdve fel azon magasabb viszonyokig, melyek világ-részeket fűznek egymáshoz, keresztény eszmék körében mozgunk. Igen, t. ház, keresztény eszmék körében mozgunk, mert egész polgárisodásunk, egész társadalmi rendszerünk keresztény. – Ez elvitázhatatlan, eltagadhatatlan tény, és ha ez így van s ha az antiszemita ezen elvitázhatatlan tényt elismerik nemcsak, hanem azt saját imént kibontott zászlóikra írják, akkor természetes és kétségkívüli, hogy a kereszténységnek védelmét magasztos és elévülhetetlen keresztény elvek és eszméknek, mint társadalmunk, szilárd alapjainak az erkölcsi, politikai és társadalmi élet minden irányzatában, a fejlődés minden mozzanatában, tehát magában a nemzeti törvényhozásban is, szóval mindenben való érvényesítését főfeladatuknak tartják azért, nehogy a modern felvilágosodás a zsidó és szabadkőműves liberalizmus által erősen megtámadott, sőt már-már veszélyesen ingadozó alap- és talapkövei nemzeti polgárisodásunknak összeomolván, saját nemzeti létünket is maguk alá temessék, – mert ruente fundamento, aedificata ruunt, s mert mind a mindennapi tapasztalás, mind a történelem

bizonyosága szerint minden állami szerkezet, tehát maga államiságunk is csak azon alapon nyugodhatik és fejlődhetik sikerrel, amelyen keletkezett. (Igaz! Úgy van! a bal és szélsőbal némely padjain.)

És midőn itt a nemzet szentélyében és a nemzet szemeláttára konstatáljuk, hogy az imént kibontott zászlónkra írva van a kereszténységnek, a keresztény elveknek mint minden polgárosodásnak és társadalmi létünk alap- és talapkövének védelme, ezzel egyszersmind kimondhatjuk és kimondjuk, hogy ennél fogva csak mi, mint a valódi kereszténység elveinek védelmezői, mi vagyunk egyszersmind az igazi szabadság, egyenlőség és testvériség védői, (Igaz! Úgy van! a bal és szélső bal némely padjain. Derűtség a jobb oldalon.) fennen hirdetvén és magunkévá tévén a nemzetek nagy apostola által hirdetett keresztény szabadelvűség ama fellengző szavait: „Sive judaeus, sive ethnicus, sive christianus, omnes in Christo unum sumus.” Tekintettel ezen nyilatkozatunkra, tekintettel ezen elveinkre csak bizonyos, hogy mi királyunk trónbeszédének a fajok és vallások közti béke fentartására vonatkozó passusát, nemcsak hogy örömmel és helyesléssel fogadtuk, hanem egyszersmind tiltakozásunk és roszulásunk egész súlyával fordulunk azok ellen, akik ezen a fajok és vallások elleni békét akármiként megzavarni merészlik. (Igaz! Úgy van! a bal és szélső bal némely padjain.)

Ezek után önként ajánlkozik azon kérdés, hogy kik hát azok, akik a fajok és vallások közti békét zavarják? Lássuk első sorban, hogy ki zavarja a fajok közti békét? Zavarják azon erélytelen, szűkkeblű, rövidlátó kormányférfiak, akik, míg egyrésztől a lázongó magyarfaló horvátoknak azt is megengedik, azt is békével eltűrik, hogy a magyar nemzet talizmánja, a magyar király címere a nemzetet sértő gúnyok között, nyílt utcán sárba tiportassék; másrésztől nem engedik, hogy a haza különféle nyelvű polgárainak csak az adassék meg, amit számunkra a nemzeti törvényhozás az 1868. XLIV. t. cikkben biztosított.

T. ház! Ezen erélytelen, szűkkeblű, rövidlátó politika szüli és fokozza a különféle nyelvű polgárok között a féltékenységet, irigységet, elkeseredést és gyűlölséget, és ezáltal az országban a fajok közti békés nyugalom megzavartatik. A fajok közti békét megzavarják másodsorban azon szívtelen hazafiak, akik míg egyrészt nyugodtan, mondhatni lethargikus álomba merülve tűrik, hogy a jobb sorsra érdemes, becsületes munkás magyar polgár, könnyel szemében, vérvő szívvel messze idegen földre, ki Amerikába távozzék, az alatt másrészt szívesen látják, miként a megtört kebellet idegen földre távozott magyar polgárok hült helyét az Oroszországból méltán kiűzött, vagy Lengyelországból geschäft hiányában kiköltözött zsidóság foglalja el.

Kérdem, t. ház, vajjon ezen szívtelen hazafiak ilyen nemzetellenes eljárása nem szülőanya-e ama napról-napra mind nagyobb mértékben fokozódó ellenszenvnek, melyet a becsületes, minden irányában vendégszerető magyar ember keblében e parasiták irányában észlelünk; vajjon ezen szívtelen hazafiak ilyen nemzetellenes eljárása nem okozza-e, hogy a fajok közti békés nyugalom megzavartassék? És vajjon a parazita jövevények azon helytelen eljárása, melylyel a legösibb, legkiválóbb magyar nemzeti családok neveit felveszik és ezáltal a történelmére büszke magyar embernek egész múltját az illető családok hős elődeit valódi zsidó perfidiával gúny tárgyává teszik, vajjon ez nem fokozza-e a zsidóság iránti ellenszenvet

– nem zavarja-e a fajok közötti békét? Ha csakugyan akartak volna magyarosodni ezen polgártársaink, akkor úgy vették volna fel új vezetéknevüket, mint amilyen utón mi annak idejében azokat felvettük. Nemde a heraldika azt tanítja, hogy a középkorban, midőn a vezetéknevek keletkeztek, aki erős volt testére nézve, azt Erősnek nevezték, aki nagynak nőtt, azt Nagynak, aki barna szinti volt, azt Barnának, aki vereshajú volt, azt Veresnek, aki oroszlantermészetű volt, azt Vitéznek, Bátorinak, aki rókatermészetű volt, azt Ravasznak, aki szarkatermészetű volt, azt Szarkának nevezték. Tehát ha így keletkeztek a mi vezetékneveink és ha egy sánta, azért hogy Sántának hittak: nem szégyenkezett, akkor a zsidók is miért nem vesznek fel új nevet testalkotásuk, érzelmeik, képességeik s egyéb tulajdonságaik szerint? No bezeg akkor nem lett volna közöttük Kinizsi, Hunyady, Báthory, (Derültség) hanem lett volna Nyúlfark, Hagymabüz, Csempész, (Nagy derültség) UzSORÁS, Gyufarágó, Papramorgó, Tőzsdemoly, Hamisgyöngy, Talmifény, Libabőr, Tönkházi, Rondafi, Tollasi, Szélhámos, Úrgevári, Vérszopó, Csámpási, Fegyházi stb. (Hosszas zajos derültség.)

Áttérek most arra a kérdésre, hogy ki zavarja a vallások közötti békét? Hát nézzünk körül az országban t. ház, menjünk be ama községekbe, ahol protestánsok és katolikusok s azok papjai, lelkészei együtt élnek. Én azt merem mondani, ismerve kedves hazámat, azt merem mondani, hogy én nem találtam egyetlenegy községet, ahol az egész községlakói és papjai egymással permanenter ellenségeskedésben éltek volna. Szépen békében, nyugalomban, keresztényi szeretetben élnek a polgárok és lelkészeik. Van erre kivétel itt-ott, de épen t. ház, ezen kivétel bizonyítja a szabályt. Tehát a vallásfelekezetek közt nincs, aki zavarná a békét, hanem igen is megzavarta a szabadkőművesek és a zsidók pressioja alatt levő magyar nemzeti kormány, midőn a hírhedt 53. §-t indítványozta s törvényt nyé emelte, mert ez adott alkalmat arra, hogy az eddig békében és nyugalomban volt különböző felekezetek egymást a bíróság elé hurcolják.

Másodrendben megzavarja és folyton zavarja a vallások közti békét egy férfiú, és evvel most állunk Philippi mellett. (Halljuk! Halljuk!) A küzdelem Philippi mellett erős lesz, komoly lesz, de lesz egyúttal keresztény, lesz nemes, lesz egy keresztény lovaghoz illő. (Derültség.)

A vallások közötti békét zavarja, t. ház, ama férfiú, aki, mint a magyar apostoli király cultusministere, s így mint a törvények által körvonalozott vallásbéke védője s őre egyik flangrans törvényteleniségből a másikba esik. Mivel? Azzal, hogy világszerte, maguknál a legvadabb, legtudatlanabb, s legbarbárabb népeknél is szentnek és sérthetetlennek tartott végrendeleteket, nyilvános, ünnepélyes alapítványi okmányokat lábbal tiporja azáltal, hogy tisztán katolikus czélokra végrendeletileg szentelt intézményeket közös czélokra fordítja, elkezelgeti. (Derültség.) – És erre majd visszatérek, mert én vissza fogom azokat követelni a magyar katolikusok nevében.

Például a Bibicsné által alapított aradi convictust, melyről az alapítónó azt mondja, hogy végrendeletileg kívánja, hogy ezen intézet és alapítvány örök időkre a piaristák kezében maradjon, tehát katolikus legyen, és ezen alapítvány elkezelgetett, közössé tétetett.

T. ház! Ezen per sudam bundam (Derültség), sine lege, sine cruce

eljárás által a mélyen t. cultusminister úr nemcsak folyton zavarja a magyar katolikus polgárok békéjét és nyugalját, hanem egyszersmind okot, alapos okot ad arra, hogy mi ama vizes lepedőt, melyet ő pozsonyi beszédében, nem tudom kire és kikre akart borítani ezen szavakkal: „Idegen vagyonrablás Itzig korcsmárosnál kezdődhetik és a magyar primásnál végződhetik”, mondom alkalmat ad rá ezen eljárás által, hogy mi ezen vizes lepedőt, friss jeges vízbe mártva, saját nyakába borítsuk, (Élénk derűtség) ezen szavakkal: „a vagyonrablás, vagyonekezelés, vagyonekegenítés, communissé vagyis közössé tétel stb. a magyar katolikusoknál kezdődhetik és a mélyen t. cultusminister úr birtokán végződhetik.” És ez annál könnyebben történhetik, mert igen találóan mondja a közmondás: hogy „a capite foetet piscis”, „a bove majoré discit arare minor” (Derűtség), „regis ad exemplum totus componitur orbis.”

De eltekintve attól, hogy a mélyen t. cultusminister úr ezen per sundam bundam eljárása által folytonosan sérti a katolikusok érzelmét, békéjét; eltekintve attól, hogy pompás kommunisztikus, szocialisztikus irányú eljárása által flagrans hódító példát ad a szocializmusra, kommunizmusra, mert hiszen a kommunisták azt mondják majd, hogy ha Trefort miniszter úr ő excellentiája elkezelhette a katolikus vagyont, akkor mi elkezelhetjük az ő vagyonát; eltekintve mindezekről, Trefort cultusminister úr ezen cape-rape eljárása a katolikusok iránt egyszersmind hazafiatlan, nemzetellenes politika; nemzetellenes, tehát a büntető törvényszék elé való. (Hosszan tartó élénk derűtség.)

Igen, mert ha áll a bölcs Cicero azon mondása: „Qui tentant, ut possessores sedibus suis pellantur, illi labefactant fundamenta reipublicae, concordiam primum, dein aequitatem, quae tollitur omnis, si suum cuique habere non licet”; tudja e a t. miniszter úr, hogy milyen néven szokott megtiszteltetni az, hogy milyen büntetésreméltó az, „qui labefactat fundamenta reipublicae”!

És ennél fogva indítványozom, hogy Trefort Ágoston cultusminister úr ezen eljárásánál fogva vád alá helyeztessék. (Hosszan tartó zajos derűtség”. Közbekiáltások: Adjá be Írásban!)

És mit mondjak a mélyen t. cultusminister úrnak ama hallatlan önkényéről, muszkarzerű eljárásáról, melyet ő tanúsít azáltal, hogy míg egy részt az általam igen t. protestánsok autonómiáját érintetlenül hagyja – igen helyesen, mert cuique suum – ez az igazi liberalizmus – az alatt a katolikus kanon szabványainak ellenére a magyar katolikus egyház egyes megyéinek, az illető püspökök folytonos protestációja daczára, saját méltatlan kegyenczei tágas köréből oly egyházi dignitáriusokat octroyál, kiknek semmi más érdemök nincs, mint az, hogy itt mint képviselők Trefort miniszter úr cape-rape eljárását hallgatva helyeslik és támogatják.

Attérek most egy más ügyre. Sokszor, mintegy szememre hányták barátaim, hogy nagyon csodálkoznak, hogy én, mint katolikus pap antiszemitává lettem. Hogy az én antiszemizmusom mily jellegű, azt kifejtettem a t. képviselőháznak akkor, amidőn kibontottam a mi pártunknak, vagyis az újonnan született keresztény szabadelvű pártnak a zászlaját. De hogy én mégis hogy lettem antiszemita, azt elmondom az alább következőkben. (Halljuk.!)

De előbb próbára teszem a t. kormánypárt echt liberalizmusát. Azt

mondják, hogy szabadelvűek; ámde én kifejtettem az imént, hogy mi antiszemiták vagyunk a szabadelvűek, mert mi valljuk, hogy a kereszténység-alapjára álltunk, és hogy a keresztény szabadelvűség, egyenlőség és testvériség: az igazi szabadelvűség. Tehát mindkét szabadelvűség nem lehet igaz. Mi azt mondjuk, hogy mi mint keresztény szabadelvűek vagyunk igazán szabadelvűek, tehát önök ott a másik oldalon nem lehetnek azok. (Derűtség a jobb oldalon.) Hát próbára teszem a t. kormánypárt szabad-éi vtiségét. Azt mondom: est modus in rebus, sunt certi denique íme-, citra et ultra quos nequit consistere rectum.

T. képviselőház! Ha mi a szabadelvűséget, a szabadságot, az egyenlőséget, a testvériséget úgy magyarázzuk, mint a kormánypárt: akkor mi lesz belőle? korlátlan szabadosság, a melyet, ha tetteleg követni akarnak, proponálok egy új vallást és szövetséget. (Halljuk! Halljuk!)

Próbára teszem, vajjon a liberalizmus, melyet én szabadkőműves zsidó liberalizmusnak, pseudoliberalizmusnak nevezek, elfogadja e azt a szövegezést, amelyet mint új valláspolitikai társulatnak törvényeit beterveztek. Az első pont így szólna: 11 „kötelmeitek elseje leszen ezentúl, minden áron odahatni, hogy a nép szünetlenül a királyok és papok ellen ingeritessék. E szent czél elérésére a kávéházakban, a színházakban, a magán körökben, szóval mindenütt kelj folyvást törekednetek.

2. Új szövetségetünknek nemcsak minden valláson, de magán az Istenség eszméjén is túl kell tennie magát. Az Istenségről most már csak a gyávák és buták álmodhatnak

3. A szellemi világban való hit képtelen rajongás, a szellem is semmi, mi előttünk egy és ugyanazon dolog.

4. Minden ember önmagának pápája, királya, császára.

5. A gyermekek oktatása a világiak kezébe tétessék s a „papok s ezekkel a hitoktatás, mint minden igazi művelődés legfőbb akadályai, a gyermekek oktatásától távol tartassanak.

6. Halál a monarchiának, halál a papságnak! halál az aristocratiának! halál a polgárságnak! Éljen a commune!

7. Krisztus hamis prófétáinak (apostolok) összehazudott vallása nem fogja ezentúl kalauzolni lépteinket.

8. A kath. egyház ama gyalázatos szövetség, a melyet minden áron össze kell tipornuuk.

Elnök: Kérem képviselő úr, ezek még tréfaként sem járnak. (Helyeslés jobbfelől.)

Z i m á n d y Ignác: Kérem, nagyon komolyan mondom ezeket. (Derűtség balfelől.)

Elnök: Arra kérem a képviselő urat, tessék magát ahhoz tartani, hogy itt Magyarország legfőbb tanácskozási termében van, és tessék magát úgy viselni, ahogy ahhoz illik, akit mint képviselőt e testületbe küldenek. (Élénk helyeslés jobbfelől.)

Z i m á n d y Ignác: Már most kérdem, hogy ezen pontokat hajlandó-e jóváhagyni a t. kormánypárt? (Derűtség.) Vagy aláírja vagy nem? Úgy-e nem? Már pedig ezek alá vannak írva és elfogadva az országban levő szabadkőművesek által.

I v á n k a Imre: Nem igaz!

Zimándy Ignác: Okmányokból bizonyítom, hogy be van hozva.

Ivánka Imre: Nem igaz!

Z i m á n d y Ignác: Kérdem tehát, ki zavarja a vallások közötti békét? Vájjon a katolika egyház vagy a protestáns felekezetek, vagy pedig ily infámis szövetkezet, melynek ily elvei vannak?

Ivánka Imre: Nem igaz!

Z i n á n d y Ignác: Vájjon ki zavarja a vallások közötti békét? Nem-e azon kormányfő, aki míg egyrészt ily elvekkel bíró szövetkezeteket az országban megtúr, azalatt másrészt betiltja a katolikus kaszinókat?! És most elmondom, hogy lettem antiszemitává. T. ház! Mióta kedves tanári székeimtől elbúcsúztam, s elbúcsúzva 12 évig falusi magányomban vagyok, azóta kitartó kíváncsisággal foglalkoztam azzal, mi a szemizmusra és antiszemizmusra vonatkozik. Megszereztem magamnak minden idevágó könyvet és tanulmányozva olvastam a Talmud Tr. Sanhedrin fol. 110. Olvastam rabbi Salamon Jarchi fol. 10, Nischmat Adam fol. 26, rabbi Jak, Kafter upherach fol. 21 (Derülség), rabbi Akkiva Berachot fol. 62, olvastam rabbi Raf Chasda iratait, (Derülség) amelyekben szóról-szóra ezeket találtam: „Fiam, engedelmeskedjél a rabbinak inkább, mint a bibliának vagy prófétának”, szóról-szóra így vau, becsülem szentségét teszem rá, (Felkiáltások: Nem kívánjuk!) hogy igaz. Mert a rabbi szavai kedvesebbek isten előtt, mint bármely próféta szavai. Ha tehát a rabbi azt mondja, hogy a te bal kezed jobb kéz és a jobb kezed bal kéz, azt okvetlenül el kell hinned. (Egy hang a jobb oldalon: infallibilis!) Eszerint a zsidó talmud most idézett adatai nyomán minden rabbi vagy sakter csalhatatlan. (Derülség.) Ezen nézet ellen nekünk kifogásunk nem lehet, t. ház, mert hiszen azt mondjuk, hogy vallásszabadság van, ám mondja és higgye a zsidó, ha tetszik, hogy a rabbija csalhatatlan. De akkor aztán kérdem, ki zavarja tehát a vallások közti békét más, mint azon secta, mely minden rabbiját csalhatatlannak tartja és másfelől a kath. anyaszentegháznak a pápa csalhatatlanságára vonatkozó tanait gúny tárgyává teszi, sárral megdobálja. (Nyugtalanság.) Ha szabadságában áll azt hirdetni, hogy minden rabbija csalhatatlan, akkor miért támadja piszkos journalistikájában azon egyházat, mely a maga főpásztorát a hit és erkölcs dolgában tévmentesnek tartja?!

Megyek tovább. Ki zavarja a vallások közötti békét? Bizonyára azon kormány, mely míg egyrészt az ellen, hogy minden zsidórabbi csalhatatlan, egy árva szót sem talál, azalatt másfelől a boldogemlékü Jekelfalussy püspököt maga elé idézte ad audiendum verbum regium, és feltett kalppal rendszabályozta azért, hogy bátran hirdette ki a katolika anyaszentegház főpásztorának tévmentességét. Quod mii iustum, alteri aequum.

De menjünk tovább. Olvastam, tanulmányozva olvastam a talmudot. Tr. Avoda Sara I. szám. Rabbi Ábrahám Perizol, Maggen Ábrahám fol. 59. Rabbi Abarbenel Maschmia Jeschua fol. 36. Rabbi Isaak Karro, Toledot Isaak, fol. 32. – mindezek azt mondják, hogy a „keresztények a gonosz Ezsau, Seir, Amalek, Edom istentelen fiai, idegenek, nazareni gójok, fajtalanság gyermekei.”

„A keresztények idegenek”!!! (Nyugtalanság.) Ezen az alapon mondta itt egy zsidó vallású t. képviselő úr, hogy ha nekünk nem tetszik itt, vándoroljunk ki. – Olvastam, tanulmányozva olvastam a következő rabbik műveit: Rabbi Éliás, Mazoveth, Hammasoreth fol. 8. Rabbi Bechai, Cadhakke Maeh. fol. 43. Rabbi Lipmann Sepher Nizzachon, fol. 46. s meg-

győződtem, hogy ezen rabbik szerint a keresztények zabáló, szívtelen, vérengző, erőszakos zsarnoknép!” (Derűlség.)

Olvastam, tanulmányozva olvastam rabbi Bar. Nachmani, Bamidbárr rabba fol. 198; rabbi Manachem, Paresah, Acharemoth fol. 145; olvastam e zsidó imakönyveket: Velencei Mahsor, Frankfurti Selichot, lengyel Schidurim s a prágai Machsor, Sacherit, Scheliom Kippur fol. 85. S ezek szerint a keresztények „átkozott eretnekek, hitetlen vak, bolond ... fajta.”

Az én érvelésemhez ezek szükségesek, én tehát a kútforrásokat idézve, tovább megyek. Olvastam, tanulmányozva olvastam Rabbi Jehuda Léva, bar Bazaleel, Nizach Izrael fol. 50. Rabbi Salamon Jarchi 67. zsoltár magyarázatát, Rabbi Simeon Jalkut Schimoni Scheschechat lékel Ma chiat utechiat hametim fol. 58. – s mindezekben találtam, hogy a zsidó rabbik azt mondják a keresztényekről, hogy szamarak, disznók, vaddisznók és vérengző lények. (Közbekialtások jobbfelől: Elég volt! Eláll! Eláll!)

A n d r e á n szky Gábor b.: Szólásszabadság!

S i m o n y i Iván: Halljuk a szónokot! Szólásszabadság!

Z i m á n d y Ignác: Ki zavarja a fajok és vallások közt a békét...

Ivánka Imre: Meg kell vonni az ilyen embertől a szót!

S i m o n y i Iván: Tessék egyszer keresztény embert is meghallgatni! Úgy sem olvas más, mint zsidó lapot! (Nagy zaj.)

I v á n k a Imre: Aki itt levő képviselőket sérteget, azt nem hallgathatjuk meg! Én magam is szabadkőműves vagyok!

A n d r e á n s z k y Gábor b.: Kérem az elnök urat, tessék Ivánka képviselő urat rendre utasítani!

Elnök: Előbb a képviselő urat magát, azután Ivánka képviselő urat! (Élénk derűlség.)

S i m o n y i Iván: Ivánka kezdte. (Zaj.)

Elnök: Kérek csendet.

Z i m á n d y Ignác: Az amsterdami Machsor, a frankfurti Selichot, a lengyel Sidurim-féle zsidó imakönyvekben a következő imát találtam mindennapi használatra: „Izrael Istene, emeld fel fejedet, add nekünk a szükséges ételt és ruházatot, és engedd, hogy örültté legyenek a keresztények és azok fejedelmei.”

Ugyan t, ház, vájjon az ily imádság a keresztények és keresztény fejedelmek ellen intézett illetlen imádság nem zavarja e a vallások közti békét? Még csak kettőt említek. Az újévi imádság imígyen hangzik: „Mivelj csodákat, óh Izrael Istene, hogy többé ne szentségteleníttessék szent neved a gojok közt és add mielőbb a gojok birtokát kezünkbe.” Vájjon itt ki a communista, a socialista, ki akarja elrabolni másoknak tulajdonát?

Bizonyára az, aki ilykép imádkozik. A kiengesztelődés nagy napján pedig ily imádságot használ, imígy imádkozik a zsidó rabbi: „A keresztényeket és azok fejedelmeit sújtsad irtó háborúval, hadd takarja őket (6 hónapon át egy sűrű sötét felhő, amely alatt kínozzad őket – szórul-szóra így van – vadhimlővel és a poklosság minden nemével.”

Elnök: Kérem a képviselő urat, én nagy türelemmel hallgatom már régen ezen kifakadásokat, (Úgy van! Élénk helyeslés jobbfelől.) de midőn a t. képviselő úr az ókor azon idejéből, midőn minden vallás a legnagyobb fanatizmussal terjesztette tanait. . .

Zimándy Ignác: Bevégzem szavaimat, (Zajos felkiáltások a jobb oldalon: Halljuk az elnököt!)

Elnök: Mondom, midőn a képviselő úr ezektől vonja le okoskodásait és jelenleg, a mai korban, midőn minden művelt ember a vallások egyenlőségét és egymásiránti türelmességet hirdeti, azokból kovácsol fegyvereket, hogy az egyenlenséget szítsa (Élénk helyeslés a jobb oldalon), nekem mégis kötelességem a képviselő urat most már harmadszor figyelmeztetni arra, hogy ne tessen ezen a téren tovább menni (Élénk felkiáltások a jobb oldalon: Úgy van! Nyugtalanság a bal és szélső bal különböző padjain.)

Négy éve elmúlt, hogy e ház elnöke vagyok, s nem volt rá eset, hogy kénytelen lettem volna a szólásszabadság korlátozásáig addig elmenni, hogy a ház szabályainak értelmében képviselőtől megvonjam a szót. De ha a képviselő úr továbbá is oly kifejezésekkel él, mint a minőket eddig használt és beszéde folytatásában az eddigi módon izgatni igyekszik, őszinte nagy fájdalomra, de kénytelen leszek kötelességemet teljesíteni. (Zajos helyeslés a jobb oldalon. Nagy nyugtalanság a szélsőbal és baloldal különböző padjain.)

Zimándy Ignác: Bezárom felszólalásomat és érvelésemet azzal, hogy azon esetben, ha valaki azt mondaná, mint a múlt években is itt ismételtlen mondatott, hogy mindezek csak az ő és a „sötét” (?) közép-kor hagyományai, e tekintetben bátor vagyok hivatkozni rabbi Vitáinak 1864-ban megjelent munkájára, melyben szóról szóra áll, hogy a keresztények mind istentelenek, és hogy a keresztény szüzek véreinek ontása kellemes Isten előtt. Megmutathatom eredetiben.

És czitálom a „Sohar” című alatt 1880-ban megjelent azon zsidó munkát, mely már 227 kiadást ért. Ezen legújabbán 1880-ban megjelent munkában körülményesen le van írva, hogy hogyan kell lesakterozni az alattomosan elfogott keresztény lányt. Aki nem hiszi, íme fölmutatom e könyvet eredetiben.

Evvel bezárom előadásomat, ismételvén, hogy én az országos antiszemita párt által megállapított válaszfeliratot egész terjedelmében elfogodom. (Helyeslés és éljenzés a bal- és szélső baloldal különböző padjain.)

Nendtvich Károly beszéde

a képviselőház október 22-ki ülésében.

T. ház! Midőn e t. házban legelőször felszólalni bátorodom, megvallom, nem csekély elfogultság tölti el keblemet, főleg minthogy én oly tárgyban szólok fel, mely ezen t. háznak bizalmát és főképp helybenhagyását nem igen fogja megnyerni.

T. ház! Mielőtt áttérnék a válaszfelirati javaslat tárgyalására, bátorodom a t. házat arra felkérni méltóztassék megengedni, hogy mindenekelőtt a t. előadó urat megczáfollhassam.

Arra nézve amit ő beszédében elmondott, hogy t. i. mi antiszemita a vallás és az egyes fajok iránti gyűlöletet az országban támasztjuk és neveljük, bátorodom a t. előadó urat felkérni, hogy méltóztassék nekem egyetlenegy, a zsidó vallásban levő dogmát vagy akármiféle vallási tanítélet megmutatni, a mit mi valaha megtámadtunk.

T. ház! Mi mindenkinek teljes vallásszabadságot adunk, (Egy hang a jobboldalon: Köszönjük! Derűltség.) és ugyanazt kérjük a magunk ré-

szere is. Nekünk az tökéletesen mindegy, akármelyik templomban gyakorolja valaki a maga isteni tiszteletét, és mikép gyakorolja azt, micsoda szertartással. Nekünk a valláshoz semmi közünk, mi meghagyjuk mindenkinek a maga hitét, higgye, a mit hinni tud, és higgyen annyit, a mennyit hinni akar.

T. ház! Mindenki tudja, hogy mi oly országban élünk, hol számos hitfelekezet létezik. Alig van ország Európában, melyben annyi hitfelekezet volna, mint Magyarországon.

De azt is tudjuk, miszerint mindezen hitfelekezet egymással a lehető legnagyobb békességben, egyetértésben és nyugalomban él. Senkinek sem jut eszébe akárki mást az ő vallási érzelmeiben nyugtalanítani vagy ór megzavarni.

De igenis, t. ház, ha van vallásfelekezet, mely másnak a vallását igen gyakran és főkép a keresztény vallást gúny és nevetség tárgyává tenni akarja, igenis, ez a hitfelekezet épen a zsidó. (Úgy van! a bal- és szélső baloldal különböző padjain.) A zsidó lapok a keresztény vallásnak legszentebb dogmáit és legszentebb hitvallását gúny és nevetség tárgyává teszik. (Úgy van! a bal- és szélső baloldal különböző padjain.) Én, t. ház, magam voltam tanúja egy oly sajtóperi tárgyalásnak, melyben egy zsidó lap a Szentháromság dogmáit és az Szűz-Máriát a lehető legnagyobb gúny és nevetség tárgyává tette.

T. ház! Ha kedvünk volna efféle vallási dolgokat vita tárgyává tenni, csakugyan adnának elegendő okot reá. De nem tesszük és nem akarjuk tenni. Ez tehát teljesen jogtalan felszólalás és vád az igen t. előadó úr részéről, hogy mi vallási üldözést akarunk itt meghonosítani.

De másrészről azt állította a t. előadó úr, hogy mi fajgyűlöletet támasztunk. Nincs Európában ország, melyben oly sokféle népfaj volna mint Magyarországon. Tudjuk, hogy nemcsak magyar, de német, tót, oláh, ruthén, rácz, bunyevác, bosnyák, sokác van, sőt vannak cigányok is; de jutott-e valakinek valaha eszébe, ezeket azért, mert más népfajhoz tartoznak, gyűlölet tárgyává tenni? Ha előfordult néha zavargás a népfajok közt, pl. 1848-ban, hogy a ráczok feltámadtak a magyar kormány és a magyarság ellen, vagy Erdélyben az oláhok és iszonyú öldökléseket követtek el, azokat bizonyára más forrásra lehet visszavinni, mint arra, hogy itt akárki fajgyűlöletet kívánnia támasztani. (Helyeslés a baloldal és szélsőbal egyet-, padjain) Ebből az következik, hogy mi sem akarunk egy fajt bántani, és ha mégis történnek ez országban ezen faj iránt gyakran zavargások, ezeket nem lehet felronni az antiszemitáknak. Voltak ilyen zavargások örökké, a mióta zsidók vannak a világon. (Derűtség.) Voltak minden népnél és minden korban, kezdve Egyiptomtól a mai napig. Nem lehet ezt a mai antiszemitákra fogni. Voltak antiszemiták mindig, mióta zsidók vannak.

Méltóztassanak visszaemlékezni 1848-ra, mily nagy üldözések történtek nemcsak nálunk, de a külföldön is. És még mai nap is történnek ilyenek, tehát nem minket terhel ezen vád, hanem terheli az egész emberiséget. (Úgy van! a bal és szélső bal egyes padjain.)

Ennélfogva t. ház a faj iránti gyűlölet hasonlókép olyan vád, mely bennünket nem érint, mert mi minden fajjal, mely Magyarországon létezik, a lehető legjobb barátságban és lehető legjobb viszonyban vagyunk.

Hiszen t. ház, a közoktatásügyi minister úr azon híres beszédében, a melyet Pozsonyban tartott, elmondta és constatálta, miszerint az anti-

szemitizmus törekvései nem a vallás és nem a faj ellen vannak irányozva, hanem azt állította, hogy az a kommunizmusra és az anarchizmusra van irányozva. Nagyon sajnálom, hogy a minister úr nincs jelen. Mindenekelőtt bátorkodom a t. közoktatásügyi minister urat arra emlékeztetni, hogy ő volt legelső antiszemita itt Magyarországon. (Hosszan tartó nagy derűtség.) Hogy miért változtatta meg azóta nézeteit, hogy lett ő belőle, antiszemitából filozemita, Paulusból Saulus, (Derűtség a bal és szélsőbal különböző padjain.) azt én nem foghatom fel. Sőt inkább tudomásom van arról, hogy mikor tavaly a cultusminister úr Felső-Magyarországot beutazta, akkor neki alkalma és oka volt, hogy ezen antiszemita nézeteiben megerősödjék. Ezen utazásaiban eljött Máramaros megyébe is. Igen érdekes lesz azon tapasztalatokat elmondani, melyeket a minister úr ott tett. Máramarosban hasonlóképp mint egész Felső-Magyarországon a korcsmák és szállodák csak zsidók kezeiben vannak. (Egy hang belfelől: Úgy van!) A cultusminister ennél fogva szintén akarva, nem akarva kénytelen volt zsidó szállodában megszállni.

De hát mi történt, mikor fizetésre került a dolog? (Felkiáltások a bal és szélsőbal különböző padjairól: Halljuk! Halljuk!) A zsidó nemcsak azt számította fel neki, amit ő a maga útítársával elköltött, hanem minden tálat, minden üveget, poharat, evőeszközöket, még az asztalterítőt is, mert a zsidó nézete szerint azokat piszkos és tisztátlan állatok használtak, (Hosszan tartó nagy derűtség.) ez kérem alásan így van! ennél fogva ő mint kőser ember azokat többé nem használhatja. De hogy ezt neki bizonyítsa, miszerint csakugyan úgy van és azokat többé használni nem akarja, mindazon eltörhető dolgokat a földhöz vágta. (Derűtség.) Bátor lesznek felemlíteni egy zsidót magát. (Nagy derűtség. Felkiáltások: Hol van? Lássuk! Ide vele a ház asztalára! Nagy derűtség.) Az a zsidó, aki maga is a zsidók ellen nyilatkozott, az ismeretes író, Emil Franzos. Ez beutazta Bukovinát, lehet mondani a zsidóknak Jeruzsálemét, és azt mondja, hogy ott a zsidóknak egy különös faja vagy hitvallása létezik, a mit Kassidimnak hívnak, t. i. buzgóknak. E zsidókról ezt mondja: Halálos gyűlölettel viseltetnek mindenki iránt, a ki az ő felekezetökhöz nem tartozik, legyen az zsidó, vagy keresztény, sőt azt mondja, hogy ezek az ő testamentumot nagyon kevésbe, a talmudot pedig semmibe sem veszik, tehát náluk egyedüli forrása a vallásnak és szertartásainak a Sochár. (Derűtség.) S azt mondja, hogy nincs szó és nincs semmi magyarázat, a mely ennek a hitfelekezetnek azon borzasztó gyűlöletét, melylyel mások iránt viseltetnek, leírhatná. Sőt azt is mondja, hogy Bukovinában, Galiciában, Lengyelországban és a dunai tartományokban legalább $\frac{3}{5}$ része a zsidóknak ezen hitfelekezethez tartozik, Magyarországon a felénél több. S azt is mondja, hogy fájdalommal kell kinyilatkoztatnia, hogy nincs is kilátás arra, hogy ezen szellemi pestis – annak nevezi – valaha kiküszöbölthetessék, sőt inkább folyton-folyvást növekedésben van, mert ők minden zsidót, a kivel érintkezésbe jönnek, kényszerítenek, hogy az ő hitvallásukra térjen át. Ez t. ház, magának Emil Franzosnak, a zsidónak nyilatkozata a zsidókról.

Már most kérdem a t. előadó úrtól, hogy melyik táborban van a gyűlölet, a mienkben-e vagy pedig azokéban? Igen jól ismerjük a szent írásnak ama szavait, melyszerint akár zsidó, akár pogány vagy keresztény, akár úr, akár szolga, mindenki, aki az úr akaratát megteszi, előtte kedves.

Tehát oda teszi, hogy az úr akaratát. És mi lehet az úrnak akarat? Csak az, hogy szeretettel viseltessék mindazok iránt, a kik különben nem gyűlölnék bennünket és elveszteni nem akarnak. A ki csak némileg jártas a történelemben, az igen jól fogja tudni, hogy azon percztől kezdve, a mint a zsidók a történelemben felléptek, – tehát én csak az egyiptomi korszakot akarom venni a mai korig – minden korban és minden nép által mindig ők voltak a leggyűlöltebbek. De tovább megyek, ők minden más népet, minden korban és mindig gyűlöttek, nemcsak azokat, a kik nem tartoztak az ő vallásukhoz, hanem a saját fajbeliek iránt is gyűlölttel viseltettek, a kik külön törzshöz tartoztak. Ha az ember Józsuának a könyvét olvassa, láthatja, hogy mily szeretettel viseltettek egymás iránt is. Például a leviták, az arany bárány imádása miatt meggyilkolnak 23000 zsidót, a Korah-féle lázadás miatt elégettetik 250 zsidó, a dögihal idejében még ugyanazon bűnért 14.000 zsidó, 2400 zsidó azért gyilkoltatik meg, mert egyetlen egy zsidó egy madiánita leánynyal szerelmi viszonyba lépett. (Derűltség.)

A Jordán átlépésekor 20000 zsidó gyilkoltatik le azért, mert a „Sibolet” szót nem tudták kimondani, a Benjaminiták lemészároltak 4000-et. Ellenben a Benjamiták közül leggyilkoltatik a többi törzsök által 45000; végre elhálnak Betzemes város lakosai közül, mert a szövetség ládáját megnézték, melyet a filisterek nekik visszaadtak, 50070.

De nagyon messze vezetne, hogyha ezen dolgokat tovább folytatni akarnám. Ha mi a királyok és bírák könyvét olvassuk, azt találjuk, hogy csaknem egyetlen király sem halt meg természetes halállal, sőt az egyik királyi család elpusztította a másikat, így ment ez folyvást, Ebből kiteszik, mennyire vérengző volt a zsidó nép már akkor. És ha mi jelenleg az ő hatalmuk alá kerülnénk, ők valóban nem bánának velük úgy, mint mi bánunk ő velök. (Úgy van! a baloldal és szélsőbal különböző padjain.) T. ház! Ha a legrégebb időtől fogva máig azon írókat olvassuk, kik a zsidókról írtak, azt tapasztaljuk, hogy nincs egyetlenegy sem, ki a zsidókról megvetőleg ne nyilatkoznék. Már Tacitus, a kitűnő classicus író, ezeket mondja a zsidókról: „Judaeorum mos sordidus et absurdus, projectissima ad libidinem gens, et adversus omnes alios hostile odium.” Epen így nyilatkozik rólok Kant, a nagy philosoph, továbbá Fichte, Göthe és Voltaire. Ezek pedig világhírű emberek, kik a műveltség legmagasabb fokán állottak. Ezek tiszteletben fognak maradni, míg emberiség lesz. Méltóztassanak elolvasni ezek nyilatkozatait a zsidókról, és ha minket azzal vádolnak, hogy mi a sötét kor műveit vissza akarjuk hozni, akkor ön csatlakozom ezeknek a férfiaknak nyilatkozataihoz, s azt hiszem, hogy ezek mindenkor többet fognak érni, mint másoknak, pl. Busbak képviselő úrnak nyilatkozatai. (Derűltség.)

Fichte, a nagy német philosoph, azt mondja a zsidókról, ha a zsidókat emancipálni akarnók, egy éjjel valamennyinek a fejét le kellene vágni és új fejet vállaik közé tétetni, melyben egyetlenegy gondolat sem volna abból, mi a régi fejből volt.

Voltaire pedig, kiről nem lehet mondani, hogy a keresztény vallásnak nagy tisztelője lett volna, azt mondja, hogy minden a mi zsidóban emberi, utálatos, továbbá azt mondja, hogyha mindaz megtörtént volna, mit a zsidók mindennapi imádságukban az ő Jehovájoktól kérnek, ezen a földön nem volna más nép, mint a zsidó, mert ők imádságaikban arra

kéri mindennap Jehovát, hogy az istentelen gójokat pusztítsa el a föld határáról. (Mozgás.)

T. ház! Mindezekből csakugyan az következik, hogy nem mi vagyunk a gyűlölők, hanem a gyűlölők azok, kik nemcsak természetöknél fogva, hanem vallásuk után tartoznak mintegy gyűlölni minden mást, aki az ő vallásukat nem követi.

Még egy pár szóm van t. Apponyi gr. úrhoz. Apponyi gr. nem a mai, hanem előbbi beszédjében azt állította, hogy az ő jogegyenlőségi érzete nem engedi meg, hogy ő antiszemita legyen. A jogegyenlőség az igenis szép ott, ahol az emberek egyenlő fegyverekkel küzdenek. De felszólítom gr. Apponyi Albertet, hogy bocsásson egyszer egy farkast egy egész birkanyájra, és látni fogják, hogy mikép fogja ő fel a jogegyenlőséget. Éh azt hiszem, t. ház, hogy ugyanazon viszony van népünknel és akép azon falvak és községekben, amelyekbe egyetlenegy zsidó becsmérszte magát, (ügy van! a bal- és szélső baloldal némely padjairól.)

T. ház! Egy igen kitűnő államférfiú, aki szintén egy, a zsidókról írt munkában azt mondja – (Közbekiáltás jobbfelől: Ki az?) – Freiherr Ernst von der Brügge, azt mondja könyvében az orosz zsidókról: csak egy megrögzött idealista képes követelni azt, hogy valamely nép vagy ország engedje, hogy az maradandóig károsíttassék egyedül csak azért, hogy a jogegyenlőség minden emberre ki legyen terjedve. És én azt hiszem, hogy a háznak minden tagja, ámbár a mostani liberalismusnak nem felel meg, ebben egyet fog érteni. De t. ház nagyon furcsán vagyunk jelenleg az úgynevezett modern szabadsággal és liberalizmussal. Valamint t. ház, a zsidó mindent, amit kezébe kap, meghamisít és elferdít, épúgy tette azt a szabadsággal és a szabadelvűség elveivel. (Ügy van! a bal- és szélső baloldal némely padjain.) Hogy mi a szabadság, t. ház azt igen szépen megmagyarázta egy t. képviselő az ő választói előtt, midőn t. i. az ő programbeszédét tartotta, azt állította, hogy az uzsora-törvény attentatum a szabadság ellen. (Közbekiáltások: Ki volt az? Egy hang: Wahrmann!) Már most kérdem, ha valaki azt mondja, hogy az uzsora-törvény attentatum a szabadság ellen, akkor ő azt követeli, hogy az uzsora szabad legyen, hogy annak joga van létezni, ha pedig azt mondják, hogy az uzsora szabad, és az uzsorának szabadsága megfelel az általános szabadságnak, akkor a szabad uzsorával együtt szabad a fosztogatás, szabad a csalás, szabad a lopás, szabad az orgazdaság, szabad a hamis eskü, szabad a hamis bukás és szabad a hamis váltó. (Helyeslés a bal- és szélső baloldal különböző padjain.) így értelmezi a zsidó a szabadságot és neki más szabadság nem kell. (ügy” van! a bal és szélső bal egyes padjain.)

Nézzük, hogy mit ért ő a liberalismus alatt? Az ötvenes években volt, mikor boldogult b. Eötvös Józseffel a Svábhegyről lejövet, beszélgetés közben azt mondotta b. Eötvös József nekem: a meddig a politikában így fognak eljárni, mint a hogy eddig eljártak, hogy t. i. felállítanak egy elvet és ezen elvből származtatnak mindenféle törvényeket: addig mindig fognak a politikában tévedni; kell, hogy ugyanazon módon járjanak el, mint a hogy a természettudományokban eljárnak t. i. a tapasztalatból kiindulva vonják le és alkossák meg a természettudomány törvényeit. (Helyeslés a baloldal különböző padjain.)

Már most az ily szabadelvűség szerint épen ezen elveknél fogva felállították az új korban az úgynevezett liberalismust és nem kérdik azt,

hogyan tulajdonképpen mi fekszik a nép érdekében, mit követel az ő java, hanem csupán azt kérdik, hogy mit követel a liberalizmus. Ez pedig nagy hiba és egészen hamis felfogás. (Igaz! Úgy van!) És mi következett ebből, következett az, hogy először behoztuk a zsidók emancipációját sans phrase minden feltétel nélkül, mert a szabadelvűség ezt követelte, behoztuk az egészen szabad és korlátlan ipart, engedték a földet úgyszólván korlátlanul eldarabolni és több ilyen törvényt lehetne felhozni, amelyek mind ebből származtak. De most alig múlt egy pár év, azt tapasztaltuk, hogy nekünk hátrálnunk kell, mert követelik Európa nagy részében az emancipáció megszorítását. Igen jól méltóztatik tudni, hogy a korlátlan szabad ipar behozatalának következtében az lett, hogy az egész országban azon ipar, amely századokon keresztül virágzott, tönkre ment. (Igaz. Úgy van! a bal és szélsőbal egyes padjain.) Éppen ezen szabadelvűségnél fogva látjuk, miszerint a magyar földnek sok millió holdjai kerülnek zsidó kezekbe minden évben és ennél fogva sokan és tökéletesen jogosultán kívánják, hogy a földbirtok minimuma mondassék ki, amelyet azután kisajátítani, exekválni nem lehet. Igen természetes, erre a túlliberalizmus azt mondja, hogy ez a liberalizmus eszméjének nem felel meg. Hanem az megfelel a liberalizmus eszméjének, hogy kipusztítják a magyar népet ezen országból.

Én, t. ház, csak egyet nem értek, azt t. i., hogy itt ezen tulsópárt, mely folyvást az ország függetlenségét Ausztriától hangoztatja és követeli, nem látja át, hogy reánk nézve egy sokkal nyomasztóbb, sokkal gyalázatosabb járom vár, mely alá az egész ország és annak népe kerül. És ekkor aztán elmondhatjuk büszkén, hogy az a nemzet, amelyet se török, se a tatár, se a német fegyverrel és fondorkodással meghódítani nem bírt, meghódította és elpusztította a leggyávább, legerkölcstelenebb nép váltókkal és börzepapirokkal; és akkor el fogjuk mondhatni azon szavakat, melyeket a legmagyarabb költő, a ki a magyar sorsát előre látta, mondott: „Élt egy nép a Tisza táján, századokig lomhán, gyáván.”

És elmondhatjuk azután a nagy magyarnak, Széchényinek szavait, csak hogy megfordítva; aki azt mondja, hogy „Magyarország nem volt, hanem lesz” és, mi elmondhatjuk és a történelemben olvasni fogják, hogy Magyarország volt, de nem lesz. (Derűtsége)

És most t. ház, átmegegyek t. képviselőtársam Busbach Péter szavaira. Busbach, t. ház, azt mondta rólunk, hogy mi erkölcstelen alapon állunk, és mi a sötét középkort akarjuk visszaidézni. Én kérdezem Busbachot, hogy vajjon ki áll erkölcstelen alapon? az-e, ki a kifosztogatott, kisajátítottak, földönfutóvá tett népet védelme alá veszi, (Úgy van! a bal és szélső bal egyes padjain.) vagy az, a ki azokat, kik a népet kifosztogatták, kisajátították, földönfutóvá tették, veszi védelme alá? (Helyeslés a bal és szélső bal egyes padjain.)

Azt hiszem, hogy csakugyan a másik oldalon van az erkölcstelen alap, nem pedig a mi oldalunkon. (Helyeslés a bal és szélső bal egyes padjain.)

Én egyébiránt t. ház, egy cseppet sem csodálom Busbach úrnak nyilatkozatát, mert ő, mint tudva van, egy zsidó kerületben lett megválasztva, és ennél fogva kötelességének tartotta magát az ő választói előtt mint telivér saktervédőt bemutatni. (Derűtség.)

Elnök: Kérem a képviselő urat, ne méltóztassék itt olyan szókkal

élni, a melyek itt csakugyan nincsenek helyén. (Helyeslés. Zaj a bal- és szélső baloldal egyes padjain.)

Simonyi Iván: Hisz a sakterek is emberek! Azokat is szabad védeni. (Derűtség.)

Nendtvich Károly: T. ház! Én ezelőtt 2 évvel hazaérkezvén egy választásról, illetékes helyen ezeket a szavakat mondtam: Teljes meggyőződés és szent hitvallásom, hogyha Magyarországon a dolgok még 50 esztendeig úgy mennek, a hogy az emancipáció Hedsirája óta mennek, akkor kérem ez az ország nem lesz többé a magyaroké, hanem a zsidóké. (Úgy van! a bal- és szélső baloldal egyes padjain.)

Andrászky Gábor b.: Elég 20 év.

Simonyi Iván: 10 esztendő is elég. (Derűtség.)

Nendtvich Károly: Aki ezt t, ház hinni nem akarja, méltóztások csak visszaemlékezni azokra az időkre, melyek azelőtt 30 évvel voltak és összehasonlítani azokat a mai viszonyokkal. Én 53 éve, hogy itt e fővárosban élek, én tehát tudom, micsoda viszonyok voltak azelőtt és milyenek most; és ha t, ház, csakugyan úgy növekedésben lesznek ezek a viszonyok, a hogy 50 év óta, nemcsak Budapesten, hanem az egész országban vannak, akkor kétség sem lehet, hogy a hazának minden egyes tagja egy értelemben lesz, hogy ez az ország csakugyan zsidóország lesz. (Úgy vau! a bal és szélső bal különböző padjain.)

És most t, ház, még egyre vagyok kénytelen szavaimat fordítani t. i. Fenyvessy Ferencz úrra, Fenyvessy úr egyenesen az én személyemet támadta meg. Nekem erre csak egy szavain van t. i. egy latin közmondás, melyet én csak latinul fogok elmondani: „Non curat iuna allatran-tes” a többit nem mondom. (Mozgás.) Ennek magyar fordítása is van, de ezt a magyar fordítást . . . (Nyugtalanág.)

Elnök: Kérem a képviselő urat, a képviselőházban sohasem szokás képviselőre oly mély megvetést jelző észrevételt tenni, minőt a képviselő-úr által mondott idézet elhagyott része tartalmaz. (Élénk helyeslés a jobb oldalon.) Tessék azt szem előtt tartani, hogy egyik képviselő a másik iránt teljes tisztelettel tartozik, (Élénk helyeslés a jobb oldalon.)

Nendtvich Károly: Azt mondotta én rólam igenis, hogy én egy rozzant verklin a zikczene-zakczene nótát folyvást forgatom. Én azt hiszem, hogy nekem van jogom ezt mondani rá. (Úgy van! a bal- és szélső baloldal különböző padjain.)

De t. ház igaz, hogy soha életemben regényeket vagy költeményeket nem írtam, de igenis írtam tudományos műveket és 45 éven keresztül én a tudomány terén működtem ebben az országban. (Igaz! Éljenzés a bal- és szélső baloldal különböző padjain.)

Az én tanítványaim száma ezekre megy ebben az országban és én azt mondom, hogy minden egyes tanítványom az egész országnak bizonyosan több hasznot hoz, (Igaz! a bal- és szélső baloldal különböző padjain.) mint tán az illető úrnak egész ivadéka; (Hosszantartó nagy derűtség.) én ezt be fogom bizonyítani. Tetszik-e tudni, hogy kik voltak az én tanítványaim? 1843-ban és 1844-ben mind a négy Tisza. (Nagy derűtség. Felkiáltások a szélső baloldalon: Ezeket rosszul nevelte! Derűtség.) Kérem, nem politikát, hanem vegytant tanítottam (Derűtség.) és itt nem vegytant adok elő, hanem egész más dolgot. Mind a négy Tisza testvér, még az a szegény is, a ki meghalt. De hallgatta előadásaimat Kossuth

Lajos, (Éljenzés a szélső baloldalon.) Eötvös József, (Éljenzés.) Somssich Pál, Lónyai Gábor, Csengeri Antal, Tóth Lőrincz stb. Ezek voltak az én tanítványaim az 50-és évekből, nem mint gyermekek, hanem mint felnőtt emberek. Ennélfogva én életemben nem a zickzene-zakzene nótát daloltam. (Simonyi Iván: Igaz!)

És most t. ház, áttérek a válaszfelirati javaslatra. (Hosszantartó derütség és felkiáltások: Csak most? Halljuk! a baloldal és szélsőbal különböző padjain.) A miket előre bocsátottam, azok válaszok voltak a személyes támadásra. Mi szintén kívánjuk és követeljük a főrendiház újjászervezését, mert a főrendiházban vannak jelenleg számos oly elemek, a melyek csakugyan oda nem valók, és hiányzanak sokan, a kik oda valók. De én azt kívánom hogy a főrendiház megtartsa azon jellegét, a melyet századokon át bírt. (Helyeslés a bal és szélsőbal különböző padjain.) De én tiltakozom az ellen, hogy a nagy Illésházy, Thurzó, Tököly, Rákóczy és mindazon dicső családok helyébe holmi Ehrenreich, Politzer és több eféle nevek helyeztessenek. (Helyeslés a bal és szélsőbal különböző padjain.)

Mi igenis kívánjuk a bűnvádi eljárás szabályozását és a polgári törvénykönyv megalkotását, és megköszönjük, hogy valahára ez is napirendre kerül. De nemcsak azt kívánjuk, hanem azt is, hogy a büntető törvénykönyv revideáltassék. Ezt a büntető törvénykönyvet az egész országban Csemeghy-féle codexnek nevezik, mert Csemeghy a számos külföldi büntető codexből átvette és összeférczelte, s tudvalevő dolog, hogy mindazok a bűnök, vétkek és áthágások, melyeket főkép a zsidók szoktak elkövetni, igen enyhén vannak büntetve. (Úgy van! a bal és szélsőbal különböző padjairól.) Ellenben mindazok, a mik a keresztényeket illetik, draconicus büntetésekkel illetetnek. (Helyeslés a bal- és szélső baloldal különböző padjain)

Továbbá azt mondja a válaszfelirati javaslat: „Magyarország hitelének Európaszerte mutatkozó emelkedése reánk nézve oly nagybecsű és eléggé meg nem őrizhető vívmány stb.” Hát én nagyon örvendnék, ha pénzbeli viszonyaink mind jobbra és jobbra fordulnának; azonban hogyha minden esztendőben egy új deficitell állunk szemben, ha minden esztendőben új meg új kölcsönöket kell felvenni, hogyha azon állapotban vagyunk, hogy a kamatokat, melyek Magyarországot terhelik, a rendes jövedelemből fizetni nem tudjuk, akkor t. ház a pénzbeli viszonyok gyógyításáról, úgy hiszem, hogy szó nem igen lehet. Ismeretes dolog, hogy a nagy bankárok nem azon országnak és azon kormánynak adják meg szívesen a kölcsönöket, a melyek jó pénzbeli viszonyokban, rendezett állapotokban vannak, hanem adják azoknak, a kik a zsidókat legjobban dédelgetik és azoknak szabad kezét nyújtanak üzelmek folytatására. (Úgy van! a bal és szélsőbal különböző padjain) T. ház! E tekintetben azt hiszem, hogy alig van állam a művelt Európában, a mely e tekintetben a versenyt Magyarországgal kiállaná.

Az, hogy az országgyűlés tartama 3 évről 5 évre kiterjesztessék, előttem sok érvénnyel nem bír, mert én sem vagyok barátja annak, hogy a nép folytonos izgatásban tartassék, vagy hogy rövid időközökben visszatérjenek azon izgalmak, a melyek a választás idejében a népnél mutatkozni szoktak; hanem ezeket az izgatásokat legnagyobb részt igen is ki lehet kerülni, ha meg fognak szünni azon borzasztó vesztegetések,

melyekkel most a választások járnak. (Úgy van! a bal és szélsőbal különböző padjain.) És e tekintetben is gondolnám, hogy igen czélszerű volna, ha a t. kormány jó példával menne előre. (Derültség a bal- és szélső baloldal különböző padjain.)

A vám és kereskedelmi ügyek körül szintén több évi elvitázhatlan gyakorlat áll rendelkezésre. Én szintén azon vélekedésben vagyok, hogy e tekintetben kell, hogy a vámbeli viszonyok más alapra állíttassanak, mert t. ház, az elvitázhatatlan dolog, hogy a meddig mi az osztrák tartományok irányában ugyanazon állapotban maradunk a vámbeli viszonyunkra nézve, addig teljesen lehetetlen, hogy Magyarországon ipar fejlődjék; mert hogyha ők onnan a Lajtán túl az ő olcsó, de rossz gyártmányokat elhozhatják Magyarországra és itt oly tömérdek mennyiségben kelnek el, igen természetes, hogy a mi iparunknak, a mely századokon keresztül fenállott, tönkre kell mennie. Az mondatik ugyanis, hogy kölcsönös méltányosság tekintetbe vételével új szerződés kötéssék, de én attól tartok, hogy másképp értelmezik ezt Lajtán túl mint Magyarországon, hogy azon túl is az osztandó koncznak oroszlán részét Lajtán túli testvéreink fogják a magok részére kívánni. (Felkiáltások balfelől: Sógoraink!)

Ezek volnának t. ház, melyek ezen válaszfelirati javaslatra vonatkoznak, de elhallgattattak benne oly dolgok, a melyeket elhallgatni tulajdonkép nem lehet, nem szabad, mert én azt minden válaszfelirattól követelem, hogy hű tükörképe legyen a nép és az ország állapotának, (Úgy van balfelől) hogy abból tudja meg ő Felsege a király, hogy az ő miniszterei mikép járnak el a nép boldogításában és mikép nem. A nép állapotának ecseteléséről egy szó sincsen az egész válaszfelirati javaslatban, pedig annak okvetlenül benne kellene lennie. Az volt ugyan felhozva, hogy ha mi sorompókat akarunk felállítani a határon, akkor ugyanazt fogják tenni az osztrákok és tőlünk nem fogják megvenni a gabonát. Én t. ház, attól nem tartok azért, mert a lajtántúlak most is nem azért veszik tőlünk a búzát, lisztet, mert mi megvesszük tőlük áruikat, hanem azért, mert sehol sem kapják oly olcsón, mint nálunk. (Helyeslés szélsőbalfelől.) Hogyha t. ház lajtántúli testvéreink (Felkiáltások balfelől: Sógoraink!) másutt olcsóbban kapják a mint az már mutatkozik is – a búzát és a többi természetményeket, akkor bizonyosan nem szenved kétséget, onnan fogják venni, nem pedig tőlünk.

A legnagyobb baj reánk nézve abban áll, hogy mi terményeinket sehová nem vihetjük ki, hacsak Fiumén keresztül nem, mert az ország vámokkal van körülveve mindenütt, ellenben pedig mi tartozunk a lajtántúli tartományok gyártmányainak behozatalát megengedni, a melyre nekünk szükségünk van. Ők szabják meg tehát ezeknek árát, valamint megszabják búzánk árát is úgy, a mint akarják, mert tudvalevő dolog, hogy Német-, Francia- és Angolországba Magyarországból gyártmányokat bevinni lehetetlen a vámsorompók miatt.

De azon kevés nagyobb ipar is, mely hazánkban van, egészen tönkre megy. Én csak egyet akarok megemlíteni, t. i. czukorgyártásunkat. Ez Magyarországra nézve oly természetes és jövedelmező iparág, hogy ezt az osztrák vagy cseh és morva czukorgyártásnak oda dobni részünkről valóságos bűn volna. Magyarországon 1858-ban volt 43 és jelenleg van 13 czukorgyár. Sok millió volt befektetve ezekben a gyárakba és ezek mind elpusztultak. És mi oka annak, hogy Magyarorszában a czukorgyártás

virágzásra nem juthatott? Oka az, hogy kénytelenek voltunk elfogadni ugyanazt az adómódot, a mely a Lajtán túl van gyakorlatban. Ez pedig itt nálunk nem volt alkalmazható a nélkül, hogy a cukorkortár tönkre ne menjen. A nálunk termesztett répa sokkal kevesebb cukortartalommal bír, mint a cseh- és morvaországi répa; továbbá a munkadíj és *regie-költségek* nálunk sokkal nagyobbak mint amott.

Azt mondja továbbá a trónbeszéd, „megvárom önök munkásságától, hogy politikai bölcsességgel és a hol kell, szigorú erélylyel elenyésztessek a belső bajokat megszüntessék a fajok, felekezetek és osztályok közötti súrlódásokra vezető izgalmakat.”

T. képviselőház, ki kívánja azt inkább, mint épen mi, hogy az országban legyen minden tekintetben nyugalom és egyetértés az egyes fajok és vallások közt. a nagy különbség csak abban van, hogy mi egészen más alapon keressük a bajt, mint keresi a kormány. Mi keressük a legnagyobb bajt Magyarországon a nép kifosztogatásában, kizsárolásában A t. kormány pedig keresi azokban, kik a nép kizsárolását, expatriálását akadályozni akarják. (Úgy van! a bal és szélsőbal különböző padjain.) T. ház! Itt megint a tisztelt előadó úrhoz vagyok kénytelen fordulni. Ismeretes dolog, hogy az országból minden évben ezren és ezren vándorolnak ki idegen országokba túl a tengeren. Kivándorolnak pedig nem azért, mert vándorlási viszketegők van, hanem mert a megélhetés módja tőlük el van vonva. Én bejártam az egész országot, Pozsonytól Brassóig, Fiúmétől Marosvásárhelyig, a Drávától a galicziai határokig, nincs megye, melyben ne lettem volna, tehát ismerem az országot, és felkérem a t. képviselő urakat, méltóztassanak elmenni Felső-Magyarországba, ott látni fogják, minő iszonyú a nyomor. A nép igen szorgalmas, takarékos, de egy hibája van: a pálinka-szeretet. Ez erkölcstelenséget egyedül a zsidók hozták be és cultiválják. (Úgy van! a bal és szélsőbal különböző padjain.) A zsidónak különös talentuma van arra, hogy kitudja a nép legveszélyesebb szenvedélyeit, és ha kitudta, annak révén előbb moraliter, azután vagyoniilag teszi tönkre a népet. Úgy mint a bankárok az országoknak hitelbe adják a pénzt, a zsidók hitelbe adják a pálinkát a népnek, míg az adósság felszaporodik csaknem azon összegre, a mennyit a vagyon ér. Mint a pók a legyet, úgy fonják be a népet, hogy mozdulni sem tud. A kinek annyi vagyona van, hogy magát összeszedve kivándorolhasson, az azt megteszi. A másik része kénytelen annak a zsidónak, ki az ő földjét a maga számára exekváltatja, mint egy rabszolga dolgozni. Sokkal rosszabb dolga van mondhatom, – mert voltam Amerikában is, – mint a délamerikai államokban a rabszolgáknak.

1880-ban kivándorolt Felső-Magyarországból 6668 ember, 1881-ben 6756, 1882-ban 11602, 1883-ban 12308.

R á c z Géza: Különösen az előadó úr kerületéből!

N e n d t v i c h Károly: Ezek tények, melyeket elvitázni nem lehet, és mint látjuk, minden évben szaporodik azok száma; kivándorolnak pedig oly országból, melyben legalább még egyszer annyi ember igen jól élélhetne, mint a mennyi élél. Mi arra törekedtünk, hogy Magyarországon a népet szaporítsuk, és íme behoztuk a csángókat és mi lett az eredmény? mindnyájan tudjuk, hogy nem az, a melyet kívántunk. Nem volna-e sokkal czélszerűbb a mi népünket itt tartani, ezen országban, mint másokat hívni be, kik egy-két év múlva megint kivándorolni kénytelenek. T. ház!

Nemcsak egyedül a zsidó az, ki oly rettenetes módon zsarolja, nyomja a népet Felső-Magyarországon, hanem azon nagy adóteher is, a mely rája nehezedik S már most arra nézve, miután a közoktatási minister úr híres pozsonyi beszédjében azt mondta, hogy a magyar általában nem panaszkodnánk az iránt, hogy az adó nagy: bátor leszek egy kis statistikával szolgálni. Földadó fejében fizet Poroszország fejenként 74 krt, Oroszország 1 frt 9 krt, Würtemberg 1 frt 20 krt, az osztrák tartományok 1 frt 66 krt, Magyarország 2 frt 40 krt. Tehát Magyarország háromszor annyit fizet mint Poroszország, kétszer annyit mint Bajorország és Würtemberg, másfélszer annyit mint az osztrák tartományok.

Telek- és házadó fejében fizet Nagy-Britannia fejenként 38 krt, Oroszország 82 krt, Svédország 96 krt, Poroszország 1 frt 13 krt, Belgium 1 frt 65 krt, Würtemberg 1 frt 73 krt, Franciaország 1 frt 86 krt, Németalföld 2 frt 18 krt, Dánia 2 frt 74 krt, Poroszország 2 frt 66 krt, Olaszország 2 frt 75 krt, Osztrák tartományok 2 frt 75 krt, Magyarország 2 frt 91 krt. Tehát ebben is Magyarország fizet legtöbbet valamennyi európai állam közt.

Méltóztassék csak azt összehasonlítani hogy Nagy-Britannia fizet 78 krt, Magyarország pedig 2 frt 91 krt.

Összesen véve a direct adókat, fizet Norvégia 6 krt és ez így megy tovább fokoként, Magyarország 5 frt 50 krt Ezen statistikai adatokból még az is következik, hogy egész Európában csak egyetlen egy ország van, mely többet fizet mint Magyarország, s ez Spanyolország; de ezt a Spanyolországot, mint tudjuk, a legszegényebb nép lakja és folytonos revolúcióknak a színhelye. Igen természetesen, mert a nép annyit tűr, a mennyit tűrhet, de ha türelméből kifogy, nem kérdi többé, hogy mi a törvény, mi a jog. Mindezeketől t. ház az antiszemita meg akarják óvni a hazát és a népet. (Igaz! Úgy van! Hogy lehet segíteni? a bal- és szélső baloldal különböző padjain.)

Én azt hiszem, legelső az, hogy a betegség legyen konstatálva. Ha ez megtörtént, az orvoslásról kell gondoskodni, de ezen orvoslás szintén csak törvényes úton lesz megszerezhető és mi egyebet nem akarunk, mint hogy minden, amit kívánunk és akarunk, történjék törvényes úton. (Úgy van! a bal- és szélső baloldal különböző padjain.)

T. ház! Én előbb azt mondtam, hogy 50 év múlva, ha így mennek a dolgok, ez az ország zsidó kezekre fog kerülni. Akkor is nevettek többen, mint most, de ön felhozok egy pár példát állításom bizonyítására. Egy jeles sveiczi író, Johannes Sch'err a bécsi Presseben ezeket írja: *Egy kitűnő, az osztrák* udvarnál már régóta accreditált diplomata egy sveiczi fürdőben a table d'hotenál ezen állítását koczkaztatta: hogy 50 év múlva a bécsi Szent István-templom zsidó zsinagóga lesz. Midőn erre a jeles író nevetett, épúgy mint most itt nevettek, folytatólag azt mondotta a diplomata, hogy mi ugyan ezt nem fogjuk megérni, de azért mégis meg fog történni.

Már most méltóztassék felvenni, hogyha ennek csakugyan meg kellene történni ötven év múlva, micsoda változáson kell nemcsak Bécsnek, hanem az egész birodalomnak keresztül menni? Hát akkor az egész ministerhim zsidó ministerium lesz, a törvényszékek mind zsidó törvényszékek lesznek és azután e parlament leginkább zsidó parlament lesz.

Sokkal jobb hazafinak tartok mindenkit, mint hogy azt tegyem fel

valakiről, hogy ezt kívánja, de ha nem kívánja, minden hazafinak szent kötelessége ezeket megakadályozni és ezt akarják az antiszemiták. Ne méltóztassék hinni, hogy én talán szereplési viszketegből léptem e térre, a teljes meggyőződés hozott ide; hogyha akként mennek a dolgok, mintáz utolsó tizennégy év alatt mentek, akkor be fog következni, a mit az a diplomata mondott és én is kijelentettem. Teljesen megvagyok győződve, hogy ezt senki nem kívánhatja de akkor méltóztassék orvosságot ajánlani, a mely ezen betegségen enyhítsen,

„Van az államokra és így Magyarországra nézve is két igen fontos osztály. Kétséget nem szenved, hogy minden államban, főkép Magyarországon tulajdonképen csak két productiv osztály, van, t. i. a földművelő és az iparos osztály. Ezen két osztály hozza be a pénzt, ez képesíti a többi osztályokat, hogy, adójukat megfizethessék és megélhessenek. Valamennyi más osztály van Magyarországon,; egy sem productiv osztály. Csak az a valóságos érték, a mit a föld ad nekünk, A földműves véres verejtékével előállítja a föld terményeit és azután az iparos ezen terményt földolgozza és külföldön eladja, az így bejött pénzből él azután valamennyi osztály. Már most kérdem, t. ház, hogy az iparos osztályra nézve mi történt? A liberalismus azt követelte, hogy az iparnál a szabad versenynek teljes szabadságot kell adni. Mi volt ennek következménye? Az, hogy a lajtántúli árukat behozták iszonyú mértékben és úgy tönkre tették az iparos osztályt Azon kevesek, a kik fentartották magukat, 10 évi folytonos kérelmezés után végre oda bírták vinni, hogy oly törvényjavaslat hozatott be, mely ugyancsak az iparosok unszolására tett sok módosítás után lett beterjesztve s a t. ház által elfogadva, de ebben méltóztassék elhinni, nincs köszönet.,

Az iparos osztály annak daczára, hogy 1848 előtt igen gazdag, magát jól érző osztály volt, rövid idő alatt tönkre lesz téve. Ha visszaemlékezünk a régi időkre – és sokan vannak, kik talán visszaemlékeznek .— mikor itt Magyarországon még a czéhrendszer uralkodott, mindenki tudja, hogy akkor igenis egy derék, magát igen jól érző és vagyonos iparos osztály volt itt; mindenki tudja, mily derék, szorgalmas emberek voltak azok, ellátták az országot minden szükséglettel Igaz, hogy ezen czéhrendszer idővel oly kinövésedet kapott, melyek a mostani szellemmel nem egyeznek meg s ennél fogva reformálni kellett volna e rendszert, le kellett volna vágni a kinövéseket. De mit csináltunk? Mi az egész ép és egészséges fát – gyökerestől kivágtuk, (Úgy van! a bal- és szélső baloldal egyes padjain) kivettük azt a földből és helyébe egy mérges növényt ültettünk, a mely csak mérges virágokat és mérges gyümölcsöket teremket.

Ez annak a következése t. ház, hogy mi a korlátlan iparszabadságot behoztuk, és kinek a javáért történt az? Igen jól emlékszem én azokra a borzasztó izgatásokra, melyeket akkor a zsidó sajtó az egész országban tett; emlékszem épen a „Pester Lloyd”-nak azon czikkeire, melyekben folyvást követelte a szabadipart. És mi lett a vége? Az, hogy – igenis ő követelte, és a t. ház csakugyan rászállt a zsidó lépre és kimondta a szabad ipart.

Ilyen gyümölcsöket termett nálunk az a liberalismus t. ház, a melyet itt követtek s követnek. Méltóztassék elhinni t. ház, én egész életemben igen liberális szellemű és gondolkozású ember voltam, de libe-

rális voltam azon értelemben, melyben egy Deák, Eötvös, Klauzál, Nagy Pál. 1848 előtt voltak az országnak oszlopai, a kik előkészítették a mostani kort De hogy ők azt hitték volna, hogy ily dolgok fognak beállani, és hogy ezen liberalismus az országot ily állapotba fogja hozni, ezt ők nem hitték soha és ha tudták volna előre, bizonyosan óvatosabban jártak volna el.

Én t. ház, befejezem most beszédemet (Halljuk! balfelől) és kijeien-tem, miszerint én a ház elé terjesztett javaslatot antiszemita elveimmél” fogva el nem fogadom, hanem ajánlom a t. háznak azon javaslatot, melyet én és t. kollegáim aláírtak, elfogadásra. (Elénk helyeslés és éljenzés a bal és szélsőbal különböző padjain.)

Ónody Géza beszéde

a képviselőház október 23-iki ülésében.

T. képviselőház! Én az igen t. többség válaszfelirati javaslatát el nem fogadhatom, el nem fogadhatom pedig azt több okoknál fogva, nevezetesen, mert azon válaszfelirati javaslat egyáltalában nem képezi hű kifejezését az ország állapotának és nem sorolja fel a nemzet bajait. Vannak egyes pontjai azon válaszfelirati javaslatnak, a melyekre nézve bátor leszek megjegyzéseimet megtenni.

A mi a főrendiház szervezését illeti t. képviselőház, én a miniszterelnök úrnak azon modern nivellálási hajlamánál fogva, melylyel ő az egyenlőség elvét méri, egyáltalában nem táplállok semmi reményt az iránt, hogy a főrendiház szervezése megfeleljen az újabb kor követelményének. Azt egyáltalában nem nevezhetem az újabb kor követelményének, hogy amennyiben ott talán képviselve lennének a művészet, tudomány és irodalom, egyúttal a börczelovagok és rabbinusok is ez ősi intézmény szentelt csarnokába bejussanak.

Ami t. ház az országgyűlés tartamának kérdését illeti, ép a miniszterelnök úr – aki a politikai következetlenségnek kimagasló példáját nyújtotta, – s a ki egykor itt ült és most ott ül, de különösen Pulszky Ferencz képviselő úr beszéde, ki egykor ott ült s most itt ül, ki ezen vita folyamán tartott beszédében boldog könnyúséggel és könnyű elméséggel az országgyűlés tartamának kérdését semmi egyébnek, mint optikai és topográfiai kérdésnek tekintette, – mindinkább meggyőzött engem afelől, hogy úgy önök t. túloldal, valamint önök t. ellenzéki szomszédaim, akár ott, akár itt üljenek, inkább egy kitűzött pusztá pártcél, mint a nemzet közérdekeinek valódi komolysága lebeg szemök előtt. (Helyeslés. Balfelől mozgás.)

És én t. ház, politikai helyzetünk legnagyobb szerencsétlenségének tartom az ily dicsvágyat, a mely verseny a hatalom felett, hogy végre is megosztozzák a szétépett haza foszlányain.

Az előadó úr t. ház, minket antisemitákat az egyenlőség megsértésének vádjával illetett, én igen óhajtanám, ha a t. előadó úr leszállana helyzete magaslatáról és megtekintené az ország több vidékein a nép nyomorát, különösen a felvidéken, a hol emlékszem a legközelebbi múltban, hogy a nép füvekből és falevelekből süttött kenyérral táplálkozott; de elvezethetném a t. előadó urat a Tisza partjának egyes községeibe is, a hol saját szememmel láttam, hogy a népnek egyes munkásai, a midőn verejtéküket letörlik, sertések számára természetett gyökerekkel

pótolják élelmüket, Ez a kép, t. előadó úr az ön jogegyenlőségének ecce signuma.

Buschbach képviselő, úr. ezen viszonyoknak feltüntetését, a béke megzavarásának nevezi. Én azt hiszem, t. ház, hogy aki rámutat a bajokra és aki óhajtja a bajok orvoslását, az inkább a békés viszonyokat akarja fentartani, mintsem megzavarni. Egyébként legyen meggyőződve a t. képviselő úr, míg az ő védencei mögött a gyáva nagyravágás, a hatalom önkénye és a szuronyok állanak, ami hátunk megett Vnilliók gondolatszövetsége áll, mely szentesíteni fogja előbb-utóbb eszméinket és meg fogja állapítani azok uralmát. (Úgy van! balfelől.)

Mert hiszen oly hitelveknek terjesztése, a mely hitelvek bele nem illenek a jogrend keretébe, nem felelhet meg a jogegyenlőség eszméjének. A jogegyenlőség csak egyenlő erkölcsi alapon álló társadalomban képzelhető. Annak értéke t. előadó úr nem absolut, hanem viszonylagos. Ott, hol a társadalomnak egyik osztálya a felebaráti szeretet tanának alapján áll, és cselekményeiül a biblia szolgál souverain törvény gyanánt, míg a másik osztály naponként megsérti a felebaráti szeretetet és a hívőknek a bűnök minden nemeit tanítja, s a csalást, uzsorát nemcsak mint isten előtt kedves cselekedetet, hanem hittételeiben megengedett jogot hirdeti: ott a jogegyenlőségnek még csak árnyéka sem létezik. És t. előadó, a kik ily ellentétek mellett nem látják az élet gyakorlati nyilvánulásában a jogegyenlőséget és felkelnek épen a jogegyenlőség nevében, követelve annak gyakorlati alkalmazását a vétkek és bűnök megszüntetése által, azok, azt hiszem, nem követnek retrograd politikát, A jogegyenlőséget illetőleg tehát biztosítom a t. előadó urat, hogy a világ minden műveit állama akként fogja fel. hogy az viszonylagos és nem absolut értéke szerint méltánylandó. Ott van Svájcznak példája, melynek néhány kantonja a halálbüntetést, miután annak eltörlése az élet tényleges viszonyainak ott meg nem felelt, ismét visszaállította. Ott van Franciaország példája, hol a szerzetes rendek eltöröltettek. Ott van példája magának Amerikának, a hol a szabadság valódi alapja, a demokratia megszületett: a kínai áramlat és legközelebb a zsidó áramlat ellen korlátokat emelt, mert ezen bevándorlások az ottani népek létérdekeit veszélyeztették. Egyáltalában a társadalom önvédelmi kényszerűségénél fogva, mindenkor hivatva és jogosítva van arra, hogy megszólító rendszabályokat létesítsen.

A t. miniszterelnök úr hatalmas szavakkal fenyegetődött velünk szemben, hogy majd meg fogja tudni gátolni, hogy az antiszemitizmus gyümölcsei tovább érlelődjenek.

Én erre csak annyit mondhatok, hogy azok a viszonyok, a melyeket az imént ecseteltem, fényes tanúbizonyságot szolgáltatnak arra, hogy nem az antiszemitizmus az a fa, mely a káros gyümölcsöket termi, hanem a közösüges kiegyezés és annak hú szövetségese a zsidóság hatalma. Nem az antiszemitizmus az, mely kinövését képezi a közös ügy és zsidóbefolyás veszedelmes fájának, mint azt: a t. miniszterelnök úr állítja, hanem éppen az ő kilencz évi miniszterkedése, mely megteremté a nyomornak és pauperismusnak keserű gyümölcseit. (Úgy van! balfelől.) Communisinussal vádolnak bennünket? hogy a mi eszméink a commimisinussal hozhatók össze?

Kell-e emlékeztetnem a t. előadó urat arra, hogy hiszen épen önök

nagymestere, a miniszterelnök úr volt az, ki csak nem régen megtámadta a kath. klérust, javainak elvételével fenyegetődzve (Ellenmondások jobbfelől.) zörgette meg felette a Jupiter-villámokat, önczélból-e vagy érdekeinek eszközéül azt nem kutatom, de tény, hogy villogtatta feje fölött a villámokat. Én nem akarom sem egyik sem másik felekezet papjainak egyes hibáit védelmezni, de tartozom az igazságnak annak kimondásával, hogy épen a katolikus klérus századokon keresztül létfentartó oszlopa volt a magyar alkotmánynak.

A miniszterelnök úr a ker. felekezetek összevesztésén buzgólkodó németországi kultúrkampftól kölcsönözte a jelszót, midőn ezen fenyegetést alkalmazta.

Tagadom, t. ház, hogy ez bármikor is protestáns eszme lett volna, mert hiszen 1848. előtt, de csak az alkotmányos élet visszaállítása előtt sem foglalkozott senki ily eszmékkel Magyarországon. És én ezt mint protestáns ember a protestantizmus nevében és érdekében tagadom. (Helyeslés.) Én nem mehetek annyira sem a hazafiségben, sem a szabadelvűségben, hogy megtagadjam a múltak érdemeit, hogy szakítsak nemzetem történelmi múltjával s megtámadjam a békés birtoklás több százados gyakorlatát, hogy felforgassam a tulajdonnak kir. adományokon alapuló szerzett jogcímét, melyet az idő szentesített és mely mindenesetre törvényesebb és tisztességesebb mint a csalás, az uzsora és a zsidóknak hasonló számos birtokszerezési jogcímök. (Úgy van! a bal és szélsőbaloldal különböző padjain.)

Nagy alkotásokról és consolidációról beszélnek önök, s feltüntetik a közös ügyes költségek hulladékából alkotott belügyi intézmények fejlesztését, a vasúti hálózat kiépítését és egyes középületek létesítését, melyek mellett azonban a nép szegénységben és ínségben szenved.

Engem, t. ház, ezen állapotok igen sokban emlékeztetnek a francia forradalom előtti állapotokra. Ott is tudvalevőleg a legnagyobb pazarlásokat követték el a kormányok és a pazarlások következtében az erkölcsök alá hanyatlottak s a társadalmat nem lehetett többé másképp meg orvosolni mint csakis egészséges pénzügyi politika követésével, a melyre azonban a francia nemesek egyetlen pénzügyminisztere sem volt képes; sem Calonne a híres ellenőr, sem a genfi Necker. És mi lett a következése? az, hogy az ínségben szenvedő népet hazugságokkal igyekeztek nyomorának kielégítéséül jól tartani, és ezt a sok hazugságot egyik hátról a másikra csúszatták, míg végre a sok hazugság terhe a némán tűrő nép legalsó osztályának nyakán akadt fenn, mely ásóval és talyigával s üres erszénnyel és fájó szívvel mindennap érintkezésbe jött a szomorú valósággal és a csalást tovább nem adhatta s nem volt más menekülése, nem volt más üdvé mint az, hogy dr. Esprémenil ellopta Versaillesből Lomenie de Brienne villámaikat, melyekkel a miniszter a nyomortól beteg Franciaországot akarta sújtani, mely villámok azonban reá hullottak vissza.

Nem ellenünk kell, t. miniszterelnök úr azon rendszabályokat hozni, kik a bajokra rámutatunk, kik azok kútforrását feltárjuk, hanem ellen kell, kik ezen bajokat előidézték. Ha a t. miniszterelnök úr csakugyan keresztül vinné a sajtó megszorítására kilátásba helyezett rendszabályait, nem minket büntetne általa. A sajtószabadság nemcsak a mi tulajdonunk, az nemcsak a magyar nemzetnek, hanem a művelt világ-

nak közkincse. Az egész művelt világ közös kincséhez nyúlna a t. miniszterelnök úr, midőn azt megtámadná. És itten azt hiszem alkalom-szerűleg figyelmeztethetném őt Laboulay szép és igaz ama szavaira: a kormány, mely a jogot lábbal tiporja, semmi egyéb mint erőszak. Ha tiszteli, akkor ő az élő törvény, mellette áll az emberek lelkiismerete, mely bátrabb a katonáknál és erősebb a szuronyoknál.

T. ház! még tartozom egy, nyilatkozattal. Én midőn e házba léptem, Magyarország függetlenségét óhajtva, a függetlenségi elvekkel léptem be. Nekem teljes hitem és meggyőződés, hogy Magyarország csak akkor lehet boldog és csak akkor felelhet meg hivatásának az európai népek sorában, ha saját sorsa felett kizárólagos joggal vagyis függetlenül rendelkezik. És ezt az önrendelkezési jog utáni vágyat, a függetlenség utáni vágyat, még ha ma kihihetetlen volna is, fenn kell mindenkinek tartani, a ki csak hazáját igazán szereti. Legalább nekem ez volt, ez ma is nézetem. Én kívánom, hogy legyen Magyarországnak önálló külügyi képvisellete, legyen önálló hadserege, szabadon intézkedhessek pénzügyével, legyen önálló vámterülete. De t. ház, midőn ezeket kívánom, egyúttal belátom azt is, hogy a mi veszedelmünk nem egyedül az államháztartás közösségében rejlik, hanem rejlik a zsidóság hatalmának társadalmi és politikai utón való nyilvánulásában is, melynek káros befolyásával, és kezeinek romboló érintésével úgy társadalmi, mint politikai téren nyom-ként találkozunk. Értem a zsidóság plutocráciáját. (Halljuk!) Ép úgy törekednünk kell ez alól is függetleníteni magunkat, mint törekedni óhajtunk magunkat függetleníteni az Ausztriával való államközösség ve-szélei alól.

Én, t. ház, ekként fogván fel az én politikai álláspontomat, meg vagyok győződve, hogy én és elvbarátaim, a kik függetlenségi elvekkel .antiszemita álláspontot foglaltunk el, és az antiszemitizmus alapján a füg-getlen magyar állam eszméjét nem az elzsidósodott Magyarország számára, hanem a tiszta magyar faj számára óhajtjuk fentartani: radicalis függet-lenségiek vagyunk. Elveimnek ezekben kifejtett színvonalán állva, b. Aodreánszky t. képviselőtársam felirati javaslatát fogadom el. (Helyeslés a bal és szélsőbal különböző padjain.)

Veres József beszéde

a képviselőház október 23-iki ülésében.

Először van szerencsém a t. házban felszólalni. Ez okból teljes mér-tékben érzem feladatomban nehézségét, felelősségem súlyát, állásom kéüyes voltát, nemcsak azért, mert a vitának nyolczadik napján, tehát a figyelem kimerültekor kell felszólalnom, hanem azért is, mert az álláspont, melynek védelmére szavamat felemelem, oly álláspont, mely ellen a pártok részéről különbség nélkül, egy szájjal hangozik a „feszítsd meg.” De vigaszomra szolgál az, hogy nem egy szívvel lélekkel is. Oly álláspont az enyém, melylyel szemben majdnem az egész sajtó latba vetette a maga befolyását; melyen szemközt állok a kormánynak, a liberálisnak mondott kormánynak fenye-getéseivel. És mindezek fölött még kényessé teszi állásomat főképp az, hogy pártunk programjából annak alapját akarják megtámadni, midőn azt mondják, hogy e párton az obscuratizmus, az erkölcstelenség, a jogegyen-lőség megtagadása, a felebaráti gyűlölet honol. Kényesebbé teszi ezen állá-somat személyemre nézve főképp az, hogy nemcsak mint hazafi, hanem mint

protestáns pap is nem hagyhatom szó nélkül ezen súlyos vádakat. Különösen Busbach Páter képviselő úr beszédére legyen szabad megjegyzéseimet megtennem, adatokkal, melyek értékét ugyan Hermán Ottó képviselő úr két ségbe akarja vonni, de ha phrazisokkal dobálódznánk, ismét az esnék kifogás alá, hogy adatokat nem hozunk fel. Jól tudom t. ház, hogy adatokat felsorolni nem valami mulatságos, de azt is tudom, hogy nagyon tanulságos. Busbach képviselő úr ellenünk azon súlyos vádakat emelte, hogy mi a sötétségnek korszakát akarjuk visszaidézni, hogy a mi pártunknak nem áll az erkölcs, a jogegyenlőség és a felebaráti szeretet alapján. Szégyellném magamat, ha mint a 19. század gyermeke a sötétséget akarnám visszahozni, szégyelném magamat, ha mint protestáns pap a felebaráti szeretet ellen emelném fel szavamat, szégyelném magamat, ha mint népképviselő a jogegyenlőséget akarnám megtagadni. Azért legyen szabad a frázisok ellen adatokat felhozni magam igazolására, hogy mint pap, mint hazafi, mint mívelt ember – mert annak tartom magamat — miért merek, miért tudok én antiszemita lenni. (Halljuk!)

Azt mondta a t. képviselő úr, hogy pártunk az obscurantismus pártja és az igen t. elnök úr nem találta szükségesnek e sértő szót vissza utasítani. Hivatkozunk fényes nevekre, melyeknek tulajdonosai a világirodalom legszebb nevei közé vannak feljegyezve és mint bölcsök, mint államférfiak, mint hittudósok, mint tapasztalt emberek ismeretesek és ezekre a nevekre rá mondják, hogy unalmas ezek emlegetése Egy Fichte, Kant, Hegel, Göthe, Shakespeare, egy Luther és sok pápának neve nem olyan, hogy ha velük egy táborban vagyunk, szégyelhetnök magunkat. (Helyeslés; a bal és szélső bal különböző padjairól.) En t. ház, mint aki á függetlenségi párt elveit osztom a politikai kérdésekben, én mint a ki esküt tettem a felebaráti szeretet az evangélium hirdetésére, legtávolabb vagyok attól, hogy felebaráti gyűlöletet hirdetnék De midőn kimondom azt, hogy ember és, ember közt nem születése szerint, nem rangja szerint, nem foglalkozása szerint, nem vallása szerint és nem vagyona szerint teszek különbséget, hozzá teszem azt is: hanem teszek különbséget tettei és jelleme szerint. Előttem zsidó és keresztény egyaránt tisztelt, ha mint ember megállja helyét, én vallásfelekezeti különbséget, fajkülönbséget nem ismerek, hanem ismerem jelleme és tettek szerinti különbséget. (Helyeslés a bal és szélső bal különböző padjairól.) Szívesen nyújtom kezemet a kérges tenyerű földművesnek, mert tudom, hogy becsületes munkával szerezni kenyerét; becsütöm a rongyszedő zsidót is, ha munkájában becsülettel jár el. De midőn azt látom, hogy a zsidóságban általánosan előmlik egy bizonyos vonás, melynek megnevezését itt nem szívesen hallják, hogy az jellemző vonássá válik, ezt a jellemet akarom a maga nevének megnevezni. Azt szokták mondani ellenünk, hogy a zsidókérdést külön kérdés gyanánt tárgyalni nem lehet, nem politikai, nem tanácsos. De hiszen ők maguk teszik külön kérdéssé, ők maguk válnak külön tőlünk szokásaikban, társalgásukban, írásban, irodalomban, kivált a német nyelvet kedvelik; tartanak fenn központi irodát s annak rendeleteit foganatosítják; szövetkeznek egymással izraelita szövetséggé és ha a placetum idejében nem volt szabad kihirdetni a csalhatatlanság dogmáját, az „alliance israelite” rendeleteit szabad foganatosítani. (Úgy van! a szélső baloldal különböző padjain.) A zsidók szövetkeznek egymással a keresztényeknek rovására; államot képeznek az államban, és ép azért minden korban ellenszenvvel viseltettek irántuk, nem vallásuk

miatt, hanem társadalmi bűneik és félszégeik miatt. (Úgy van! balfelől.) Én az antiszemitizmust nem tekintem vallás vagy fajkérdésnek, hanem közgazdasági, társadalom-politikai, erkölcsi kérdésnek. (Úgy van! balfelől.) Távol van tőlem, fontosságot tulajdonítani a sajtó túlzott állításának, a mely jónak látja minket hitfelekezet elleni izgatókul feltüntetni. E vád ép oly alapos, mint a többi vádjaik legnagyobb része, hogy csak egyet említsek, mint azon zalaegerszegi ügyvédnek állítása, ki a zalai, augusztusban történt zavarásokat a következő decemberben megjelent antiszemita naptárnak tulajdonította. Minden nép és minden korban vallás, foglalkozás és nyelvkülönbség nélkül ellenszenvvel viseltetett a zsidók iránt azért, mert ők viseltettek a többiek iránti; ellenszenvvel; pedig nemcsak a csöcselék, hanem a nép legjobbjai, kik legnagyobb szeretettel ragaszkodtak saját népükhöz, legbölcsebbjei, legbelátóbbjai, és minthogy már egyszer ki van mondva, hogy idézeteket ne hozzunk fel, (a mit szeretek annak tulajdonítani, hogy az eddigi idézések elég meggyőző erővel bírtak), én az idézetektől tartózkodom, melyeket Kant, Göthe nyújtanak, nem keresem a világirodalmat; ott hagyom Tacitus szavait, nem említem Cicerót, Senecát, hallgatok még a későbbi korban a pápák ítéletéről és Lutherről, a ki pedig a lelkiismereti és a szólás-szabadság bátor harczosa volt és külön könyvet írva a zsidókról, tanácsait előadta és végre is azt mondja, hogy a legegyszerűbb megoldás az: „Hinaus mit innen.” (Derülttség balfelől.) Nem hozom fel t. ház, azon példákat és idézeteket, melyek állításaim igazolására szolgálhatnának, hanem legyen szabad csak a magyar államférfiak közül egynek szavaira t. i. Kölcseyére hivatkoznom, a ki maga, azt hiszem számot tevő államférfi lehetne köztünk most is. Ő így szól: „Az adózó nép szegénységének veszedelmesebb forrása nem lehet, mint a zsidók szemlátomást való szaporodása, és amely országban a zsidók megszapornak, az a végromlás szélén áll.” (Úgy van! a bal és szélsőbal különböző padjain.)

Nem hivatkozom maguknak a zsidóknak példájára és nyilatkozataira sem, mert nagyon jól tudom, és Hermann képviselő úr szavai nélkül is megemlítettem volna, hogy mekkora súlyt lehet helyezni az ily nyilatkozatokra. Én mint theologus, nagyon jól tudom, hogy mit tesz a vitában az odium theologorum; nagyon jól tudom, hogy egyoldalú felfogásból szokott származni a másik fél kárhozzátása; nagyon méltánylom és lelkem mélyéből örültem azon felháborodásnak, melynek tanúi voltunk, amidőn egy képviselő úr oly szót ejtett ki, melyben mindnyájan sértve éreztük a ház méltóságát és tekintélyét. (Úgy van! bal és szélsőbal különböző padjain.) De t. ház, nem úgy járt-e azon t. képviselő úr, mint jár azon szakács, aki az ételt nagyon melegen találta föl, hogy a forróságtól annak ízét nem érezheti az ember. Méltán felháborodtak, midőn egy ilyen szó ejtett ki előttünk; de miért nem háborodnak fel a felett, hogy imádságos könyvben, melyet 22 kiadásban fogyaszt a zsidóság, szabad így imádkozni, és miránk ilyen átkot mondani? (Felkiáltások a bal és szélsőbal különböző padjairól: Úgy van!)

Csak futólag említem, hogy a régi és új írók, külföldiek és magyarok, bölcsek és államférfiak minden időben és minden nemzetnél, pogányok és keresztények a zsidóknak ezen különválását, melyet ők nem tagadhatnak, mert hiszen szent könyveikben parancsolva van, ezt a különválást vetették okául annak, hogy a többi népektől ők elidegenedtek, és éppen azért minden népnél és minden időben megvolt az antiszemitaság és meg-

lesz mindaddig míg a zsidók természetüket meg nem változtatják. (Úgy van! A bal és szélsőbal egyes padjain.)

Nem vallási, hanem gazdasági kérdés ez, és ha tetszik, politikai kérdés. A vallási részbe én nem avatkozom, a vallást minden ember és nemzet legszentebb, érinthetetlen kincsének tekintem, és ha szükség reformálni a zsidó vallást – mert a mi már egy pár ezer év előtt volt is így megállapítva, még az sem lehet állandó – ez a zsidók dolga, reformálják ők. (úgy van! a bal és szélsőbal különböző padjain.)

De hallgassuk meg, hogy miképp nyilatkoznak a zsidók mi rólunk. Geiger. állítólag reformzsidó, ezt mondja: „A zsidóságnak egyenjogúnak, sőt felsőbb hatalomnak kell elősmertetnie; a hivatalos kereszténysége úgy a katolikus, mint a protestáns csekély kivétellel művelődés-ellenes és szabadság-ellenes.”

Ezt mondani arra a kereszténységre, mely a műveltséget fentartotta, arra a protestáns vallásra, mely a vallásszabadságot, szólásszabadságot kivívta, ezt mondani a 19. században és e mellett hivatkozni az egyenlőségre, a türelemre, ez legalább is farizeusi képmutatás. (Igaz! Úgy vau! a bal és szélsőbal egyes padjain.)

Egy másik. „Der orthodoxe Israelit” azt írja: „Tehetségei és sajátosságai összességében a zsidó tökéletes és mint az ember a mikrokosmosban, úgy a zsidó az összes emberiségnek összfoglatja Ezért az emberiség körében felmerülő minden haladás Izrael javára történik, minden felfedezés, minden fejlemény, valamennyi első vonalban a mi népünk javára megy végbe.”

Egy harmadik dr. Kaufmann a következőket írja: „a mai zsidóság; ébredésben és nemzeti öntudatának erősbödésében van.”

Jó lesz ezt megjegyezni a kik azt hitték vagy hiszik, hogy a zsidóság a magyar nemzetbe valaha be tudna olvadni.

„A zsidó tudja, bevallja, sőt hangsúlyozza is, hogy ő más, mint a többiek, félre az egyenlővétellel;” a zsidóknak tehát több kell, mint a többieknek, nekik nem is elég az egyenjogosítás. (Úgy vau! Úgy van! a bal és szélsőbal különböző padjain.)

Kérdem tehát t. ház, mi vagyunk-e az obscurantismus emberei, mi a kik kutatunk a történelem lapjain, kik az ő véleményöket is meg akarjuk hallgatni, mi, kik az ő nézeteiket, tanaikat meg akarjuk érteni és hasznunkra fordítani? mi vagyunk-e azok, kik a kortól elmaradtunk? kik azt mondjuk, hogy az egyenjogúság czélszerű és áldásos lehessen, szükséges, hogy a zsidó az egyenjogúságot lehetővé tegye, azaz alkalmazkodjék az ország többi polgárának viszonyaihoz? (Helyeslés a bal és szélsőbal különböző padjain.) Mi legalább őszinték vagyunk t. ház, és ha felismerjük a bajt, azt megmondjuk; hiszen a zsidókérdést az teszi nehezen megoldható kérdéssé, hogy azt nem akarják bevallani, legalább nem minden oldalról; a betegséget pedig a társadalmi bajt csak az orvosolhatja, a ki nyíltan kimondja: hol van a baj. (Úgy van! Úgy! a bal és szélsőbal különböző padjain.) Hiába nevetett a ház, a mikor egyik-másik képviselő társunk itt arra hivatkozott, hogy kevesen vagyunk ugyan még a házban, a kik nyilván antiszemitaéknak valljuk magunkat, titokban úgyszólván még sokan vannak pártunkhoz taitozók, mert ennek egyes nyomai felhozhatók az itt történt nyilatkozatokból. A függetlenségi 1843-as párt, – melyről sajnálattal mondom, hogy a legutóbbi választások alatt, épen e kérdés miatt szenvedett érzékeny veszteséget, – még most sem mer őszintén szólani, hanem így szól: „az

idegen s káros elemek beköltözésének . . . korlátozását” tartjuk szükségesnek; miért nem mondja ki kereken, őszintén, magyarul, hogy ez az idegen elem a zsidó, mert hiszen más elem nem vándorol be s nem káros. (Derülség. Úgy van! Úgy van! a bal és szélsőbal különböző! padjain.) A másik oldalon a mérsékelt ellenzék egyik tisztelt szónoka Horánszky Nándor képviselő úr szintén csak úgy mérsékeltlen (derülség) nyilatkozik, mondván: nagyon nyomasztóan hat az ország közgazdaságára, hogy a birtok átvándorol; de azt nem tette hozzá, hogy zsidó kézre vándorol. (Úgy van! Úgy! a bal és szélsőbal különböző padjain.)

Hivatkozhatnám egy másik példára is. A tiszavölgyi társulat újonnan választott elnöke, (egy hang jobbfelől: Andrassy Gyula!) nagytekintélyű férfiú, olyan formán nyilatkozott, hogy fájdalom, ha majd a Tiszát szabályozni sikerül, nem tudjuk, nem kerül-e a megmentett rész mások kezébe. Azt hiszen a mások alatt nem értette sem a bosnyákokat, sem a rusznyákokat; (derülség) hanem a zsidókat. (Úgy van! Úgy van! a bal és a szélsőbaloldalon.) Szóval átalános az aggodalom; ne csináljunk titkot belőle, hogy a zsidóság túlságosan terjeszkedik számának arányán felül, és ez aggodalmat kelt minden jó hazafi keblében; vajha pártkülönbőség nélkül sorakoznánk is a közös baj elhárítására!

Így állunk az obscurautismus vádjával; arra is igyekszem hát megfelelni, ha azt mondják, hogy pártunk nem áll az erkölcsiség alapján. Ha valakit sérthet azon feltevés, hogy erkölcstelen párthoz tartozik, kétszeresen sértheti az a lelkészt, azért itt is adatokkal és nem frázisokkal védekezem. (Halljuk! Halljuk!) A statisztika azt hiszem nem áll még pártok szolgálatában; ebből következő adatokat idézem: Németországban 1870-ben 3819 zsidóra jutott egy büntettes zsidó, 1873-ban 3391-re, u. a. évben ott 4626 evangélikusra esett 1 büntettes, 1878-ban már 1761 zsidóra esett 1 büntettes zsidó. Az emancipationnak megvolt az a hatása, hogy a zsidók a törvény alól is emancipáltak magukat. (Derülség a bal- és szélsőbaloldal különböző pontjain.) Nézzük azonban, mi alapja van azon vádnak, hogy a zsidók a sikkasztásban, hamisításban, hamis okirat készítésében, hamis esküben és hamis bukásban, uzsorában kiválólag vesznek részt. Erre nézve is legyen szabad statisztikai adatokra hivatkoznom: uyancsak Németországban pénzhamisításban 38%-tel kevesebb evangélikus, 15%-tal több zsidó vett részt, mint az átlag. Közérkölcsiség ellenes büntettekben 1%-tel kevesebb evangélikus, 10%-tal több zsidó mint átlag. Csalásban 7%-tel kevesebb evangélikus, 66%-tal több zsidó, mint az átlag, okirathamisításban 4%-tel kevesebb evangélikus, 377%-tal több zsidó, mint az átlag, hamisbukásban 8%-tel kevesebb evangélikus 1666%-tal több zsidó, mint az átlag. Kérdem most már t. Busbach képviselő urat, melyikünk áll az erkölcsiség alapján: ő-e, ki ezen bűnös nemzedéket védelmébe fogadja az ártatlanok rovására, vagy én, ki őszintén kimondom, hogy a bűn bűn, s ez által alkalmat adok arra, hogy a bűnös javuljon? Ő-e, ki e fosztogatókat védelmébe veszi, vagy én, ki megakarom akadályozni az ártatlan nép kifosztogatását? (Éljenzés a bal- és szélső baloldal különböző padjain)

Egyébiránt egy zsidó azt mondja ugyan, hogy a zsidó népnek monopóliuma van a cosmopolitismusra, de én mégis azt hiszem, hogy a más nemzetek közt élő zsidók bűneit nem lehet közvetlenül a mieinkre alkalmazni. Lássuk hát a mi országunk statistikáját. Magyarországon 715 evan-

gelikusra esik egy evangélikus elítélt s 486 zsidóra esik egy zsidó. Azt hiszem, ez is elég csattanós példa, kivált ha a statisztikai adatokat az újabb korból vehetném, mert ez egy régibb munkából van kivéve. Pedig ezen számoknak erejét nagyban emeli annak megmondolása, hogy az evangélikus nép Magyarországon nem oly mívelt, nem oly tanult és nem oly jómódú, mint a zsidó egyre-másra, és mégis az a mívelt, az a tanult, eredetére büszke, választott nép követi el a nagyobb számú bűnöket. Ezt elhallgatni lehet, eltagadni nem. Ok maguk is érzik azt, hogy a zsidó névhez bizonyos kellemetlen tapasztalat emlékei fűződnek, innen magyarázható az, hogy a zsidó szótól úgy borzadnak, nevezik magukat majd izraelitáknak, majd mózesvallásúaknak, majd hébereknak, míg minden más nemzet nem szégyenrel, hanem büszkén mondja nevét. (Úgy van! a bal és szélsőbaloldal különböző padjain.)

Azt szokták erre ellenvetésül felhozni a zsidók és a zsidó-barátok, hogy hiszen ezen csalások vele járnak azon foglalkozással, melyet ők üznek: a kereskedéssel. E súlyos vádat én nem merném feltétlenül kimondani, de tegyük fel, hogy ezen mentség igaz. Mi következik ebből? Ezen mentség a legnagyobb vád. Hiszen az ezelőtti időben győri, komáromi, bajai kereskedők magyar emberek voltak, még sem maradt nyakunkon a búza és másféle termék; azután átment a görögök és rácok kezébe. Nem akarom e felekezeteket azzal sérteni, hogy ügyesebb, jobban tud csalni, mint a magyar és azért tudta kezébe keríteni a kereskedést. De lám még ez ügyesebbet is legyőzte a zsidó, azaz még jobban tudott csalni, mint az örmény és görög. Igaz, erre azt mondják, hogy ennek az az oka, mert kereskedéssel foglalkoznak. De ha áll az, hogy a kereskedéssel vele jár a család, hisz ezzel ők maguk mondják ki magukra az ítéletet, mert úgy szólván mind kereskedők.

Igaz, t. ház, és én méltányos is, igazságos is akarok lenni minden oldalra, ugyanazon bűnök megvannak a keresztényekben is, de a mint kimutattam, sokkal kevesebb százalékkal, és azt is ki lehet mutatni statisztikai adatokkal, hogy ezen bűnök főképp azóta vannak meg, mióta a zsidóktól eltanulták és látták egy-egy bukásnak szerencsés következményeit. (Úgy van! a bal és szélsőbal különböző padjairól.)

Az a kérdés tehát, ki áll erkölcsi alapon, az-e ki a bűnre rámondja, hogy bűn, vagy az, ki a bűnt leplezgeti s a bűnöst dédelgeti?

A harmadik súlyos vád pártunk ellen az, hogy mi nem állunk az egyenlőség alapján. Busbach t. képviselő urat talán jobban meggyőzhetem egy példával, mert ugyanazon hitfelekezethez tartozik, mint én, ugyanazon terheket és körülményeket ismeri. Nem szeretem phrasisokra alapítani meggyőződésemet, és nem szeretem phrasisokkal erőltetni mások meggyőződését; phrasisok helyett számokat fogok itt is felhozni.

Az egyenlőség a jogban, elismerem, most megvan, de az egyenlőség a teherben nincs meg; erre nézve megint nehogy úgy látszassák, mintha a példákat kényvem szerint váltogatnám, összehasonlítom a zsidó-iskolák állapotát az evangélikusokéval. A közoktatásügyi minister jelentése szerint 3556 evangélikus tanuló volt 1881-ben. Ezek részére az evangélikus egyház fentart 26 középiskolát. Zsidó-tanuló 6727 volt és ezek részére a gazdag zsidóság nem tart fen egyetlen-egyet sem. Kérdem most már Busbach képviselő urat, hol van itt az egyenlőség a teherben? Ha megfontoljuk, hogy az evangélikus nép sokkal szegényebb és nagyon sok csa-

ládnak egyetlen-egy ivadéka sem lépi át a középiskola küszöbeit, mégis évenként adózik és adakozik nagy megterheltetésével, és nevelteti nemcsak saját gyermekeit, de a zsidók gyermekeit is, hogy azok ott kitanulva a mi költségünkön, tudományukkal elnyerjék tőlünk a mi pénzünket. Hogy mily teher ez az evangélikus egyházon, és valószínűleg miért vonakodnak a zsidók a teherből a maguk részét kivenni – legyen szabad megjegyeznem, hogy ezen egyház évenként iskoláira kiad 304,000 irtot, tanárok fizetésére 181,000 frtot, tanulók segélyezésére 11,000 irtot, tanulók ételmezésére 80,000 frtot. Huszonnyolcz tanintézet közül 22-ben tisztán magyar a tannyelv és a többiben csak az alsó osztályokban van más nyelv kisegítőképen, és mégis – ez szolgál nekem példám felhasználásánál előnyömré, – ezen egyházat, mely a magyar közművelődésre annyit költ, mely minden szegénysége mellett annyit áldoz évenként, ezt az egyházat üldözi a sajtó, ezzel a szóval, hogy ezen egyház pánszláv, a mely egyház iskolái közt egyetlen-egy tót nyelvű középiskola nincs és a mely egyház felsőbb népiskoláinak tanulói közül tót csak 8%, zsidó pedig 17 percent. Hol van már most itt az egyenlőség? Tegyenek a zsidó polgártársak úgy, mint teszünk mi evangélikusok. Allítsanak fel annyi intézetet, mint a mennyit fenntartunk mi. Használják a magyar nyelvet egyházukban, mint használjuk mi. Tegyenek úgy, mint mi, a kik többet teszünk, mint a mennyit az állam követel, mert a törvényben, a nemzetiségi törvényben ki van mondva, hogy a hitközségek maguk határozzák meg az istenítisztelet és anyakönyv nyelvét; a mi felekezetünk csak egy formahiba miatt nem mondotta ki az idén, hogy megköveteli minden gyülekezettől anyakönyveinek magyar nyelven való vezetését.

Ha ők úgy tesznek, mint mi, akkor ő róluk ép úgy elhármlik a gyanú, mint a hogy kell, hogy elhármlójk mirőlünk a panslavismus gyanúja, mert mi nem szavakkal küzdünk e gyanú ellen, hanem számokkal és adatokkal, és tetemes pénzáldozattal.

Azt hiszem, bebizonyítottam ez által, hogy ezen a téren is mi az egyenlőség alapján állunk és követeljük, hogy ha a jogban kiveszi a zsidóság a maga részét, vegye ki a teherben is.

Azt tartják azonban némelyek, hogy ezen kérdés még egyáltalában nem sürgetős. Legyen szabad erre nézve is aggodalmam alapjául felemlíteni néhány statistikai adatot. (Halljuk!) Magyarországon 1881-ben tanult összesen 6727 zsidó a középtanodákban, a mi pedig a százalékot illeti, – mert ebben van a tanulás, – róm. katolikus, mely a lakosságnak 47%-át képezi, a tanulók számából adott 43%-ot, az evangélikus, mely 8%-át teszi a lakosságnak, a tanulókból adott 10%-ot, a zsidó, mely 4^{1/10}%-át teszi a lakosságnak, adta 27%-át a tanuló ifjúságnak.

A lutheránusok, kálvinisták, unitáriusok, görögkeletiek együttléve nem adnak annyi tanulót, mint a mennyit maga a zsidóság; s amíg azok 61 közép-tanodát tartanak fenn, a zsidók nem tartanak fenn egyet sem.

Hogy jövőben hová fog ez vezetni, legyen szabad röviden megemlítenem azt a haladást, mi történt 11 év óta e tekintetben. (Halljuk!) A róm. katolikus tanulók száma szaporodott 25%-kal, az evangélikusoké 8%-kal, a zsidó tanulóké 160%-kal. (Közbeszólások a bal és szélsőbal némely padjairól: Mert ingyen megy!)

Kérdem már most, van-e abban valami egyenlőség, van-e abban egyenlő jog, hogy minden jogban részt akarnak venni, minden teherből

ki akarják vonni magukat?! Az egyetemi tanulók száma is nagyon tanulságos e tekintetben. 1866-67-ben volt 378 zsidó egyetemi tanuló; 1881-ben volt: 910; a mi pedig az evangélikusokat illeti, 1866-67-ben evangélikus középiskolákban volt 4016 tanuló, most van 3556. Tehát a teher alatt roskadozik az egyház. Zsidó volt akkor 2945, most van 6727. Ha ez így tart és ők a közmívelődés terheiben nem akarnak részt venni, de büszkén verik mellüket, valahányszor műveltségről, kulturáról van szó: akkor ne vegyék rossz néven, ha azt mondom, hogy a jogegyenlőség nevében legyenek egyenlők a teherviselésben is; legyen szabad még hozzá tennem netáni félreértés kikerülése végett, hogy én azt nem panaszképpen említem, hogy sokan vesznek részt az oktatásban, sőt lelkem mélyéből örvendek, ha minél inkább terjed a tudományosság; én csak constatálom, hogy ők a teherben nem akarnak résztvenni. (Zaj jobb felől. Felkiáltások a szélsőbal felől: Halljuk Mandel Pált!)

T h a l y K á l m á n : Talán ő állít Szabolcsban iskolát!

Veres József: Ha a zsidók büszkéek a műveltségükre, de nem gondolnak a szegényebb felekezetekkel, akkor méltónak tartom, hogy rámutassak ezen visszasságokra és e miatt ne vessék szememre, hogy megtámadom a jogegyenlőséget. És ha még hozzá veszem a modort, a mint ők a mi iskoláinkkal el akarnak bánni! Megtörtént, hogy látva a zsidók, hogy a beiratkozásokhoz már-már későn fognak jönni, összefogózkodva visszatartották a keresztény gyermekeket és nem eresztették a beiratkozások helyébe. Megtörtént, hogy egyes iskolák, például az evangélikusok által fenntartott szarvasi gymnasium látván, hogy a nagy terhet elviselni alig bírják, a közgyűlés kimondta azt, hogy miután a keresztény felekezetek és keresztény családok nagy költséggel tartják fenn iskoláikat, csak a zsidó nem, mégis az veszi aránytalan mértékben igénybe, méltányos, ha már önként nem akarnak hozzá járulni a teherviseléshez, legalább kétszeres tandíjt fizessenek. Bezzeg megfújták a trombitát a Lloydok és a Journalok, hogy mink a gyűlöletet terjesztjük. Hát abban áll a felebaráti szeretet, hogy ők a mi zsebünkben kotorázzanak? Hát nem szabad nekünk, a saját iskoláinkban olyan feltétel alatt felvenni az idegen felekezetek gyermekeit, a mint mi akarjuk?!

Egyébiránt t. ház, bennem a hazafias aggodalmat nemcsak ezen adatok keltették, hanem keltették főképp azon adatok, melyek a zsidók számát illetik. Azt mondják, hogy nem oly nagy számúak a zsidók, hogy ellenök még valami rendszabályt, intézkedést kellene tenni. Kivételes rendszabályokat magam sem akarok, mert tudom, hogy actio reactiót szül, hogy a számuk még nem veszélyezteti Magyarország nemzeti létét, szervezetét, ha a magyar nemzet szervezete egészséges. Vegyük itt is a statistikát: 1782-ben az úgynevezett II. József-féle népszámláláskor Magyarországon volt keresztény égvén körülbelül hat millió, zsidó pedig 50,000, 1842-ben tehát 60 év múlva zsidó volt 260,000 vagyis megötszörödött; köztudomású, hogy most Magyarországon a keresztény nép, mondjuk 13 millió, tehát 100 „év alatt kétszer annyi lett, a zsidóság pedig 700 ezerhez közel jár, tehát 14-szer annyi lett.

Nem aggasztja-e minden hazafi keblét ezen rendkívüli szaporodás? Hiszen t. ház, tudjuk mindnyájan, hogy a zsidóság szapora, de azt is tudjuk, hogy nem születés, tehát nem belföldi szaporodás által emelkedett ilyen nagy számra, hanem bevándorlás által. (Úgy van a bal és szélsőbal külön-

böző padjain.) Érdekében áll-e Magyarországnak, hogy ez a bevándorlás onán történjék, a honnan történik, t. i. oly országokból, melyeket a zsidók már kiéltek, s a honnan őket ezért már kikergették, a hol ők, mint sáskasereg lelegeltek már mindent, hogy onnan bevándoroljanak ebbe a tejjel, mézzel folyónak nevezett országba?

Én a statisztikai adatokból azt látom, hogy 1883-ban kivándorolt Magyarországból 13 ezer ember, jóra való, becsületes hazafi, jó munkás nép. És ezt nem én mondom t. ház, ezt mondta Illyefalván a nagy tekintélyű férfiú Jókai Mór. És azt gondolom t. ház, hogy az a 13 ezer felvidéki lakos, Sárosból, Zemplénből nem légváltoztatás végett ment ki Amerikába, hanem azért, mert itt nem tudott megélni, és ott túl a tengeren becsületes nehéz munkájával akarja kenyérét keresni; mutatja ezt az Amerikában ellenük megindult mozgalom is, melynek oka az, hogy ők rendkívüli szorgalmukkal, igénytelenségükkel leverik ott a munka árát. És ezen szorgalmas, igénytelen, becsületes nép helyett bejön egy galicziai renyhe, rajongó orthodox nép. a mely csak nyereszkezik és üzletet folytat. Azt hiszem, hogy ez Magyarország népének nem válik hasznára, de nem válik a Magyarországon bent levő zsidóknak sem, mert ez által az ő magyarosodásukat, hozzánk való közeledésüket – mert elismerem, hogy vannak, akik közeledni akarnak – folytonosan visszatartják. Ezen adatok bőven igazolják azon aggodalmat, melyet én Magyarország jövődjére tekintetében táplállok, attól tartván, hogy ez a zsidó-áradat elragadja magával eddigi nemzeties jellegünket, meghamisítja nemzeti irodalmunkat, meghamisítja a keresztény erkölcsöket, meghamisít mindent, a mint megszokott eddig is hamisítani. (Úgy van! a bal és szélső baloldal egyes padjain.)

Azt is mondják, hogy a mi pártunk nem áll a felebaráti szeretet alapján; vádolnak tehát bennünket szeretetlenséggel; vádolják szeretetlenséggel azt a magyar nemzetet, amelynek képviselői és főrendei 1848-ban önként kimondották a jogegyenlőséget, melynek képviselője 1867-ben önként megadta a zsidóknak a polgári jogokat és önként kebelére ölelte! Azt hiszem, sokkal méltóbban vádolhatnók mi őket hálátlansággal, (úgy van! Igaz! a bal és szélsőbal különböző padjain.)

Nem akarok sértő szavakkal élni. de azt hiszem, hamupipőkéhez lehetne a zsidókat hasonlítani, a ki az emancipáció előtt megvetésben, szolgaságban, rongyban töltötte napjait, de a mint felsütött az emancipáció napja, ő lett az úr, és mint az elkényeztetett gyermek a családban, mindig terhére lett a családnak izgatásaival, békétlen, megférhetetlen természetével, szakadatlan követelésével. A tapasztalat bőven igazolja azon állítást, hogy a mely faluba egy zsidó beteszi a lábát és sikerül neki a korcsmát megkapni, az ott okvetlen meggazdagodik. (Úgy van! balfelől.) Azt szokták mondani, hogy némely falvakban mégsem tudnak megélni. Igaz, de csak azért, mert némely falvak már tanultak más falvak kárán, és be sem eresztik, és úgy gondolom nem túlságos becsületesége miatt nem eresztik be a zsidót.

Ha a felebaráti szeretet elvét hallom emlegetni, mindig arra gondolok, hogy szép, magasztos eszme, méltó arra. hogy akár a polgár, akár az ember tetteinek, gondolatának, érzelmeinek vezércsillaga gyanánt ragyogjon. De kérдем, ha önök annyira szeretik a zsidó polgártársakat, miért nem tudják szeretni azt a zaklatott, kifosztott keresztény népet is, mely az önök véréből való vér és csontjából való csont?! (Úgy van! Tetszés a bal- és

szélső baloldal különböző padjain.) A könyörület, a szeretet csak az ellenség iránt van-e meg? Hiszen bibliánk azt mondja: szeresd felebarátodat mint magadat. Tartozunk szeretettel ő irántuk, de magunk iránt is. (Tetszés és helyeslés a bal- és szélső baloldalon.)

Mindegy az t. ház, mi előttünk hogy Magyarország népe mily elemekből lesz megalkotva? közönyös az előttünk, hogy a föld kiuek a birtokába kerül? Nekem szívem megdobban, valahányszor olvasom, hogy egy-egy megyében már mekkora tért foglalt a zsidóság; pl. a legújabbban nyilvánosságra jött adat szerint Aradmegye virilistáinak egy harmad része zsidó. Pedig csak 17 éve, hogy emancipálva vannak. Ha másik 17 évig így tart, hova fogunk jutni? Ez az ország igazán a magyar nép hazája lesz? Ez az ország, melyet keresztény elveken alapítottak, keresztények országa marad? Félek, hogy az apostoli királyi cím elhomályosul a jeruzsálemi királyi cím mellett (Helyeslés és tetszés a bal és szélsőbal különböző padjain.) Egyébiránt t. ház. a zsidóság befolyását nagyon veszedelmessé nemcsak az ő számuk teszi, hanem befolyások a pénzügybe, a hitelügybe, a kereskedelembe, a sajtóba (Úgy vau! a bal és szélsőbal különböző padjain.)

Nézzük meg a sajtónak mostani vezetőit, nagyobbára zsidók; nézzük minő a sajtó, nagyobbára zsidó szellemű, a mely üldöz mindent a mi keresztényi, a mi előttünk szent, megtámadja az egyházat, meg lehet támadni a kormányt, az uralkodót, (Úgy van! a baloldal és szélsőbal különböző padjain) a családot, az eskü szentségét. De szóíjon csak valaki egyetlenegy zsidó ellen, rázúdul és beköpködi mérges tajtékával. (Úgy van! a bal és szélsőbal különböző padjain.) Busbach képviselő úrra hivatkozom, ki egy zsidó választókerületben annak a gyanúnak volt kitéve, hogy antiszemita, és kénytelen volt szóban és Írásban védelmezni magát, hogy nem antiszemita, pedig úgy látszik telivéreb zsidóbarát nála nem igen vau. De azért ő vele akkor mégsem voltak megelégedve.

Legyen szabad csekélységemre hivatkozni arra nézve, hogyan bánik el a zsidó azzal, akit gyanúba vesz, hogy neki nem eléggé barátja. Nehogy úgy látszassam feltűnni, mintha most a vita alatt változott hangulatban, a kormány ajkairól elhangzott fenyegetések után lágyitanám szavaimat, legyen szabad felolvasnom a választások alatt tartott programbeszédemből a következő tételt (olvassa): „Teljesen méltánylom a becsületes zsidók szomorú helyzetét a mostani körülmények között, mert magától érthetőleg azokat nem érintem vádjaimmal. Dicsérem a zsidók jó tulajdonait: éleseszű, óvatos, kitartó, serény, takarékos nép, de ravasz és kapzsi is; jó tulajdonait tamilja el tőle a keresztény nép és úgy versenyezzen vele tisztességes és törvényes úton-módon. De csakis így: senkinek jogait, vagyonát, békéjét megsérteni nem szabad, mert alkotmányos országban a bajon csakis törvényes, tisztességes úton lehet, szabad és tanácsos segíteni; a ki megsérti polgártársait, az ne vegye az én nevemet ajkaira, azt elűzőm lobogóm alól, az olyanok szavazata nekem nem kell, mert én csak törvényes, becsületes úton módon akarom elveimet győzelemre juttatni. Ha győzők, győzzek be csülettel, ha bukom, bukjam méltósággal; nem az az én célom, hogy én, hanem, hogy az igazság győzzön; hadd veszítsem el a harcot az alkotmányos mérkőzésben – az nem szégyen. De nem szabad elveszítenem a becsületet!”

Ezen szavak után azt mondtam: meglássák, ennek: daczára néhány

nap alatt meg jelen a sajtóban a vád, hogy izgattam, hogy rágalmaztam a zsidó népet. Es csakugyan megjelent a "Neue Freie Presse"-ben a távirat, melyben az van: Veres József evangélikus lelkész- létére lázítja a népet a zsidók ellen, rágalmazza a zsidókat, és azt ígéri, hogyha győz, a környéken levő uradalmak földjeit mind kiosztja. Ilyen a zsidó sajtó alapossága és igazsága! (Élénk helyeslés a bal és szélsőbal különböző padjain.)

Nem izgatok én t ház, nem bujtogatok, hanem hirdetem az igazságot és felvilágosítom a népet, nemcsak kötelességeiről, hanem jogairól is; követelem a felebaráti szeretetet a néptől a zsidók részére, de követelem a felebaráti szeretetet a zsidóktól is az én népem részére. (Élénk helyeslés a bal és szélsőbal különböző padjain.) Azt hiszem, maguknak a becsületes zsidóknak állana leginkább érdekében, hogy ezen kérdést tisztába hozzuk, hogy ne nehezédjék ez a súlyos megbélyegző gyanú reájuk. Azt hiszem, magának az államnak áll érdekében, hogy ily lappangó, de izgatásra alkalmas kérdés ne kísértsen tovább, hanem beszéljünk róla nyíltan és őszintén, mint országos bajról. Mert minél tovább tart a baj, annál veszedelmesebb lesz, minél erőszakosabban akarjuk megorvosolni, annál mérgeesebbé válik, és ha kivételes rendszabályokat alkalmaznak, félek, hogy úgy járnak, mint amaz orvos, aki megvagdálja a daganatot, de a tövist mégis bennehagyja a sebben. Midőn a zsidó és keresztény népet összehasonlítjuk, a t. ház némely tagjait a felebaráti szeretet túlságos elnézésre vitte és ezért saját fajukat, a magyar fajt túlságos sötét színben festették, csak hogy a zsidók erényeit annál jobban kiemelhessék. Zichy Antal képviselő úr sötét színekkel rajzolta le a gentry bűneit és hibáit, és ő a typust abban látja, hogy az kártyás, tékozló, dologkerülő és adósságcsináló; pedig bizonyára van ott még munkás, takarékos, jóra való is; és ha ezen összehasonlítást következetesen akarja vinni, azt is mondja még, hogy ilyen is van. A zsidóknál tett összehasonlításába mit vett fel? A takarékos, a gazdagot, de igen jellemzően ezt is úgy tüntette fel, mint a ki egyszersmind uzsorás. Azt azonban elfelejtette megmondani, hogy ha a keresztény úr elszegényedik, szegényedik nagyrészt azért, mert az állam terhei leginkább ő reá nehezdednek; szegényedik azért, mert jóhiszemű, nemeslelkű, könnyen engedi magát hálóba kerítettetni. A zsidó ha meggazdagodik, tessék megnézni, hogy hogyan és mily módon gazdagodik és hogyan és mikép használja fel gazdagságát. (Mozgás a jobboldalon. Felkiáltások: Elég volt már! Halljuk! a bal és szé'só baloldal egyes padjain.)

Óhajainkra a túloldalon azzal szoktak felelni, hogy ezen követelések ellenkeznek a liberalizmns elvével. Ami az elvet illeti, elismerem, hogy lehet elvekről, fenkölt eszményekről szép beszédeket tartani; ezek azonban azon öröklött hibában szenvednek, hogy nem az életre vannak alkalmazva (Úgy van! a bal és szélsőbal különböző padjain.) Méltóztassék visszaemlékezni az 1848-ban hangoztatott azon híres mondásra oly férfiú részéről, aki lelkesült a szabadságért: „ha a haza elvész is, csak az elv megmaradjon”. Mi megfordítva mondjuk: a hazának nem szabad elvesznie, nem a haza van az elvért, hanem az elv a hazáért. (Úgy van! a bal és szélsőbal különböző padjain.) Egyébiránt, ha a kényszerűség arra vinné Magyarországot népét, hogy az elvekből egy némelyikét kénytelen volna feláldozni, hiszen t. liberális többség, ezeknél sokkal fontosabb elveket is akasztottak már önök szegre. Kereszténynek és zsidónak egyiránt érdekében áll nyíltan beszélni ezen bajokról, melyeket

a közvélemény a zsidóknak tulajdonit; a baj megvan, tagadhatatlan; a törvényhozásnak kötelessége a bajnak felkeresni az okát is, hogy megtalálhassa orvosságát is, melyet egyes ember nem is alkalmazhat. Mentől tovább titkolják a bajt, annál jobban elmérgezedik s annál nehezebb lesz gyógyítani. Valahányszor a mi fejtegetéseinkre azt halljuk az ellenkező oldalról, hogy unalmas vagy nevetséges, eszembe jut a régi országgyűlési tudósítók-sokból Nagy Pál esete, a ki a jobbágyok állapotának javításáról akart szólni, és azt kiáltották: Non stuitiset domine! azaz ne eszelősködjék; de lett annak az ügynek később Széchenyije és Kossuthja és lett azaz elv Magyarország alkotmányának alapja. Én hiszem, hogyha ma nekünk azt mondják is: non stuitiset, eljő majd az idő, a midőn ezen okoskodásokat nem tekintik unalmas és nevetséges őrjüngésnek, hanem tekintik komoly tárgyalásra méltó dolognak; eljő az idő, mert el kell jönnie, ha azt akarjuk, hogy a magyar nemzet fejlődése békében haladjon tovább. Mi a békét, rendet és igazságot kívánjuk. Azt akarjuk, hogy legyen egyenlőség a jogban, de hozzá tesszük: a kötelességben is; legyen szabadság a törvény, és hozzá tesszük: a becsület határai közt; testvériség egymás véleményének kölcsönös megítélésében, a felebaráti szeretet gyakorlásában. Azért nagyon csodálkozom, hogy midőn pl. a nemesség le tudott mondani vérrel szerzett ősi jogairól, az a zsidóság nem tud lemondani bűneiről és régi elavult szokásairól, hogy hozzánk alkalmazkodják; sőt ezen kívánságunkért minket szeretetlenséggel gyanúsít.

Fáj nekem és fáj mindnyájunknak, hogy vágyainkat és céljainkat, törekvéseinket, jóindulatunkat és hazafias aggodalmunkat a többség és a kormány nem akarja megérteni, mert amint a t. előadó úr mondotta, nem érdemes velünk vitába állni. Mondják ki azt a shibolette-et, a mely minket oly hamar felvilágosít, érvekkel czáfoljanak, nem pedig pallossal és börtönnel; nyújtsanak felvilágosítást, nem pedig megvetést és kicsinylést. Lelkem mély aggodalmával mondom ki, hogy fáj a gyanúsítás, melyet népünk jólétéért viselünk, de azt is ki kell mondanom, hogy itt az idő megfontolni azt a mit a költő mondott: „Még kér a nép, most adjatok neki.” (Mozgás jobbfelől.)

Azt mondotta a t. miniserelnök úr, hogy figyelemmel fogja kísérni működésünket, mert gyümölcseinkről akar minket megismerni ímé én csalahatatlan számok által megmutattam, mik a zsidók gyümölcsei. Én is azt mondom, gyümölcseikről ismerjük őket; de gyümölcseről ismerjük meg a conservativ liberalismust is, azon liberalismust, a mely mellett egy kalap alatt megfér az a Tisza Kálmán, aki a dunaparti fáklyásmenetnél Kossuth Lajost élte, megfér Sennyey Pállal. (Élénk helyeslés-nyilatkozatok és taps balfelől. Igaz! Úgy van!) Azt a szabadelvűséget, mely a vélemény szabad nyilvánulását sajtóban és az országházban börtönnel és pallossal akarja megrémíteni, azt a liberalismust is gyümölcseiről ismerjük meg.

Szükségesnek, kikerülhetlennék, elodázhatatlannak nyilvánítom a zsidókérdés komoly tárgyalását; azért nem fogadhatom el a többi pártok feliratát, melyek azt a kérdést kicsinylik, hanem elfogadom, kivéve vannak közjogi részét, azt a felirati javaslatot, a melyet Andreánszky Gábor báró képviselő úr nyújtott be. (Élénk helyeslés balfelől. A képviselők balfelől a szónokkal kezet szorítanak. Zajos derűltés jobbfelől.)

Rácz Géza beszéde

a képviselőház október 24-én tartott ülésében.

T. ház! (Felkiáltások: Eláll! Eláll! Halljuk!) Midőn a felirati vitában résztvettek hosszú sorához én is, habár a merészség látszatával is talán, utolsónak csatlakozom, többféle okból teszem ezt. Mindenek előtt bátorít az a tudat, hogy ebben a házban, ahol a nemzet választottjai s ma még ezer hála a magyarok istenének, többnyire jó magyar családok sarjai foglalnak helyet, én is számíthatok azon engedékenységre, a melylyel köztünk magyarok közt a gyöngébb fél az erősebb részéről eddigelé találkozni szokott. Másodsor az a meggyőződés vezet, hogy igazságos ügynek vagyok szószólója, és az a vélemény, hogy az igazságot addig kell hangoztatni, a míg el nem fogadják; már pedig az én általam és pártom által hirdett igazságok fájdalom ma még elfogadva nincsenek

Végül azon indokból is teszem felszólalásomat, mert tegnap a parlamentnek egyik tagja az antisemita pártot támadásban részesítette. Herman Ottó képviselő úr ugyanis a többi közt azt mondotta, hogy ő nem fogadja el az antiszemita tanításait, a kik gyűlöletet hirdetnek, mert ő a szeretet apostola, ily tanoknak hirdetője nem lehet. Azt kérdem t. képviselő úr: Erkölceinket, melyeket mi antiszemita hirdetünk, Ő nem fogadja ei? Tehát milyen azon erkölcs, mely Herman Ottó képviselő úr tiszteletét, szeretetét, vagy rokonszenvét megnyeri? Talán azaz erkölcs, mely képes a királygyilkosokat védelmezni? (Zajos helyeslés a baloldalon.) Azaz erkölcs, a mely arra bírjon valakit, hogy belépjen az állatvédő egyesületbe és védelmébe fogadja az alsóbb fajokat a felsőbb lények, az emberek ellen, (Derűtség jobbfelől) de könyörtelen szívvel s érzéketlenül nézze honfitársainak a zsidók által való kifosztatását és tönkre tételét?

Az is előfordult beszédében, hogy „antisemita kérdés.” Még nem is a „zsidókérdésről” akar megemlékezni, hanem előtte az antisemita kérdés a fő. Hisz a t. házban ép ő volt az, aki ama pártban, mely az 1848-at, a szabadságot írta zászlójára, igenis legelőször kelt fel és kérdezte, miért nem gátolja a kormány meg, hogy az antisemita tanok hirdettessenek.

Istóczy Győző: Igaz! ő volt az első.

Rácz Géza: És a midőn betertesztettük felirati javaslatunkat, ki volt az, aki hajlandónak mutatkozott a házszabályokat elmagyarázni, csak-hogy úgy tüntessen fel minket, mint akik rendtelenséget okozunk a házban? (Úgy van! balfelől.)

De van még más dolog is. Azt mondja t. i. hogy ha az antisemita itt hivatkoznak mindenkire: rabbikra, tudósokra, miért nem hozzák elő azokat a papokat — katolikusokat és lutheránusokat, — kiknek tanaiban szintén foglaltatik ily ellenséges dolog? Erről majd szólni fogok, de kijelentem, hogy semmiféle egyház — sem református, sem katolikus — sohasem tette magáévá azon tanokat, melyeket egyes eltévelyedett férfiai hirde tek. Hogy a zsidók nem tették-e magukévá a Talmudot, arról majd később. De t. ház, mivel úgyis tudom, hogy a felirati vita már hosszúra nyúlt, én azt túlságosan nyújtani nem szándékozom, és azért csak röviden akarok szólni.

Nem terjeszkedem ki ez alkalommal a közjogi kérdésekre, hanem egyszerűen kijelentem, hogy a függetlenségi párt vezéreszmével, a melyeket

annjiszor és a jelen vita folyamán is oly meggyőző ékesszólással fejtettek ki ez oldalról, én is tökéletesen egyetértek, az én meggyőződésem is az, hogy hazánk anyagi felvirágzása el nem érhető, míg az önálló vámterület és a függetlenségi pártnak egyéb törekvései ténynyé nem válnak.

Én azonban t. ház a függetlenséget nemcsak állami szempontból kívánom, hanem kívánom a függetlenséget minden irányban és így kívánom a függetlenséget a zsidókkal szemben is. Törekvéseim nemcsak Ausztriától való függő viszonyunk megszüntetésére, hanem a reánk nehézedő szégyenletes zsidó-iga lerázására s a magyar faj politikai vezérszerepének e hazában való biztosítására is irányulnak. (Élénk helyeslés balfelől) Ez az én álláspontom, ez az antisemitismus álláspontja is, melynek épen azért, mivel oly sok megtámadásban részesült, védelmére kelni szent kötelességem.

Azt mondják t. ház, hogy mi antisemiták nem állunk a jogegyenlőség elve alapján – hivatkozom csak a t. felszólalt urak, a t. előadó úr és Busbach t. képviselő úr beszédére – hogy mi régi elmúlt korok sötét emlékeit idézzük föl, hogy mi megtagadjuk a keresztény erkölcsöt és a modern civilizációt.

T. képviselőház! Hogy az antisemitismus nem új dolog, az kétségtelen; régi eredetű az, mint maga a zsidóság és az ő vétkei. Már a történeti korok kezdetén megvannak a mozgalomnak a maga nagy és bölcs apostolai, kik megsejtették a lassan, de biztosan hatalmasodó veszélyt, mely a zsidóság részéről fenyegeti a többi emberiséget. És az újabb korban nem mi az u. n. antisemiták vagyunk azok, kik az általános elzsidósodásnak régen csak távolról feltűnő, csekélyebbnek és bizonytalanabbnak tetsző, de ma már közelsége s' nagysága által eminenssé vált bizonyos-veszedelmére óva és intve reámutattunk. Legyen szabad Nendtvich és Veres t. képviselőtársaim példáját követve a minket e részben megelőzött hatalmas szellemek és dicső jellemeknek a zsidóságra vonatkozó nyilatkozatait pusztán csak fölemlítenem, melyek a legrégebb időtől fogva kivétel nélkül megbélyegző undorral és kárhóztatólag szólnak. Így az ó-kor egyik legnagyobb történetírója Tacitus, így a nemes lelkű és nagy bölcsészek Tullius és Seneca, így az új-kor legkiválóbb német bölcsészei és költői, Kant, Herder és Fichte, így az angol Shakespeare. Így a mi honszeretettől lángoló Kölcseynek, ki a zsidók szaporodásában az illető „ország végromlását látta. Így a zenei lángelmék legnagyobbika Bethoven, a legújabb kor zenei géniusza: Wagner és Liszt. A legnagyobb magyar Széchenyi István isméltán vetette föl a kérdést: hogy ki fog minket emancipálni a zsidók alól, ha mi őket emancipáljuk? (Helyeslések balfelől. Úgy van! Igaz!)

De hivatkozom t. ház – és ez talán az első pillanatban csodálatosnak fog feltűnni – magára Eötvös József báróra. Ki előtt maradt volna ismeretlen az ő hosszas fáradozása, melyet a zsidóság emancipációja érdekében kifejtett? De úgy vélem viszont, hogy még a t. házban is kevés ember van, ki az elveket elismerné, melyek őt és az ő befolyása útján e kérdésnek megoldásánál majd a törvényhozókat is vezérelték. Az irat, melyben a zsidók emancipációja fölött való nézeteit ismertette és közzétette az okokat, melyek a nagy veszedelmünké vált lépés megtételére bírták, ma olvasatlanul hever, s a zsidóság, melynek érdekében íratott, nem siet azt újra kiadni; mert a zsidók meghazudtolták Eötvösnek jóslatait, helytelennek bizonyították előre látását, s így ma azon értekezés valóságos apothé-

osisa az antisemitizmusnak. (Úgy van! a bal és szélsőbal különböző padjain.) Eötvös József báró, a nagy liberális azt javasolja abban az iratban, hogy emancipáljuk a zsidókat, és ha bebizonyul, hogy corrumálnak, tiltuk el őket a corruptiót terjesztő foglalkozásoktól. A sok érdekes és álláspontunkat igazoló részletekből csak annyit említek, hogy Eötvös bárót a zsidók ügye körül való fáradozásában félrevezette azon balhiedelem, melytől az egész emancipációt tette függővé, azon albiztosítás e faj részéről, „hogy ők már a Talmudot, melyről Eötvös József báró tudta, hogy nemcsak lángoló gyűlöletet hirdet minden ellen, a mi keresztény, de a keresztények kifosztását, megcsalását, tönkretételét, az ellenük való esküt Jehova előtt kedves dolognak is tünteti fel, vagy mint Eötvös maga is mondja: „sötét antisocialis oktatások és sok oly oktatás van benne, melyek a polgár jogai és kötelességeivel ellentétesek”, hogy tehát ők e társadalomellenes tanok gyűjteményét már régen elvetették; holott, t. ház, ma a Talmud oly nélkülözhetetlen, hogy annak pontos megtartása nélkül már a zsidóság megszűnnék zsidó lenni. Hisz nem sokkal az emancipatio után tartott az első zsidó főiskola ily értelemben szóló munkát első pályadíjára érdemesnek; (Halljuk! Halljuk!) a múlt hetekben pedig csak a rendőrség tudta itt Budapesten meggátolni azt, hogy a zsidó vallás reformálására, de főképp a Talmuddal való szakításra törekvő zsidókat ellenfeleik és pedig többnyire az intelligentiához tartozó egyének meg ne verjék, (Derűtség) míg a Lloydban manap is minduntalan keresnek talmudilag kiképzett zsidótanítókat, Talmudot adnak elő minden zsidó iskolában, de meg minden zsidó maga is egy-egy megtestesült példánya a Talmudnak. (Derűtség. Úgy van! Úgy van! a bal és szélsőbal különböző padjain.;

Most élő legnagyobb hazánkfia Kossuth Lajos a szabadság lázas napjai között sem tudott úgy nyilatkozni a zsidóságról, melylyel az hivalkodhatnék. 1849. jun. 21-én Szemere Bertalan által törvényjavaslatot nyújtatott be, melyben azt kívánja a zsidóságtól, hogy hitelveiket ne csak nyilvánítsák, de egyházi szervezetekkel együtt a kor kívánalmai szerint reformálják és kézimunkára s földművelésre szoríttassanak. Erre ugyan nem igen hivatkozik a zsidóság. Kossuth Lajossal később elítéltették az antisemitizmust, de csak azon antisemitizmust, melyet a zsidók és Helfy festettek le neki, s mely a zsidókérdést gyökeresen a zsidóság kipusztításával akarná megoldani. Míg legújabbán maga Kossuth Lajos, a zsidóság rimánkodásai daczára sem adott ki ellenünk nyilatkozatot, hanem mint egy nála járt zsidónak közzé is tett leveléből tudja a t. ház, inkább méltánylólág szólott felőlünk, és csakis az „antisemita”, elnevezés ellen volt kifogása.

És vajjon t. ház, ily nevekkal zászlónkon, a minőket imént idéztem, nem pattan-e vissza mi rólunk azon vád, hogy mi megtagadjuk a modern civilizációt, azokra kik ellenünk vádaskodnak? (Úgy van! Úgy van! a bal és szélsőbaloldal különböző padjairól.) Annál is inkább, mert mellettünk szói az élet mestere, a történelem is. Látjuk t. ház, hogy mióta a történet lapjai a zsidókról csak szólnak, nem beszélnek egyébről, mint azon átok és pusztulásról, melyet a zsidóság mindenütt, a hol csak fellépett, maga körül terjeszteni meg nem szűnt. (Úgy van! a bal és szélsőbal különböző padjain) Nem akarok itt arról emlékezni, hogy már az egyptomiak féltek attól, hogy ellenséges becsapás esetén az ellenséghez csatlakoznának; nem szólok arról, mint kényszerült a legkegyesebb római császár Titus, egy milliót közülök kardélre hányatni, s elpusztíttatni undok

tanyájukat; nem arról, hogy mint árulták el az araboknak Spanyolországot, hol pedig magas rangra és méltóságokra jutottak, s hogy mint idézték elő az; egykor oly nagy és hatalmas Lengyelország bukását: hisz dulásaiknak végső és nem a leggyöngébb nyomai szeretett hazánk történelmének lapjaira esnek, s élénken tűnnek szemünkbe épen a legválságosabb korszakok eseményeiben. Vagy van-e a t. ház tagjai között, ki ne ismerné a zsidóság átkos szereplését II. Endre és IV. Béla királyaink alatt, a borzasztó emlékü tatárjárás korában! Ki ne tudná, mily zsidó üzérek sanyargatták édes hazánkat a mohácsi vész előtt és hogy a törökök dulásai alatt nagyobb ellenségeink voltak a törököknél, nem egyszer hozva vést a mit sem gyanító helységek vagy erősségekre aljas, kémkedő szolgálatok által. Egy korszak volt hazánk történetében – boldog kor! – midőn kiűzettek Nagy Lajos királyunk dicső uralkodása alatt, s iine ez örökké fénykora fog maradni nemzetünknek, oly felvirágzás és hatalomra emelkedett hazánk. De rég letűnt már ama szebb kor, s mi visszaszülyedtünk oda. h.ova talán a zsidóság vésszes befolyása nélkül nem jutottunk volna. És mindez t. ház, a miket most futólag említettem, elenyészőleg kevés, csak egy csekély lapocska azon sötét könyvből, melyben a zsidóság borzalom és átokterjesztő szereplése történetének adatait egybegyűjteni lehetne.

Ámde kérdem t. ház, mit bizonyít egyfelől az, hogy a zsidóság minden időben, minden országban, minden helyzetben megőrizte s gyakorolta régi bűneit, és mit bizonyít másfelől a zsidóüzelmek ellen föltámadt visszahatásnak, az antisemitismusnak, oly hosszú évszázados élete? Azt-e, hogy e mozgalom egészségtelen, concret alap nélkül való, – és nem-e inkább az ellenkezőjét? Nem hozható-e fel a mi álláspontunk igazolására, hogy csaknem minden államban megindult a zsidóellenes reactio? Nem ismerik-e az Oroszországban nem rég lefolyt zsidózavargások okait? Hol a vérig zaklatott s a zsidó által végső nyomorra juttatott nép, halált megvető elkeseredésében vérszívói sanyargatását már tovább túrni képtelen, kivándorlásra kényszerítette e fajzatot, pedig ott megdül azon ráfogás, hogy az orosz népet is lázíthatták és bujtogathatták, mert ott szabad-sajtó nincs. Vagy kikerülte volna-e a t. ház figyelmét a világ legműveltebb államában, Németországban, lefolyó zsidóellenes mozgalom? Talán ők is tévúton járnak, midőn az őket fenyegető vést a zsidóság terjedésében találták föl? Hát Franciaország, hol szintén megindult a mozgalom a zsidók növekvő uralma ellen, mely ott is körmei közt tartja az ország összes pénzintézeteit. Pedig ez nevetséges t. ház. Mert a népes Franciaországban összevéve is kevesebb zsidó lakik, mint nálunk egyedül Budapesten. Olaszországban, sőt Angliában is akadnak szellemek, melyek örömmel üdvözlik az antiszemitikus mozgalmat, mert ott is sejtelmével bírnak a veszélynek, melyet a zsidóság méhében hordoz.

A mi már azt illeti t. ház, hogy mi nem állunk a jogegyenlőség! és a keresztény erkölcsi elvek alapján, valóban csak csodálni és mélyen fájlatni tudom, hogy oly kitűnő férfiak is, mint a t. előadó úr és a ki e tekintetben ő hozzá csatlakozott, Apponyi gr., erre a minden tartalmat nélkülöző kárhoztatásra voltak képesek magukat ragadtatni. Szappanbuborék ez az ő fegyverük t. ház, melyre mi csak az igazságnak egy leheletét fűjük és elpattan az, mutatva üres voltát. (Helyeslés a bal és szélsőbal különböző padjain.)

Már Aristoteles szerint is t. ház, az egyenlőség igazságos, de nem feltétlenül, hanem csak az egyenlőkre nézve, az egyenlőtlenesség is igazságos egyenlőtlenekre nézve.

Kérdem azonban, mire tanított minket a zsidók egyenjogúságának kimondása óta szerzett 17 évi tapasztalás? Megadtuk a zsidóságnak 17 évvel ezelőtt a jogegyenlőséget, és íme ma már ott állunk, hogy míg a zsidóság gyarapodása a tetőpontra áll, addig a legalsó fokra kezd sülyedni a volt nemes, közép s kisbirtokos osztály. A hiszékeny, jószívű magyar köznép addig bízott zsidó barátjában s addig szövetkezett, barátkozott vele, míg az mindenéből kiforgatta és házába ő ült bele. Ugyanazt tapasztaljuk hazánk nem magyarajkú lakosságánál. Így a tót és oláh nép között is nagy pusztítást tett a zsidó korcsma és zsidó erkölcs. Csak az élelmes szász és örmény tudott menekülni hálójából; épen és erőben áll is fenn mindkettő. A székelységnek egy része még tartja magát, de Maros és Udvarhely megye már övék. A magyar vármegyék kezükben, már Marosvásárhelyre és Kolozsvárra is be akartak lopózkodni, de az ottani magyarság eddigelé sikerrel verte őket vissza.

A földbirtok megdőböntő arányban ment át zsidó kézre, s megy naponta a hegyről megindult lavina növekedése arányában

Ezernyi zsidó haszonbérlet él ki a magyar birtokot; feldúlja a rétet, letarolja az erdőket, kiirtja a szőlőt, kiszívja, kiaszalja zsírjából a szántóföldeket és me/őt, kietlen sivárságokká téve egész gazdaságokat. Az iparost és munkást is teljesen szolgálatukba hajtották a zsidók pénzüikkel. A zsidó beszerzi az anyagot, a szegény keresztény iparos olcsón feldolgozza s a haszon anyag és munka után a zsidó vállalkozóé.

A kereskedelem terén a zsidóság egyrésztől egybekötöttései, másrészt hamis bukásai, szóval lelkiismeretlenség által minden versenytársat leszorít.

A zsidó adja vagy közvetíti a pénzt gazdának, iparosnak, vállalkozónak, kormánynak s az egész országnak. Ez a sok száz meg száz – jobbára megadózatlan – millió mind nekik jövedelmez. Úgy, hogy Magyarország több mint 5 ezer! □ mfd. területe neki szánt, vet, összes gabonatermelésünk, a kaszálók, rétek, legelők, istállók, állattenyésztésünk productiója nagy részben kezükön megy át a közforgalomba s ők veszik belőle a legtöbb nyereséget.

Ugyaníly állapotokat találunk t. ház a szellemi téren is. Magyarországon az antisemitismus daczára úgy a sajtó, mint a nyomdák és könyvkereskedések majdnem kivétel nélkül a zsidóság kezében vannak. A magyar író a- zsidók robotosa tollával és eszével; maga kap néhány forintot, gazdagszik ismét a zsidó. A külföldi sajtóban a fajukbeli levelezők mindent, a mi javukra történik, dicsérnek, magasztalnak, s a mi ellenkezik érdekeikkel, azt meg nem szűnnek gyalázní.

E házban már is sokan vannak, és ha tovább „is megtúrjuk, hogy a mandátum épen a zsidóság által áruczikké tétessék, akkor valóban nem sokára beteljesedhetik az, a mire Nendtvich t. képviselő úr célzott, hogy egy emberöltő előtt ez a parlament, zsidó parlament, és ennek folytán ez az ország zsidó ország lesz.

A virilisták közt és az ügyvédi karban sok helyt, az orvosok között pedig már most is majd mindenütt túlsúlyban van a zsidóság; míg a zsidógyerekek elárasztják iskoláinkat, holott ezek alapításában a zsidó tőke teljesen hiányzik, és így csak ezzel is nagyobb erejük van köztünk nemzet-

ölő munkájuknak folytatására. Igen is alapított az ő számukra iskolákat Bethlen Gábor, Pázmány Péter és a magyar állam!

Sokan vannak a közhivataloknál, s a szellemi munka minden terén is évről évre nem számtani, hanem mértani arányban terjednek. Szóval, a mely ágában a polgári életnek fárasztó munka nélkül, bizonyos haszon, tisztesség, befolyás, előmenetel és meggazdagodás remélhető, a zsidóság mindenütt ott van; a jövedelmező pályákat meglepi, mint a sáskasereg a virágos rétet, mint a seregélymadár az érő cseresznyét. Csak egyet nem szeret, nem keres, a kapa és kasza nyelét, az eke szarvát. Ezt nekik magyaraknak és más népeinknek hagyja.

És ha ily számtalan tény sem nyitja fel a t. ház és a zsidó pajtások szeméit és füleit, szemek lehetnek, de nem a látásra és fülek is, de nem a hallásra.

Ezért él az antisemitismus Magyarországon, él minden művelt nép-nél s minden nem zsidók kebelében, a kiknek szíve érez és feje gondolkodik. (Igaz! Úgy van! az antisemita padoknál.)

A ki nem dolgozik, ne is egyék, mondja az apostol, a miben az ellenkezője is bent foglaltatik, t. i. az, hogy a ki dolgozik az egyék is; de a jelenlegi csendes zsidó rémuralom alatt a kik nem dolgoznak esznek, a kik dolgoznak vesznek; s a rabszolgák sorsa nem volt oly gyötrelmes, mint a magyar köznépé, melyet irgalmatlanul zsákmányol ki az egyenesen emberkínzáson alapuló zsidó uralom. (Igaz! Úgy van! az antisemita padokról.)

És hogy mily éktelen a zsidók hatalma, mutatja az, hogy Németországban már azt a kívánságot pendítették meg, igaz hogy egészségi szempont leple alatt – hogy a hadsereg tagjai circumcisiónak (zsidó keresztségnek) vettessenek alá.

Elnök: Kérem a képviselő urat, tessék oly kifejezést használni, mely a parlamenti illemmel megfér. (!) (Helyeslés jobbfelől. Közbeszólások az antisemita padokról: Mondd héberül.)

Rácز Géza: Megvallom a zsidó keresztségét elmondani nem lehet. . . .

Elnök: Kérem ne tessék az én szavaimra reflectálni, mert ezt tiltják a házszabályok! (Helyeslés jobbfelől.)

Rácز Géza: A zsidó Bródy lapjában követeli a zsidóság nevében, hogy engedjük át nekik a tért, Mezei Ernő pedig ezen a helyen szólított fel minket a kivándorlásra. És vajjon nem tanúskodik a hatalom bírásának teljes öntudataról, hogy a „Pester Lloyd” vezércikkben vágja szemünk közé, hogy a zsidóság Tisza-Eszlárt a magyarnak soha el nem felejtí. (Közbeszólás az antisemita padokról: Még ők fenyegetnek!) De nem látjuk-e, hogy a zsidóknak minden szabad, szabad írniok a főpapság és főuraink, a gentry és polgárság, szóval minden és mindenki ellen; szabad porba tiporniok legszentebb nemzeti intézményeinket, szabad subventionált lapjukban bűncsináló bandának nevezni a törvényszéket, frakkos gézen-gúzoknak az egész közigazgatási tisztikart és úri ripókóknak a magyar középosztály tagjait, (Közbeszólás az antisemita padokról: Gyalázat!) szabad kiadniok lapot, mely folyton azt hirdeti, hogy csak a tricot után való törekvés a valódi eszmény, csak házasságtörés, nőcsábítás, fajtalanság az, a mi boldogít. És hiábavaló e lap ellen a családapáknak még a nyilvánosság terén történt felszólalása is. Látjuk tehát, hogy még a kor-

mány sem mer fellépni a zsidók ellen, noha másutt, mint például Ausztriában „is, belátja a kormány a zsidóság veszélyes működését, más különben nem látná szükségesnek az „Alliance israelite universelle”-nek ezen a jótékonyág czímén a kereszténység s a fennálló társadalom ellen aknamunkát folytató s az egész világra kiterjedő központi irodának lapját Ausztriából kitiltani.

Jogegyenlőség-e ez t. ház, . melyben mi keresztények a zsidósággal szemben vagyunk? Nem látjuk-e mindezekből sokkal inkább azt, hogy itt az ország közerőinek egyenlőtlen versenye folyik? Ez nem jogegyenlőség t. ház, hanem joguralmi roppant túlsúly. Nem szabad verseny, hanem a küzdőknek a versenytérről teljes leszorítása. És nem azt mutatják-e ezek a mi viszonyaink, hogy a zsidó túlsúly és versenyképesség ránk nézve nemzeti fenyegetés, valóságos „lenni vagy nem lenni” kérdése, a melynek ellenében mindenek előtt a törvényhozás útján kell védekeznünk. Mit mondjak végül azon vádra, hogy mi nem állunk az erkölcs alapján? Elismerjük és tudjuk mi t. ház, hogy igaz, a mit nagy költőnk mondott: „minden országnak támasza, talpköve a tiszta erkölcs” és mivel ezt tartjuk, éppen azért kelünk védelmére a tiszta keresztény erkölcsnek, melyet a talmudi erkölcsök inváziója szintén megrontással fenyeget. Mert hát nem méltelyező-e a társadalomra, hogy a zsidó sajtó minden gazemberből eszményi alakot rajzol, költői fényvel borítja s így mintegy követésre méltónak mutatja be? De meg maholnap t. ház, a bűnesetek kiderítésénél megdül a régi mondás érvénye, hogy „keresd az asszonyt” és ez a jelszó fog a vétkesnek nyomára vezetni: Keresd a zsidót!

Méltóztassék t. ház meggondolni, hogy az esetelt viszonyok s a zsidóság, melynek száma nálunk a külfölddel összehasonlítva túlságosan nagy, jogosulttá teszik álláspontunkat, melyet igazol a hazai történelmünk is. 500 ezer nemes fentartotta Magyarországot majd ezredéven át. . . .

Simonyi Iván: A magyar nép védte a hazát nem a nemesség.

Rácز Géza: neki nevet, királyt, törvényt adott, rányomta a nemzeti bélyeget a földre és intézményekre, kormányzott a hatalom teljével 1848-ig. Most itt vannak Pulszky Ferencz t. képviselő társam új nemesei és pedig 700 ezernyi számban, összetartva, egyetértve azon czélra, hogy igájuk alá hajtsák nemzetünket

Én t. ház, nem akarhatom, hogy utódaink csak béresei, napszamosai, kocsisai, czipőtisztítói és valóságos rabszolgái legyenek azon zsidóknak, kik nem szerezték őseinkkel együtt e véráztatta hazát, a melyet nem is fognak soha megvédeni, de hogy is védhetnék, midőn a talmud bölcs tanácsa nekik azt súgja: „ha a hadba indulsz, utolsóznak maradj, mert ha futás lesz, így lehetsz az első.” (Derűlség.)

Nem akarhatom, hogy hazám az általános elzsidósodás processzusában tovább menjen, sőt szent meggyőződéssel követelem, hogy a zsidóság terjedésének valahára törvényes utón és eszközökkel gátat vessünk; egy szóval kifejezve kívánom, hogy: fiat justitia et pcreat judaeus!

Ajánlom elfogadásra pártunk válaszfelirati javaslatát. (Helyeslés a bal és szélsőbal egyes padjain.)

Báró Andreánszky Gábor zárbeszéde

a képviselőház október 25-ki ülésében.

T. képviselőház! Tegnap az mondatott e házban, hogy a zsidókérdés dominálta a válaszfelirati vitát. Kétséget nem szenved, hogy a szónoklatok legnagyobb részében még ellenfeleinknél is a zsidókérdés mintegy elementáris erővel előtört, és bármily megvetőleg és bármily elítélőleg is igyekeztek róla szólni, azáltal, hogy ellenfeleink mindig e tárgy, a tértek vissza, legjobban bizonyították e kérdés nemcsak létezését, de létjogosultságát és annak kiváló fontosságát is. Miután egyrészt elvtársaim eléggé megvilágították ez ügyet, másrészt a szónokok legnagyobb része a tárgyba érdemlegesen belé nem bocsátkozott, üres phrasisokkal harcolni pedig háládatlan munka volna: azon helyzetben vagyok, hogy zárszói jogommal élve, csak rövid ideig kell igénybe vennem a t. ház becses figyelmét. A felirati bizottság tisztelt előadója a vitatkozást, azon ürügy alatt, hogy ő a jogegyenlőség alapján áll, az áthidalhatatlan úr miatt, mely közte és köztünk létezik, lehetetlennek tartja. T. előadó úr! Míg ön vagy pártja a jogegyenlőség elleni azon flagrans sérelmeket, melyeket feliratunkban felsoroltunk, nemhogy meg nem czáfolta, de még egy szóval sem tagadja, mindaddig nincs joga az előadó úrnak a jogegyenlőség nevében beszélni.

Vagy tán jogegyenlőség-érzetük ép oly meggondolt és óvatos, mint szabadelvűségük? Az e vita alatt történtek i tán azt kell hinnem. A miniszterelnök úr tegnapi beszédében érvek hiányában sértegetések és fenyegetéssel támadott minket. Jogegyenlőség-e az, hogy ha valamelyik párttagunk szűzbeszédében kissé éleesebben támadja képviselőtársait, az mint személyes kérdés megrovatik, míg egy oly kipróbált veterán parlamenti erőnek, mint a miniszterelnök úrnak szabadságában áll egész pártokat sértegetni. (Igaz! a bal- és szélsőbal különböző padjairól.)

Az első szónok, ki érdemleges támadást intézett feliratunk ellen, Zichy Antal t. képviselő úr volt. Ő azt kérdi, kinek adnánk el gabonánkat, borunkat, gyapjúnkat és egyéb terményeinket, ha zs dó nem volna? Én erre csak azt felelem, hogy annak, ki enni, inni és öltözködni akar, és kinek mindezekért terményeinkre szüksége van, (Úgy van! a bal- és szélsőbal némely padjain.) Kereskedésre pedig, amint a zsidók többé nem diskreditálnák ezen jövedelmező üzletágat, akadna azonnal elég keresztény ember. (Élénk helyeslés a bal- és szélsőbaloldal némely padjain.) Kí bérelné ki a gentry birtokait? – kérdi tovább. A földműves kis birtokosok, kik ott hol még kifosztogatva nincsenek, jelenleg is a legnagyobb haszonbérceket fizetik. Egyébiránt tán benső vágyai ragadják el a t. képviselő urat, midőn olyasmit olvas ki feliratunkból, mi abban nem foglaltatik, t. i. a zsidók kiűzését. Tán oly szerencsések vagyunk, a t. képviselő urat titkos elvtársaink közé számíthatni; ki a túloldalról a józan gondolkozású magyar elemeket hozzánk akarja átszorítani, midőn a zsidók védelmét oda viszi, hogy még azt is érdemökül rójja fel, hogy az általa pazar, könnyelmű és lustának gúnyolt gentrynek pénzt kölcsönöznek a zsidópiacz árfolyama szerint 30, 40, 50 perczentre. (Helyeslés a bal- és szélsőbal némely padjain.) Vagy ha azt kérdi, ki liczítáltatná el és venné meg a gentry birtokát, ha zsidó nem volna? Azt hiszem, hogy

ha ez a gentry birtokában maradna, az se erre magára, se a nemzetre és hazára baj nem volna. Török Zoltán t. barátom említi, hogy ő jobban fél az orvosságtól mint a betegségtől. Egyáltalában – bár a t. képviselő gyermeknek nem tartható, – minden gyermek szokása jobban félni az orvosság keserűségétől, mint magától a betegségtől. (Derűtség a bal- és szélsőbaloldal különböző padjairól.) Vámos Béla t. képviselő úr azt mondta, hogy kár nekünk a mozgó tőke ellen harcolnunk, miután arra. szükségünk van. Én azt tartom a mozgó tőkéről a mit Schiller költeménye a tűzről mond: „Wohlthätig ist des Feuers Macht, so lang sie der Mensch bezähmt, bewacht. Doeh furchtbar wird die Himmelskraft, wenn der Fessel sie sich entrafft.” Mi Csak a mozgó tőke túlkapasai és féktelensége ellen harcolunk és az aggaszt minket, hogy a mozgó tőke féktelensége zsidó kiváltságok védelme alatt viszi pusztításait.

A neki illő határokba visszazsorítva a mozgó tőke üdvösségét soha sem tagadtam, soha sem kicsinylettem. Horváth Boldizsár t. elvtársam a zsidó úgy mint egyéb bajok orvoslására a Horánszky t. képviselő úr által oly találólag már előre jelzett universalis panacaeaként a liberalismust ajánlja. Horváth t. képviselő úr, mint miniszter kezdeményezése mellett 17 óv óta csepegtetik országunk törvényeibe e csodaszert, és az egészséges ország megbetegedett. Ebből csak azt következtethetjük, hogy vagy az ország viszonyaira a liberalismus nem orvosság, de méreg, vagy, hogy nem valódi liberalismus az a mivel kuruzsolják 17 éve az országot.

Hermán képviselő úr zsidó morálnak nevezi azon tényt, hogy képviselőink azon tanácsot adták a választóiknak, igyák meg a zsidók borát, egyék meg pecsenyéjüket, de szavazzanak meggyőződésük szerint. Az óriási zsidó pénzhatalom és perfidia ellen más fegyverünk nincs, és e fegyvert használni fogjuk ezentúl is. (Általános tetszés.) Használni fogjuk pedig annál inkább, mert ez az első lépés a választási vesztegetések beszüntetésére. Mit el nem tudott érni a törvény, azt el fogja érni a bűnpénz erejének e paralyzálása.

Most pedig a miniszterelnök úr beszédére térek. (Halljuk!) Ő azt mondta: voltak boszorkánypercek és megszűntek, van zsidókérdés és megszűnik. Hát igenis t. miniszterelnök úr: a boszorkánypercek megszűntek, mert már Kálmán király is megmondta, hogy boszorkányok nem léteznek. A zsidókérdés tehát, hogy a párhuzam helyes legyen, csak akkor szűnnék meg, mikor zsidó többé nem léteznék. (Zajos derűtség. Felkiáltások jobb felől: Ki kell őket irtani!) De mi kiirtani őket nem akarjuk, tehát e kérdést meg nem szüntethetjük; vagy tán a miniszterelnök úr akarja-e őket szóval és tettel, t. i. kivételi rendszabályokkal agyon védeni? (Derűtség a bal- és szélsőbal némely padjairól)

A miniszterelnök úrnak, Veres József t. elvtársam beszédére mondom: észrevételeit rektifikálnom kell. (Halljuk.) Abból, hogy a statisztika alapján bebizonyítja, hogy a zsidók közt több a bűnös mint a keresztények közt, Veres József képviselőtársam csak azt következtető, hogy nem egyenlő erkölcsi alapon áll a zsidó velünk, és nem azt a mit a miniszterelnök úr neki imputált, hogy a zsidót üldözni kell. T. ház! Bármily élénk színekkel fessük mi a zsidót, a népet vele nem lázítjuk, mert az saját kárán azt még sokkal rosszabbnak ismerni tanulta. Azokért, de nem azoknak szólunk mi itt, hanem azon szerencsés embereknek, kiknek a zsidóval még kevés dolguk volt. Kik a zsidót főleg a Pester Lloyd

leírása után ismerik, és kik humanistikus egyoldalú téves teoriáinak nem volt alkalmuk még a praxisban hajótörést szenvedni. Ha pedig a miniszterelnök úr azt hányja szemünkre, hogy az ártatlanokat zárják be a bünszerzők helyett, e vád minket nem illethet, de első sorban a törvényszékeket, melyek egyáltalában ártatlanokat elítélnék. (Derűltség.) Ha e zavaroknak van értelmi szerzőjük, ezek egyrészt magok a zsidók, másrészt azon irányadó körök, melyek a zsidókérdés létezését tagadják, kik a megoldás sürgetőit sértegetik és fenyegetik, és kik e fontos kérdésnek nem ösmerik egyéb megoldását, mint a kivételes rendszabályokat. Most azt hiszem, minden tárgyilagos ellenvetésre feleltem, a mi pedig kigúnyolt és rágalmozott ügyünket illeti, magamat, a minket megillető valódi keresztény alapra helyezve, arra csak azt felelhetem: Uram bocsáss meg ellenfeleinknek, hisz ők nem tudják mit cselekszenek. (Általános derűltség.)

Ajánlom az általam és társaim által benyújtott válaszfelirati javaslatunkat elfogadás végett (Helyeslés a bal- és szélsőbaloldal különböző padjain.)

A pártkörünkben nyilvánult óhaj folytán, jelen füzetünket az október 15-25-ig tartott képviselőházi felirati vita alkalmával pártunk szónokai által elmondott beszédeknek szenteljük. Sajnáljuk, hogy térhiány miatt Simonyi Iván, Szalay Imre és Szalay Károly jeles beszédeit, úgyszint Istóczy Győzőnek Herman Ottó legújabb támadására a kellő feleletet megadott felszólalását itt nem hozhatjuk; de e beszédek több papban egész terjedelmükben úgys megjelennek.

Azt hisszük, érdekesebb cikkeket e füzetünkben semmi körülmények között nem hozhattunk s nem öröközhettünk volna meg, mint elvtársaink e miradandó becsű kitűnő beszédeit.

A nyíregyházi választáshoz.

Nyíregyháza városának orsz. képviselője Somogyi Gyula lemondván, az új választás f. hó 10-re lön kítűzve. Az antiszemita párt H u d á k Károly ottani tehetséges fiatal ügyvédet léptette fel, függetlenségi antiszemita programmal. Pártunkban vezérelv levén, hogy egymást, különbeni politikai nézetkülönbségekre való tekintet nélkül támogatjuk a választásoknál is, – Hudák Károly jelöltségének támogatására Ónody Gézán és Rácz Gézán kívül Istóczy Győző is leutazott f. hó 8-kán Nyíregyházára, a hol e képviselők lelkes ovációkban részesültek, s ismételve tartott beszédeikkel lényegesen hozzájárultak pártunk erejének kifejtéséhez.

Mindamellett a választási küzdelem ezúttal eldöntetlen maradt; mert a függetlenségi párt jelöltje Lukács Ödön, 13) szavazatával végleg elbukott ugyan; de a kormánypártnak 415 szavazatot kapott jelöltje Péchy Gábor és a 339 szavazatot nyert Hudák között új választás lesz, mert abszolút többséget egyik se nyert. Az új választás határnapja f. hó 28-ra tűzött ki. – Noha a zsidókkal szövetkezett kormánypárt szórja a pénzt, alapos kilátás van arra, hogy a Lukácpárt csatlakozása folytán Hudák Károly lesz a győztes, a kiből pártunk egy igen tehetséges s odaadó képviselőtagot fogna nyerni.